

Innehåll

Promemorians huvudsakliga innehåll	7
1 Promemorians lagförslag	9
1.1 Förslag till lag om ändring i konsumentköplagen (1990:932)	9
1.2 Förslag till lag om ändring i konsumenttjänstlagen (1985:716)	18
1.3 Förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen (1995:450)	21
2 Ärendet	23
3 Konsumentköpsdirektivet	27
4 Genomförande av direktivet	33
4.1 Utgångspunkter för genomförandet	33
4.2 Avgränsningar och begrepp	35
4.2.1 Konsumentvaror	35
4.2.2 Konsument, näringsidkare och tillverkare	40
4.2.3 Garanti och reparation	44
4.2.4 Begagnade varor som säljs på auktion	45
4.2.5 Varor som skall tillverkas	47

4.3	Hur varan skall vara beskaffad	51
4.3.1	Principen om avtalsenlighet	51
4.3.2	Allmänna regler om varans beskaffenhet	52
4.3.3	Behövs det särskilda regler om vad köparen inte får åberopa såsom fel?	60
4.3.4	Fel på grund av varans bristande överensstämmelse med uppgifter vid dess marknadsföring m.m.	63
4.3.5	Installationsfel.....	66
4.4	Köparens rättigheter vid fel i varan.....	71
4.4.1	När felbedömningen skall göras	71
4.4.2	Påföljder vid fel i varan	73
4.5	Säljarens regressrätt	79
4.6	Tidsfrister vid reklamation, m.m.	80
4.6.1	Reklamationsfrist	81
4.6.2	Preskriptionstid vid reklamation	83
4.6.3	En presumtionsregel om ursprungligt fel	85
4.7	Garantier	87
4.7.1	Garantiens bindande verkan	87
4.7.2	Krav på garantiåtagandet.....	89
4.8	Bestämmelsernas bindande karaktär	94
4.9	Skydd mot lagval som leder till ett sämre konsumentskydd.....	99
4.10	Konsumentinformation	101
5	Ikraftträdande m.m.	103
6	Ekonomiska konsekvenser.....	105

7	Författningskommentar	107
7.1	Förslaget till lag om ändring i konsumentköplagen (1990:932)	107
7.2	Förslaget till lag om ändring i konsumenttjänstlagen (1985:716)	119
7.3	Förslaget till lag om ändring i marknadsföringslagen (1995:450)	121
Bilaga 1	Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG om vissa aspekter rörande för- säljning av konsumentvaror och härmed för- knippade garantier	125
Bilaga 2	Jämförelsetabell	145

Promemorians huvudsakliga innehåll

Promemorian innehåller förslag som syftar till att genomföra ett EG-direktiv (1999/44/EG) om vissa aspekter rörande försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier (konsumentköpsdirektivet).

I promemorian föreslås det ändringar i konsumentköplagen, konsumenttjänstlagen och marknadsföringslagen.

Såvitt gäller konsumentköplagen föreslås bl.a. att det införs en ny regel enligt vilken ett fel som visar sig inom sex månader efter det att varan avlämnades skall anses ha funnits vid avlämnandet såvida detta inte är oförenligt med varans eller felets art.

Beträffande såväl konsumentköplagen som konsumenttjänstlagen föreslås reklamationsfristen ändrad på så sätt att reklamation skall fullgöras inom två månader efter det att felet märkts eller inom den längre tid som kan anses skälig efter det att felet märkts eller borde ha märkts. Vidare föreslås det ändringar i konsumentköplagen och konsumenttjänstlagen som innebär att avtal om tillverkning av lösa saker uteslutande kommer att få sin reglering i konsumentköplagen. Frågan om ett avtal om tillverkning av en vara faller under köpreglerna eller tjänstereglerna kommer alltså inte längre att vara beroende av vad avtalet mellan parterna innebär i fråga om tillhandahållande av det material som behövs för att tillverka varan.

Slutligen föreslås att det i marknadsföringslagen införs en ny bestämmelse enligt vilken en garanti skall innehålla viss närmare angiven information och presenteras i en handling eller annan varaktig form.

Lagändringarna är avsedda att träda i kraft den 1 juli 2002.

1 Promemorians lagförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i konsumentköplagen (1990:932)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om konsumentköplagen (1990:932)

dels att 1–3, 16, 17, 19, 23 och 26–28 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas tre nya paragrafer, 16 a §, 20 a § och 48 §, av följande lydelse,

dels att det närmast före 48 § skall införas en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag gäller köp av lösa saker som en näringsidkare *i sin yrkesmässiga verksamhet* säljer till en konsument *huvudsakligen för enskilt ändamål*.

Denna lag gäller köp av lösa saker som en näringsidkare säljer till en konsument.

I första stycket avses med konsument: en fysisk person som handlar huvudsakligen för

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG av den 25 maj 1999 om vissa aspekter rörande försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier (EGT L 171, 7.7.1999, s. 12, Celex 31999L0044).

ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

näringsidkare: en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med den egna näringsverksamheten.

Lagen gäller även i fall då säljaren inte är en näringsidkare som avses i första stycket, om köpet förmedlas för säljaren av en näringsidkare i dennes yrkesmässiga verksamhet. I sådana fall svarar både näringsidkaren och säljaren för säljarens skyldigheter enligt lagen.

Lagen gäller även i fall då säljaren inte är en näringsidkare, om köpet förmedlas för säljaren av en näringsidkare. I sådana fall svarar både näringsidkaren och säljaren för säljarens skyldigheter enligt lagen.

Lagen gäller i tillämpliga delar även byte av lösa saker.

2 §

Lagen gäller beställning av en vara som skall tillverkas utom när beställaren skall tillhandahålla en väsentlig del av materialet.

Lagen gäller även beställning av en vara som skall tillverkas. Om beställaren skall tillhandahålla en väsentlig del av materialet, gäller därutöver 4 § första stycket samt 6 och 7 §§ konsumenttjänstlagen (1985:716).

Lagen gäller inte avtal som innebär att den som skall leverera en vara även skall utföra arbete eller någon annan tjänst, om tjänsten utgör den övervägande delen av hans förpliktelse.

3 §

Avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i denna lag är till nackdel för köparen är utan verkan mot denne, om inte annat anges i lagen.

Första stycket gäller inte vid köp av byggnadsdelar, om köparen tillförsäkras ett sådant

garanti-, försäkrings- och avtalskydd som ställs som villkor för statlig bostadsfinansiering.

Första stycket gäller inte heller vid köp av gas, som levereras i ledning, om de allmänna avtalsvillkor som tillämpas vid sådana leveranser har godkänts av konsumentverket.

Första stycket gäller inte vid köp av gas, som levereras i ledning, om de allmänna avtalsvillkor som tillämpas vid sådana leveranser har godkänts av Konsumentverket.

16 §

Varan skall i fråga om art, mängd, kvalitet, andra egenskaper och förpackning stämma överens med vad som följer av avtalet. Den skall vara åtföljd av de anvisningar som behövs för dess montering, användning, förvaring och skötsel.

Om inte annat följer av avtalet, skall varan

1. vara ägnad för *det* ändamål för *vilket* varor av samma slag i allmänhet används,

2. vara ägnad för det särskilda ändamål för vilket köparen avsåg att varan skulle användas, om säljaren vid köpet måste ha insett detta särskilda ändamål *och köparen har haft rimlig anledning att förlita sig på säljarens sakkunskap och bedömning*,

Varan skall i fråga om art, mängd, kvalitet, andra egenskaper och förpackning stämma överens med vad som följer av avtalet. Den skall vara åtföljd av de anvisningar som behövs för dess *installation*, montering, användning, förvaring och skötsel.

Om inte annat följer av avtalet, skall varan

1. vara ägnad för *de* ändamål för *vilka* varor av samma slag i allmänhet används,

2. vara ägnad för det särskilda ändamål för vilket köparen avsåg att varan skulle användas, om säljaren vid köpet måste ha insett detta särskilda ändamål,

3. ha egenskaper som säljaren har hänvisat till genom att lägga fram prov eller modell, och

3. *stämma överens med den beskrivning som säljaren har lämnat och ha de egenskaper som säljaren har hänvisat till genom att lägga fram prov eller modell, och*

4. vara förpackad på vanligt eller annars försvarligt sätt, om förpackning behövs för att bevara eller skydda varan.

Varan skall anses felaktig,

1. om den avviker från vad som föreskrivs i första eller andra stycket,

2. om säljaren före köpet har underlåtit att upplysa köparen om ett sådant förhållande rörande varans egenskaper eller användning som han kände till eller borde ha känt till och som köparen med fog kunde räkna med att bli upplyst om, under förutsättning att underlåtenheten kan antas ha inverkat på köpet eller,

3. om varan i något annat avseende avviker från vad köparen med fog kunnat förutsätta.

16 a §

Har säljaren som ett led i fullgörelsen av köpet åtagit sig att installera varan och har sådan installation utförts av säljaren eller av någon annan för dennes räkning, skall varan anses felaktig, om den på grund av brister i installationen avviker från vad som föreskrivs i 16 § första eller andra stycket.

17 §

Även om en vara har sålts i "befintligt skick" eller med ett liknande allmänt förbehåll, skall den anses felaktig, om den är i

sämre skick än köparen med hänsyn till varans pris och övriga omständigheter med fog har kunnat förutsätta.

När en begagnad vara har sålts på auktion anses den såld i "befintligt skick". Vid tillämpning av första stycket skall hänsyn i så fall tas till utropspriset.

När en begagnad vara har sålts på *en* auktion, där köpare har möjlighet att personligen närvara vid försäljningen, anses den såld i "befintligt skick". Vid tillämpning av första stycket skall hänsyn i så fall tas till utropspriset.

19 §

Fel föreligger även om varan inte överensstämmer med sådana uppgifter om varans egenskaper eller användning som säljaren har lämnat vid marknadsföringen av varan eller annars före köpet *och som kan antas ha inverkat på köpet*.

Varan skall vidare anses felaktig, om den inte överensstämmer med sådana uppgifter om dess egenskaper eller användning som någon annan än säljaren, i tidigare säljled eller för säljarens räkning, har lämnat vid marknadsföringen av varan före köpet *och som kan antas ha inverkat på köpet*. Varan skall dock inte anses felaktig, om säljaren varken kände till eller borde ha känt till uppgifterna.

Första och andra styckena gäller inte, om uppgifterna har

Fel föreligger även om varan inte överensstämmer med sådana uppgifter om varans egenskaper eller användning som säljaren har lämnat vid marknadsföringen av varan eller annars före köpet.

Varan skall vidare anses felaktig, om den inte överensstämmer med sådana uppgifter om dess egenskaper eller användning som någon annan än säljaren, i tidigare säljled eller för säljarens räkning, har lämnat vid marknadsföringen av varan *eller annars* före köpet.

Första och andra styckena gäller inte, om *säljaren visar att*

rättats i tid på ett tydligt sätt.

uppgifterna har rättats i tid på ett tydligt sätt *eller att uppgifterna inte har kunnat inverka på köpet. Andra stycket gäller inte heller, om säljaren visar att han varken kände till eller borde ha känt till uppgifterna.*

Varan är felaktig också om säljaren har underlåtit att efter åläggande enligt produktsäkerhetslagen (1988:1604) lämna säkerhetsinformation om varan eller underlåtit att lämna sådan information om varans egenskaper eller användning som han enligt marknadsföringslagen (1995:450) har ålagts att lämna. Det samma gäller om åläggandet har meddelats varans tillverkare eller någon annan som i tidigare säljled tagit befattning med varan och säljaren har känt till eller borde ha känt till underlåtenheten att fullgöra åläggandet. En förutsättning för att varan skall anses felaktig enligt detta stycke är dock att underlåtenheten kan antas ha inverkat på köpet.

20 a §

Ett fel som visar sig inom sex månader efter det att varan avlämnades skall anses ha funnits vid avlämnandet, om detta inte är oförenligt med varans eller felets art.

23 §

Köparen får inte åberopa att varan är felaktig, om han inte lämnar säljaren meddelande om felet inom *skälig tid* efter det att han märkt eller borde ha märkt felet (reklamation). Meddelande om felet kan dock, i fall som avses i 1 §

Köparen får inte åberopa att varan är felaktig, om han inte lämnar säljaren meddelande om felet inom *två månader efter det att han märkt felet eller inom den längre tid som kan anses skälig* efter det att han märkt eller borde ha märkt felet (rek-

andra stycket, i stället lämnas till näringsidkaren.

lamation). Meddelande om felet kan dock, i fall som avses i 1 § *tredje* stycket, i stället lämnas till näringsidkaren.

Har någon annan än säljaren åtagit sig att för dennes räkning avhjälpa fel i en vara, kan reklamationen i stället göras hos honom.

Reklamerar köparen inte inom två år från det att han har tagit emot varan, förlorar han rätten att åberopa felet, om inte annat följer av en garanti eller liknande utfästelse.

26 §

Köparen har rätt att kräva att säljaren avhjälper felet eller företar omleverans, om detta kan ske utan oskälig kostnad eller *olägenhet* för säljaren.

Köparen har rätt att kräva att säljaren avhjälper felet eller företar omleverans, om detta kan ske utan oskälig kostnad för säljaren.

Vid bedömningen av om någon av påföljderna avhjälpande eller omleverans skulle medföra oskälig kostnad för säljaren skall särskild hänsyn tas till vilken betydelse felet har, vilket värde varan skulle ha haft om den varit felfri och om den andra påföljden skulle kunna fullgöras till väsentligt lägre kostnad för säljaren.

Avhjälpande eller omleverans skall ske inom skälig tid efter det att köparen framställde sitt krav och utan kostnad eller väsentlig *olägenhet* för denne.

27 §

Även om köparen inte kräver det, har säljaren rätt att på egen bekostnad *avhjälpa felet eller*

Kräver köparen annan påföljd än *avhjälpande eller omleverans*, har säljaren trots detta

företa omleverans, om han när köparen reklamerar utan uppskov erbjuder sig att göra detta samt åtgärden kan ske inom skälig tid efter reklamationen och utan kostnad eller väsentlig olägenhet för köparen.

rätt att på egen bekostnad *vidta sådan åtgärd*, om han när köparen reklamerar utan uppskov erbjuder sig att göra detta samt åtgärden kan ske inom skälig tid efter reklamationen och utan kostnad eller väsentlig olägenhet för köparen.

Säljaren får ej åberopa att han inte har beretts tillfälle att avhjälpa felet eller företa omleverans, om köparen har avhjälpt felet och det med hänsyn till omständigheterna inte skäligen kunde krävas att köparen skulle avvakta avhjälpan eller omleverans från säljarens sida.

28 §

Om avhjälpan eller omleverans inte kommer i fråga eller inte sker inom skälig tid efter reklamationen, får köparen kräva prisavdrag som svarar mot felet eller häva köpet enligt 29 §.

Köparen har vidare rätt till ersättning för vad det kostar att avhjälpa felet, till den del denna kostnad inte är oskäligt hög eller täcks genom att köparen erhåller ett prisavdrag.

Köparen har dock inte rätt till prisavdrag vid köp av begagnade varor på auktion.

Köparen har dock inte rätt till prisavdrag vid köp av begagnade varor på *en auktion där köpare har möjlighet att personligen närvara vid försäljningen*.

Lagval

48 §

Ett avtalsvillkor som anger att lagen i ett land utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet skall tillämpas på avtalet gäller inte i fråga om köp en-

ligt denna lag, om den lag som gäller med bortseende från villkoret är lagen i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och den lagen ger köparen ett bättre skydd.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.
 2. I fråga om avtal som har ingåtts före ikraftträdandet gäller äldre bestämmelser.

1.2 Förslag till lag om ändring i konsumenttjänstlagen (1985:716)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om konsumenttjänstlagen (1985:716)

dels att 1, 2 och 17 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 1 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag gäller avtal om tjänster som näringsidkare *i sin yrkesmässiga verksamhet* utför åt konsumenter *huvudsakligen för enskilt ändamål* i fall då tjänsten avser

Denna lag gäller avtal om tjänster som näringsidkare utför åt konsumenter i fall då tjänsten avser

1. arbete på lösa saker, dock ej behandling av levande djur,
2. arbete på fast egendom, på byggnader eller andra anläggningar på mark eller i vatten eller på andra fasta saker,
3. förvaring av lösa saker, dock ej förvaring av levande djur.

1 a §

I lagen avses med

konsument: en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

näringsidkare: en fysisk eller juridisk person som handlar för

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG av den 25 maj 1999 om vissa aspekter rörande försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier (EGT L 171, 7.7.1999, s. 12, Celex 31999L0044).

*ändamål som har samband med
den egna näringsverksamheten.*

2 §

Lagen gäller inte

1. tillverkning av lösa saker,
*utom då konsumenten skall
tillhandahålla en väsentlig del
av materialet,*

2. installation, montering eller annat arbete som en närings-
idkare utför för att fullgöra ett avtal om köp av en lös sak,

3. arbete som till fullgörande av ett avtal om köp utförs för att
avhjälpa fel i den sålda egendomen.

1. tillverkning av lösa saker,

17 §

Vill konsumenten åberopa
att tjänsten är felaktig, skall
han underrätta näringsidkaren
om detta inom *skälig tid* efter
det att han märkt eller bort
märka felet (reklamation). Re-
klamation får dock inte ske se-
nare än två år eller, i fråga om
arbete på mark eller på byggnader
eller andra anläggningar på
mark eller i vatten eller på andra
fasta saker, tio år efter det
att uppdraget avslutades, såvida
inte annat följer av en garanti
eller liknande utfästelse.

Vill konsumenten åberopa
att tjänsten är felaktig, skall
han underrätta näringsidkaren
om detta inom *två månader*
efter det att han märkt felet eller
inom den längre tid som kan
anses skälig efter det att han
märkt eller bort märka felet
(reklamation). Reklamation får
dock inte ske senare än två år
eller, i fråga om arbete på mark
eller på byggnader eller andra
anläggningar på mark eller i
vatten eller på andra fasta sa-
ker, tio år efter det att uppdra-
get avslutades, såvida inte an-
nat följer av en garanti eller lik-
nande utfästelse.

Har näringsidkaren handlat grovt vårdslöst eller i strid mot tro
och heder, får reklamation alltid ske inom tio år efter det att
uppdraget avslutades.

Har meddelande om reklamation lämnats in för befordran med post eller avsänts på annat ändamålsenligt sätt, anses reklamation ha skett när detta gjordes.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.
 2. I fråga om avtal som har ingåtts före ikraftträdandet gäller äldre bestämmelser.

1.3 Förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen (1995:450)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om marknadsföringslagen (1995:450)

dels att nuvarande 13 a § skall betecknas 13 b §,

dels att 29 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 13 a §, samt närmast före 13 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Garantier

13 a §

En näringsidkare, som vid marknadsföringen erbjuder sig att genom en garanti eller liknande utfästelse under viss tid svara för produkten eller del därav eller för en egenskap hos produkten, skall i utfästelsen lämna tydlig information om vad utfästelsen innehåller och vilka uppgifter som är nödvändiga för att köparen skall kunna göra den gällande. Information skall även lämnas om att köparens rättigheter enligt lag inte påverkas av utfästelsen.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG av den 25 maj 1999 om vissa aspekter rörande försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier (EGT L 171, 7.7.1999, s. 12, Celex 31999L0044).

Utfästelsen skall lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för köparen.

29 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot ett förbud eller ett åläggande som har meddelats med stöd av 14 eller 15 § eller mot en föreskrift i 5–13 a §§, skall ersätta den skada som därigenom uppkommer för en konsument eller någon annan näringsidkare.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot ett förbud eller ett åläggande som har meddelats med stöd av 14 eller 15 § eller mot en föreskrift i 5–13 b §§, skall ersätta den skada som därigenom uppkommer för en konsument eller någon annan näringsidkare.

Vid bestämmande av ersättningen till näringsidkare får hänsyn tas även till omständigheter av annan än ekonomisk art.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.

2 Ärendet

Europaparlamentet och rådet antog den 25 maj 1999 ett direktiv (1999/44/EG) om vissa aspekter rörande försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier (konsumentköpsdirektivet). Direktivet reglerar bl.a. säljarens skyldighet att leverera varor som är avtalsenliga och konsumentens rättigheter i händelse av bristande avtalsenlighet. Medlemsstaterna skall ha genomfört direktivet senast den 1 januari 2002. Direktivet omfattas av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet).

Konsumentköpsdirektivet finns som *bilaga 1*.

En jämförelsetabell med en sammanställning av bestämmelserna i konsumentköpsdirektivet och motsvarande eller närmast motsvarande bestämmelser i svensk lag finns som *bilaga 2*.

Konsumentköpsdirektivet har under förhandlingsfasen behandlats i en av Justitiedepartementet tillkallad samrådsgrupp, vari ingått företrädare för Konsumentverket, Allmänna reklamationsnämnden, Sveriges Industriförbund, Sveriges Konsumentråd, Sveriges Köpmannaförbund, Svensk Handel, Företagarnas Riksorganisation, Elektriska Hushållsapparat Leverantörer (EHL) och Motorbranschens Riksförbund.

Under förhandlingsarbetet och inför utarbetandet av förslagen i denna promemoria har överläggningar hållits med företrädare för berörda departement i Danmark, Finland, Norge och Island. Vid överläggningarna har man sökt enas om hur konsumentköpsdirektivet bör tolkas och hur det lämpligen kan genomföras. Nordiska ministerrådets rapport "Implementering af direktiv om visse aspekter af forbrugerkøb og garantier i forbindelse

hermed - sed ud fra et nordisk forbrugerbeskyttelseperspektiv” har därvid beaktats. Överläggningarna har lett till att en betydande nordisk rättslikhet kan föreligga vid genomförandet av direktivet.

Direktivet har också behandlats vid ett av EG-kommissionen anordnat möte för sakkunniga inom medlemsstaternas regeringskanslier. Vid mötet, som ägde rum i oktober 2001, utbyttes erfarenheter av arbetet med genomförandet av direktivet och diskuterades hur vissa bestämmelser kan tolkas.

Vissa andra frågor inom direktivets tillämpningsområde

Utredningen om konsumenträttsliga frågor (dir. 1993:101) hade att bl.a. överväga om de nuvarande reglerna om garantier innebär en rimlig avvägning mellan de intressen som står emot varandra. En fråga för utredningen var om en näringsidkare i en garanti skall kunna begränsa de påföljder som blir tillämpliga vid utnyttjande av garantin, i jämförelse med vad som gäller enligt konsumentköplagens och konsumenttjänstlagens felregler. I sitt betänkande (SOU 1995:11) föreslår utredningen att det skall vara tillåtet att i en garanti på visst sätt utesluta någon eller några av lagens allmänna felpåföljder.

Enligt sina direktiv hade utredningen också att undersöka hur reglerna om preskriptionstid vid reklamation av fel i vara eller tjänst hade kommit att tillämpas i praktiken och särskilt i vilka fall dessa preskriptionsregler hade kommit att hindra konsumenter från att göra fel gällande. Om inte utredningens undersökningar gav anledning till annat, borde utredningen föreslå hur en förlängning av preskriptionstiden vid reklamation kunde genomföras. I betänkandet föreslår utredningen att den tvååriga preskriptionstiden i konsumentköplagen och konsumenttjänstlagen för att reklamera fel på en vara eller hos en tjänst skall förlängas till fem år.

Till Justitiedepartementet har därefter – i februari 2000 – inkommit en skrivelse i frågan från Konsumentverket. Verket me-

nar att preskriptionstiden för att reklamera fel enligt konsumentköplagen bör förlängas till tio år.

Utredningens förslag, som har remissbehandlats, och Konsumentverkets framställning kommer att övervägas i samband med regeringens blivande proposition med förslag till lagändringar i anledning av genomförandet av konsumentköpsdirektivet.

3 Konsumentköpsdirektivet

Syftet med konsumentköpsdirektivet är en tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar i vissa avseenden när det gäller konsumentköp och därmed förknippade garantier (*artikel 1.1*). *Artikel 1.2* innehåller de för direktivets tillämpningsområde avgörande definitionerna. Av definitionerna framgår att direktivet är tillämpligt när en fysisk eller juridisk person inom ramen för sin närings- eller yrkesverksamhet säljer lösa saker till en konsument. Med konsument avses enligt direktivet en fysisk person som handlar för ändamål som ligger utanför hans yrkes- eller näringsverksamhet. Direktivet är dock inte tillämpligt på alla lösa saker. Sålunda är det inte att tillämpa på varor som säljs exekutivt eller på annat sätt tvångsvis på grund av lag eller på vatten och gas som inte säljs i begränsad eller bestämd kvantitet eller på elektricitet. Vidare ges medlemsstaterna möjlighet att undanta begagnade varor som säljs på sådan offentlig auktion där konsumenterna har möjlighet att personligen närvara vid försäljningen (*artikel 1.3*). Däremot omfattar direktivet jämväl avtal om tillhandahållande av varor som skall framställas eller tillverkas (*artikel 1.4*).

I direktivet finns bestämmelser om

- säljarens skyldighet att leverera avtalsenliga varor (*artikel 2*)
- konsumentens rättigheter (*artikel 3*)
- säljarens regressrätt mot annan i tidigare säljled (*artikel 4*)
- säljarens ansvarstid och konsumentens reklamationskyldighet (*artikel 5*)
- garantier (*artikel 6*)

Direktivet innehåller vidare bestämmelser om att reglerna skall vara tvingande till konsumentens förmån (*artikel 7.1*), att konsumenten inte får berövas det skydd som direktivet ger genom att lagen i en icke-medlemsstat görs till tillämplig rätt med avseende på avtalet (*artikel 7.2*), att konsumentens rättigheter enligt direktivet skall kunna utövas utan att det påverkar andra rättigheter som konsumenten har enligt nationell lag (*artikel 8.1*) och att direktivet är ett s.k. minimidirektiv (*artikel 8.2*). Det framgår också att medlemsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder för att informera konsumenterna om de nationella regler som antas för att genomföra direktivet (*artikel 9*) och att förteckningen över direktiv i bilagan till direktivet (98/27/EG) om förbudsföreläggande för att skydda konsumenternas intressen skall kompletteras med konsumentköpsdirektivet (*artikel 10*).

Slutligen innehåller direktivet bestämmelser om ikraftträdandetidpunkt och medlemsstaternas rapporteringsskyldighet till kommissionen, m.m. (*artiklarna 11-13*).

Av det sagda kan alltså konstateras att direktivet inte innehåller regler om följande frågor, som däremot regleras i konsumentköplagen: tid och plats för avlämnande av varan, risken för varan, säljarens dröjsmål, konsumentens rätt att hålla inne betalningen, skadestånd vid fel på varan, priset och tidpunkten för betalning, avbeställning, köparens dröjsmål, verkningar av hävning och bortfall av rätt till hävning, konsumentens rätt att vända sig mot näringsidkare i tidigare säljled och frågan om när ett meddelande skall anses ha kommit fram.

Säljarens skyldighet att leverera avtalsenliga varor

En central del av det som utgör direktivets konsumentskydd är säljarens skyldighet att till konsumenten leverera varor som är avtalsenliga (*artikel 2.1*). För att förenkla tillämpningen av principen om avtalsenlighet anges i direktivet att varor skall presumeras vara avtalsenliga om de uppfyller vissa närmare angivna kriterier (*artikel 2.2*). Om det saknas särskilda avtalsvillkor, skall alltså denna presumtionsregel användas för att avgöra om varan i

fråga kan anses stämma överens med vad som följer av avtalet.

Sålunda skall varan

- överensstämma med den beskrivning som säljaren har lämnat och ha samma egenskaper som den vara som säljaren har förevisat konsumenten som prov eller modell,
- vara lämplig för det särskilda ändamål för vilket konsumenten behöver den och som han har informerat säljaren om vid tidpunkten för avtalets ingående och som säljaren har godtagit,
- vara lämplig för de ändamål för vilka varor av samma slag vanligen används och
- vara av den kvalitet och ha de prestanda som varor av samma slag vanligen har och som konsumenten rimligen kan förvänta sig med hänsyn till varans art och med beaktande av de offentliga uttalanden om varans särskilda egenskaper som kan ha gjorts av säljaren, tillverkaren eller företrädare för denne.

Om konsumenten vid tidpunkten för avtalets ingående kände till eller inte rimligen kunde vara okunnig om en sådan omständighet som medför att varan inte stämmer överens med vad som följer av avtalet, skall fel enligt direktivet inte anses föreligga. Detsamma skall gälla om felet har sitt ursprung i material som har tillhandahållits av konsumenten (*artikel 2.3*).

Konsumentens rättigheter

En annan central del av direktivets konsumentskydd utgörs av de rättigheter som konsumenten skall kunna göra gällande om varan inte stämmer överens med vad som avtalats. Om en vara inte är avtalsenlig, skall konsumenten ha rätt att i första hand få varan reparerad eller utbytt. Detta skall ske utan kostnad och inom rimlig tid och utan väsentlig olägenhet för konsumenten (*artikel 3.3*). I andra hand har konsumenten rätt att få ett lämpligt prisavdrag eller att häva avtalet. Hävning får dock inte ske om felet är ringa (*artiklarna 3.5 och 3.6*).

Säljarens regressrätt mot annan i tidigare säljled

Det är alltid säljaren som skall ha det direkta ansvaret gentemot konsumenten för att varan är avtalsenlig. Genom direktivet ges säljaren rätt att i sin tur rikta anspråk mot tillverkaren, en säljare i tidigare säljled eller någon annan mellanhand i avtalskedjan (*artikel 4*). Rätten att rikta anspråk mot annan i tidigare säljled förutsätter att säljaren inte har avstått från en sådan rätt. Frågan om mot vem eller vilka säljaren kan vända sig regressvis – och på vilket sätt detta kan ske – skall avgöras enligt nationell lag.

Säljarens ansvarstid och konsumentens reklamationskyldighet

Säljaren skall vara ansvarig enligt artikel 3 för fel som visar sig inom två år från det att varan levererades. Om medlemsstaterna i sina nationella rättsordningar har bestämmelser som innebär en begränsning av den tid inom vilken konsumenten kan göra sina rättigheter gällande, får den fristen inte vara kortare än två år räknat från leveransen av varan (*artikel 5.1*).

Om annat inte visas, skall ett fel som framträder inom en tid av sex månader efter det att varan levererades anses ha förelegat vid leveranstidpunkten, såvida inte ett sådant antagande är oförenligt med varans eller felets art (*artikel 5.3*).

Medlemsstaterna får bestämma att konsumenten, för att vara bevarad vid sin rätt att åberopa att varan är felaktig, inom en viss tid måste lämna säljaren meddelande om felet. En sådan reklameringsfrist får inte vara kortare än två månader från det att konsumenten upptäckte felet (*artikel 5.2*).

Garantier

En garanti skall vara juridiskt bindande för den som utfärdar den (*artikel 6.1*). Garantier som erbjuds konsumenterna skall vidare alltid innehålla viss information (*artikel 6.2*). Sälunda skall det tydligt förklaras vad garantin omfattar och vad som fordras för att

konsumenten skall kunna göra garantin gällande. Därutöver skall det anges att konsumenten har vissa rättigheter enligt den tillämpliga nationella lagen och att dessa rättigheter inte påverkas av vad som stadgas i garantin.

För det fall att en garanti inte skulle uppfylla de krav som uppställs i artiklarna 6.2 och 6.3, skall den i och för sig alltjämt vara giltig. Konsumenten skall alltså kunna åberopa sig på den (*artikel 6.5*).

Övrigt

Direktivet trädde i kraft den 7 juli 1999 (*artikel 13*). Det skall genomföras av medlemsstaterna senast den 1 januari 2002 (*artikel 11.1*). Kommissionen skall senast den 7 juli 2006 lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet om genomförandet av direktivet. I rapporten skall bl.a. övervägas om det bör införas ett direkt ansvar för tillverkare. Om det anses lämpligt, skall rapporten åtföljas av förslag för det ändamålet (*artikel 12*).

4 Genomförande av direktivet

4.1 Utgångspunkter för genomförandet

Ett EG-direktiv är bindande för medlemsstaterna med avseende på det resultat som skall uppnås, men överläter åt medlemsstaterna att bestämma form och tillvägagångssätt för genomförandet (artikel 249 i EG-fördraget). Det innebär att staterna inte är bundna av sådant som direktivets terminologi och systematik, om väl det avsedda resultatet uppnås med en annan terminologi och systematik. Vid genomförandet av konsumentköpsdirektivet bör utgångspunkten vara att i möjligaste mån ansluta sig till den terminologi och systematik som finns i framför allt konsumentköplagen och konsumenttjänstlagen. Även andra lagregler på området bör tjäna som vägledning, t.ex. marknadsföringslagen.

Vid genomförandet av direktivet uppkommer frågor som har övervägts i samband med genomförandet av andra direktiv på närliggande områden, främst direktivet (93/13/EEG) om oskäliga villkor i konsumentavtal (avtalsvillkorsdirektivet) och direktivet (97/7/EG) om konsumentskydd vid distansavtal (distansavtalsdirektivet). Utgångspunkten bör vara att nu söka lösa frågorna på samma sätt som i dessa tidigare sammanhang.

Konsumentköpsdirektivet är ett s.k. minimidirektiv (jfr artikel 8). Som utgångspunkt vid genomförandet av direktivet gäller därför att medlemsstaterna – inom de ramar som ges av EG-fördraget – får bestämma ett starkare skydd för konsumenterna än det som direktivet ger. Däremot får de nationella reglerna inte ge konsumenterna ett sämre skydd. Detta är av betydelse vid genomförandet, särskilt eftersom den närmare innebörden av

vissa bestämmelser i direktivet inte är helt klar. Direktivet bör genomföras på så sätt att dess konsumentskydd säkert är uppfyllt. Samtidigt bör gälla att det skydd som gällande rätt redan ger konsumenterna inte får urholkas. Att direktivet ger en minimireglering innebär också att det finns goda förutsättningar att genomföra reglerna på ett sätt som står i samklang med svenska allmänna köprättsliga principer och som går väl att förena med den civilrättsliga lagstiftningen i övrigt.

En annan utgångspunkt för genomförandet bör vara att hålla fast vid lagens nu rådande balans mellan konsument och näringsidkare och att inte annat än i absoluta undantagsfall göra mer omfattande lagändringar än vad direktivet kräver. I detta sammanhang kan vidare anmärkas att det civilrättsliga konsumentskyddet skiljer sig från det marknadsrättsliga konsumentskyddet. Ett huvudsakligt syfte med konsumentköplagen är sålunda att säkerställa att den balans som finns i köplagen mellan säljarens och köparens rättigheter och skyldigheter upprätthålls också när säljaren är näringsidkare och köparen handlar för enskilt ändamål. Bakgrunden härtill är den omfattande användningen av standardavtal vid sådana köp. Konsumentköplagen – men också konsumenttjänstlagen och andra civilrättsliga lagar på området – skiljer sig alltså från den marknadsrättsliga lagstiftningen, som mera direkt syfter till att skydda konsumenterna på marknaden.

Reglerna i konsumentköpsdirektivet kan antas bli av stor betydelse för handeln i EU. Unionens inre marknad omfattar ett område utan inre gränser och med fri rörlighet för varor. Att det gäller likartade regler för konsumentköp i medlemsstaterna gör det lättare för konsumenterna att dra största möjliga nytta av den inre marknaden. Förekomsten av sådana likartade regler kan också underlätta för näringsidkare att sälja sina varor i hela EU, vilket kan ge upphov till ökad konkurrens och ökat utbud på marknaden. En utgångspunkt vid genomförandet av direktivet bör vara intresset av att åtminstone de nordiska länderna får så enhetliga regler som möjligt. Detta är särskilt angeläget med tanke på den omfattande och växande gränshandel som förekom-

mer mellan de nordiska länderna. Vidare kan en gemensam nordisk förståelse av direktivet bidra till att detta kan tolkas och genomföras på ett likartat sätt i hela EU. Ett samordnat nordiskt genomförande av konsumentköpsdirektivet kan också göra det lättare att få gehör för nordiska lösningar vid lagstiftningsarbete på närliggande områden i EU. Det har naturligtvis också ett värde i sig om den nordiska rättslikheten kan upprätthållas och helst förstärkas.

Av avsnitt 2 har framgått att genomförandet av direktivet sker i nära nordiskt samarbete. Även under de förhandlingar som föregick direktivet förekom ett aktivt nordiskt samarbete, och de nordiska länderna kunde därvid i hög grad påverka direktivets slutliga utformning. Till följd härav har direktivet kommit att ligga väl i linje med den nordiska köprätten.

4.2 Avgränsningar och begrepp

4.2.1 Konsumentvaror

Bedömning: Den nuvarande avgränsningen av konsumentköplagens tillämpningsområde – att lagen gäller köp av lösa saker – skall behållas. I konsumentköplagen skall inte tas in någon definition av direktivets uttryck konsumentvaror. Att direktivet från sitt tillämpningsområde undantar varor som säljs i exekutiv ordning respektive ledningsburet vatten skall inte föranleda motsvarande undantag från konsumentköplagen.

Förslag: Det nuvarande undantaget från konsumentköplagens tvingande område för vissa köp av byggnadsdelar skall inte behållas. (Se 3 §.)

Skälen för bedömningen och förslaget

Allmänt om direktivets och lagens tillämpningsområde

Konsumentköpsdirektivets allmänna tillämpningsområde går att utläsa av artikel 1.1, varav det framgår att direktivet syftar till en tillnärmning i vissa avseenden av medlemsstaternas lagar om försäljning av konsumentvaror. Begreppet konsumentvaror definieras i artikel 1.2 b såsom varande alla lösa saker, utom *dels* varor som säljs exekutivt eller annars tvångsvis på grund av lag, *dels* vatten och gas som inte saluhålls i begränsad volym eller bestämd kvantitet och *dels* elektricitet.

Av 1 § första stycket konsumentköplagen framgår att lagen skall tillämpas på köp av lösa saker som en näringsidkare i sin yrkesmässiga verksamhet säljer till en konsument huvudsakligen för enskilt ändamål.¹ Enligt 3 § skall avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i lagen är till nackdel för köparen vara utan verkan mot denne. Detta senare gäller emellertid inte vid köp av byggnadsdelar, om köparen tillförsäkras ett sådant garanti-, försäkrings- och avtalskydd som ställs som villkor för statlig bostadsfinansiering. Inte heller gäller det vid köp av gas som levereras i ledning, om de allmänna avtalsvillkor som tillämpas vid sådana leveranser har godkänts av Konsumentverket.

Såväl direktivet som konsumentköplagen är alltså i fråga om tillämpningsområde avgränsade till att gälla köp av lösa saker. Även i fråga om vad som skall undantas från tillämpningsområdet råder i några fall överensstämmelse mellan direktivet och rådande svenska förhållanden. Att konsumentköplagen inte tillämpas på *elektricitet* följer redan av att elektrisk kraft inte anses vara en lös sak (jfr prop. 1989/90:89 s. 59). Som nyss har framhållits framgår det vidare av 3 § att lagens tvingande reglering inte är tillämplig vid köp av *ledningsburen gas* när avtalsvillkoren för leveransen godkänts av Konsumentverket. Under dessa förut-

¹ Att lagens bestämning av aktörerna "konsument" och "näringsidkare" föreslås ske på delvis annat sätt än vad som för närvarande är fallet framgår av avsnitt 4.2.2 nedan.

sättningar har parterna således frihet att avtala som de önskar, och lagens bestämmelser blir att tillämpa endast för det fall att det inte finns något avtalsvillkor om frågan.

Vad direktivet och lagen i övrigt föreskriver om undantag från respektive tillämpningsområde synes dock inte överensstämma med varandra. Det återstår därför att undersöka dels om direktivets bestämmelser om undantag för *varor som säljs exekutivt eller annars tvångsvis på grund av lag* respektive *vatten som inte saluhålls i begränsad volym eller bestämd kvantitet* bör föranleda ändring i konsumentköplagen, dels om det i konsumentköplagen gjorda undantaget för vissa köp av *byggnadsdelar* är förenligt med direktivet.

Varor som säljs exekutivt eller annars tvångsvis på grund av lag

I konsumentköplagen finns det inte någon uttrycklig motsvarighet till direktivets undantag för varor som säljs exekutivt eller annars tvångsvis. Såvitt gäller *exekutiv försäljning genom kronofogdemyndighets försorg* är det till att börja med en omstridd fråga om konsumentköplagen – eller för den delen köplagen – alls är tillämplig på sådan försäljning. I denna fråga kan följande sägas.

I sitt yttrande över förslaget till utsökningsbalk anförde Lagrådet att utgångspunkten borde vara att exekutiv försäljning ledde till ett köpeavtal och att exekutivköparens rättigheter och skyldigheter bestämdes av allmänna avtals- och köprättsliga regler (se prop. 1980/81:8 s. 1143 f.). I propositionen anfördes dock att exekutiv försäljning hade reglerats som en offentligrättslig förrättning, som kunde överklagas, och att det av detta skäl i praktiken inte torde föreligga något större utrymme för att vid sidan härav använda allmänna köprättsliga regler. Som grund för det senare framhölls att gäldenären inte hade medverkat till försäljningen och att kronofogdemyndigheten inte själv torde kunna svara för civilrättsliga påföljder. Gäldenären kunde i allmänhet bli skadeståndsskyldig endast på utomobligatorisk grund. Trots detta uteslöts det inte att en exekutivköpare kunde ha vissa av de befogenheter som tillkommer en vanlig köpare.

Emellertid kunde det endast bli fråga om en begränsad tillämpning. Det överlämnades åt rättstillämpningen att göra den närmare bedömningen av de problem som kunde uppkomma när någon som förvärvat egendom vid exekutiv försäljning undantagsvis gjorde gällande att egendomen var behäftad med fel (a. prop. s. 1223 f. resp. s. 725 f.).

Frågan om tillämpligheten av de särskilda reglerna om *konsumentköp* på den situationen att någon förvärvar egendom genom exekutiv försäljning berördes dock inte. Frågan uppmärksammades däremot av Konsumentköpsutredningen, som uttalade (SOU 1984:25 s. 258) att det torde vara bäst förenligt med vad som anförts i motiven till en ny utsökningsbalk att anta att konsumentköplagen inte skulle kunna tillämpas på köp genom exekutiv försäljning. Detta skulle enligt utredningen gälla alldeles oavsett om det var kronofogdemyndigheten själv som ombesörjde försäljningen eller om någon annan hade hand om denna för myndighetens räkning. Slutsatsen att en konsument som förvärvade gods vid exekutiv försäljning således hade ett sämre rättsskydd än i andra fall föranledde emellertid inte utredningen att föreslå att frågan omprövades. Härvid anfördes att försäljningsformen under alla omständigheter torde lämna ett mycket ringa utrymme för att göra t.ex. felpåföljder gällande.

Det är alltså ovisst om konsumentköplagen alls är tillämplig på exekutiv försäljning och det har överlämnats åt rättstillämpningen att avgöra om köprättsliga regler över huvud taget bör komma till användning vid sådan försäljning. Det är lämpligt att frågan även framdeles lämnas öppen. En annan ordning – att uttryckligen utesluta exekutiv försäljning från just konsumentköplagens tillämpningsområde – skulle under alla omständigheter leda till en sämre ställning för köparen än vad som följer av nuvarande förhållanden. Något sådant skulle också skapa en omotiverad skillnad mellan konsumentköplagen och köplagen. Vad direktivet stadgar om undantag för exekutiv försäljning bör därför inte föranleda någon ändring i konsumentköplagen.

När direktivet talar om försäljning som sker *annars tvångsvis på grund av lag* torde därmed kunna avses bl.a konkursbos för-

säljning under hand av konkursgäldenärens egendom eller pant-havares försäljning under hand av den pantsatta egendomen för betalning av ägarens (pantsättarens) skulder.¹ Vid sådan försäljning är vanliga köprättsliga felregler tillämpliga. För det fall att förutsättningarna i övrigt är uppfyllda, kan alltså konsumentköplagen tillämpas på en transaktion av det slaget. Om det i den lagen infördes ett undantag för sådan tvångsvis utförd försäljning, skulle rådande konsumentskydd således urholkas. Av detta skäl bör inte heller direktivets undantag för försäljning som äger rum "annars tvångsvis på grund av lag" föranleda någon ändring i konsumentköplagens nuvarande tillämpningsområde.

Vatten som inte saluhålls i begränsad volym eller bestämd kvantitet

Med uttrycket lös sak, som alltså används för att avgränsa konsumentköplagens tillämpningsområde, avses inte bara varje slag av rörligt fysiskt föremål utan också bl.a. gaser och vätskor. Det har tidigare framhållits att konsumentköplagen under vissa förutsättningar undantar ledningsburen gas från den tvingande delen av sitt tillämpningsområde. Något motsvarande undantag finns inte beträffande ledningsburet vatten. Lagen får alltså anses tillämplig på leveranser av vatten som – med direktivets ord – inte saluhålls i begränsad volym eller bestämd kvantitet. Att på grund av direktivet undanta sådana leveranser från konsumentköplagens tillämpningsområde bör inte komma i fråga, eftersom detta skulle leda till försämringar i nu rådande konsumentskydd.

Vissa köp av byggnadsdelar

Såsom varande lösa saker faller byggnadsdelar – t.ex. husbyggsatser – i och för sig inom konsumentköplagens tillämpningsområde. Emellertid träffas vissa köp av byggnadsdelar inte av konsu-

¹ Jfr Hästad, Ansvar för köprättsliga fel vid exekutiv försäljning, underhandsförsäljning i konkurs eller pantrealisation, i De lege, Juridiska fakultetens i Uppsala årsbok 1995, s 93 f.

mentköplagens tvingande regler. Förutsättningen för detta är att köparen i stället tillförsäkras ett sådant garanti-, försäkrings- och avtalsskydd som ställs som villkor för statlig bostadsfinansiering (se 3 § andra stycket). I så fall är konsumentköplagens regler i stället dispositiva i fråga om sådana köp och gäller alltså när parterna inte avtalat om något annat. Bakgrunden till regleringen är att det i den statliga bostadsfinansieringen finns vissa konsumentskyddande inslag (se t.ex. 7 § förordningen [1991:1933] om statligt räntebidrag för ny- och ombyggnad av bostäder samt 8 § förordningen [1992:986] om statlig bostadsbyggnadssubvention).

Undantaget från konsumentköplagens tvingande område för vissa köp av byggnadsdelar motsvaras inte av något liknande undantag i direktivet. Av detta skäl – och då det inte kan garanteras att det genom bostadsfinansieringen erbjudna konsumentskyddet vid varje givet tillfälle skulle motsvara det skydd som föreskrivs i direktivet – kan undantaget inte behållas.

4.2.2 Konsument, näringsidkare och tillverkare

Förslag: I konsumentköplagen införs definitioner av *konsument* och *näringsidkare*. Definitionerna utformas i överensstämmelse med de definitioner som finns i lagen om avtalsvillkor i konsumentförhållanden, lagen om konsumentskydd vid tidsdelat boende och lagen om konsumentskydd vid distansavtal och hemförsäljningsavtal. *Tillverkare* definieras inte i lagen. (Se 1 § konsumentköplagen.) Definitionerna av näringsidkare och konsument skall tas in även i konsumenttjänstlagen. (Se 1 a § konsumenttjänstlagen.)

Skälen för förslaget

Konsument och näringsidkare

I artikel 1.2 i konsumentköpsdirektivet får bl.a. uttrycken konsument och säljare sin definition. Enligt direktivet avses med en konsument en fysisk person som, genom sådana avtal som omfattas av direktivet, handlar för ändamål som ligger utanför hans närings- eller yrkesverksamhet. Med säljare avses enligt direktivet en fysisk eller juridisk person som enligt avtal säljer konsumentvaror inom ramen för sin närings- eller yrkesverksamhet. I överensstämmelse med vad som är brukligt i svensk rätt – och med avvikelse från direktivets ordalydelse – bör i den svenska lagen "näringsidkare" användas som beteckning på den som är motpart till en "konsument".

De flesta svenska lagar på området är begränsade till att gälla i konsumentförhållanden utan att begreppet konsument definieras. I stället har det regelmässigt gjorts ett tillägg av innehåll att lagen gäller bara om konsumenten handlar "huvudsakligen för enskilt ändamål" – vilket uttryck kommer till användning i 1 § första stycket konsumentköplagen i dess nuvarande lydelse – eller "huvudsakligen för enskilt bruk". Exempel på sådana uttryck finns vidare i 1 § första stycket konsumentförsäkringslagen (1980:38), 1 § första stycket konsumenttjänstlagen och 1 § första stycket konsumentkreditlagen (1992:830).

I lagen om avtalsvillkor i konsumentförhållanden (avtalsvillkorslagen) har en annan modell använts. En särskild definition av konsumentbegreppet, som överensstämmer med definitionen i avtalsvillkorsdirektivet, har införts i lagen. Enligt definitionen avses med konsument en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet. Definitionen har i sak ansetts motsvara de uttryck som har använts i de andra lagarna (se prop. 1994/95:17 s. 30 f.). Skälet till att man i avtalsvillkorslagen har valt att avvika från den metodik som har använts tidigare är att det har ansetts vara av väsentligt intresse att de nordiska konsumentdefinitionerna stämmer överens.

Ytterligare ett skäl för att i avtalsvillkorlagen avvika från den gängse metodiken var att övriga medlemsstater antogs komma att använda den nya definitionen och att denna kunde förväntas bli använd inom EU även i framtiden. Samma definition som i avtalsvillkorlagen har därefter använts även i lagen (1997:218) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende och i lagen (2000:274) om konsumentskydd vid distansavtal och hemförsäljningsavtal (distansavtalslagen). Dessa lagar har sin grund i direktiven om tidsdelat boende respektive distansavtal.

Inte heller begreppet näringsidkare brukar definieras särskilt. För att bestämma lagens tillämpningsområde härvidlag brukar i stället anges att lagen bara gäller om näringsidkaren handlar ”i sin yrkesmässiga verksamhet” (se t.ex. 1 § första stycket konsumentköplagen, 1 § konsumenttjänstlagen och 1 § första stycket konsumentkreditlagen). En annan metod har också här kommit till användning i avtalsvillkorlagen (se prop. 1994/95:17 s. 33 f.), lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende (se prop. 1996/97:127 s. 20 f.) och distansavtalslagen (se prop. 1999/2000:89 s. 29 f.).

Konsument- och näringsidkardefinitionerna i konsumentköpsdirektivet ansluter nära till motsvarande definitioner i avtalsvillkorsdirektivet, direktivet om tidsdelat boende och distansavtalsdirektivet. Som har angetts ovan (avsnitt 4.1) bör utgångspunkten vara att försöka välja samma lösningar som vid genomförandet av dessa direktiv. I konsumentköplagen bör alltså tas in definitioner av begreppen konsument och näringsidkare. Dessa bör utformas i överensstämmelse med de definitioner som finns i avtalsvillkorlagen, lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende och distansavtalslagen. I likhet med vad som anfördes i motiven till lagen om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende respektive distansavtalslagen torde det saknas skäl att, såsom skedde i avtalsvillkorlagen, ange att definitionen av ”näringsidkare” gäller oavsett om verksamheten är privat eller offentlig.

En näringsidkare som – utan att vara säljare – *förmedlar* ett köp träffas inte av direktivets definition av ”säljare”. Emellertid

gäller konsumentköplagen även en sådan förmedlande näringsidkare, förutsatt att denne förmedlar köpet för en säljare som för sin del inte är näringsidkare. Detta står inte i konflikt med direktivet, eftersom det i jämförelse med direktivets reglering är till fördel för konsumenten. Denna ordning bör behållas.

Mellan konsumentköplagen och konsumenttjänstlagen har traditionellt rätt betydande överensstämmelse, inte minst såvitt gäller använda uttryckssätt. Sakliga och rättssystematiska skäl talar för att även i konsumenttjänstlagen ta in de definitioner av näringsidkare och konsument som nu föreslås inflyta i konsumentköplagen. Det föreslås att så sker.

Tillverkare

Med "tillverkare" skall enligt direktivet avses den som har framställt en konsumentvara eller importerat den till EG eller en person som, genom att placera sitt namn, varumärke eller annat kännetecken på varan, uppger sig vara tillverkare. Inte heller begreppet tillverkare har hittills brukat definieras i svenska lagar på konsumenträttens område, och i konsumentköplagen förekommer begreppet endast i 19 § fjärde stycket i anslutning till behandlingen av vissa marknadsrättsliga förelägganden. På vissa ställen i konsumentköplagen talas i stället om "någon annan än säljaren, i tidigare säljled ..." (19 §) eller om "näringsidkare i tidigare säljled" (46 §), vilka begrepp i allmänhet måste anses vara vidare än "tillverkare". Visserligen kan det tänkas fall där "näringsidkare i tidigare säljled" och liknande uttryck i själva verket är snävare än "tillverkare" som detta begrepp definieras i direktivet. Så förekommer det t.ex. att butikskedjor säljer varor under eget namn och under sken av att själva ha tillverkat dem, trots att varorna i själva verket har framställts av andra. Den som "genom att placera sitt namn, sitt varumärke eller annat kännetecken på konsumentvaran uppger sig vara tillverkare" – och därmed också skall anses som tillverkare enligt artikel 1.2 d i direktivet – behöver således inte vara en näringsidkare i tidigare säljled. Emellertid får detta knappast någon praktisk betydelse,

eftersom en sådan näringsidkare normalt i stället som säljare kan träffas av konsumentköplagens bestämmelser. Med hänsyn till det sagda saknas det tillräckliga skäl att särskilt definiera "tillverkare" i lagen.

4.2.3 Garanti och reparation

Bedömning: Varken *garanti* eller *reparation* bör bli föremål för någon särskild definition i konsumentköplagen.

Skälen för bedömningen: Enligt artikel 1.2 e i direktivet avses med en garanti varje utfästelse som en säljare eller tillverkare utan särskild kostnad gör gentemot konsumenten och som innebär att han skall återbetala det erlagda priset eller byta ut, reparera eller på något annat sätt befatta sig med varan om den inte motsvarar specifikationerna i garantibeviset eller i reklam som rör varan.

Konsumentköplagen har ingen definition av begreppet garanti. I 21 § första stycket regleras dock verkan av garantier och liknande utfästelser enligt vilka säljaren eller någon annan för hans räkning har åtagit sig att under viss tid svara för varan eller del därav eller för någon egenskap hos varan. Enligt bestämmelsen skall fel i varan anses föreligga om varan under den tiden försämras i det avseende som utfästelsen omfattar. I motiven framhålls det att en sådan försämring normalt skall vara ett uttryck för något slag av bristfällighet hos varan – vilket alltså utesluter förslitning eller förändring till följd av normal användning – och vanligen visa sig i funktionssvikt under garantitiden (se prop. 1989/90:89 s. 110).

En jämförelse mellan garantibegreppet sådant det kommer till uttryck i 21 § konsumentköplagen respektive direktivets artikel 1.2 e ger vid handen att lagens garantibegrepp måste anses vidare än direktivets. Direktivets definition innebär nämligen att garantiåtagandet utlöses endast om varan avviker från specifikationerna i garantibeviset eller i reklam som rör varan. Konsumentköplagens reglering innebär däremot att en tidsbestämd garanti eller

liknande utfästelse får verkan av en garanti för varans funktion under hela garantitiden och medför att varje under garantitiden uppkommande bristfällighet som i något avseende täcks av garantin skall anses utgöra fel i varan. En annan omständighet som gör konsumentköplagens garantibegrepp vidare än direktivets är att en garanti enligt lagen kan utlösa även andra påföljder än dem som räknas upp i direktivet, t.ex. skadestånd.

Eftersom garantibegreppet i konsumentköplagen således får anses vidare än direktivets motsvarande begrepp, saknas redan av detta skäl anledning att införa någon definition i lagen.

I artikel 1.2 f definieras begreppet reparation såsom varans återställande, i fall av bristande avtalsenlighet, till avtalsenlighet. Härmed avses detsamma som avhjälpande enligt konsumentköplagen, nämligen återställande till felfritt skick utan att ny vara levereras. Inte heller i detta fall bör det komma i fråga att införa en definition av det slag som upptas i direktivet.

4.2.4 Begagnade varor som säljs på auktion

Förslag: Den särreglering som för närvarande förekommer i konsumentköplagen i fråga om begagnade varor som säljs på auktion skall behållas. Begreppet auktion skall preciseras på sätt som sker i direktivet. (Se 17 och 28 §§.)

Skälen för förslaget: Enligt artikel 1.3 i direktivet får medlemsstaterna föreskriva att begreppet konsumentvaror inte skall anses omfatta begagnade varor som säljs på sådan offentlig auktion där konsumenterna har möjlighet att personligen närvara vid försäljningen. Genom artikeln ges medlemsstaterna således möjlighet att i den nationella regleringen undanta köp av sådana varor.

I konsumentköplagen finns inget generellt undantag för begagnade varor som säljs på auktion, men en viss särreglering av denna varukategori förekommer.

Sålunda framgår det av 17 § andra stycket att en begagnad vara som sålts på auktion anses såld i "befintligt skick". Med detta ut-

tryck avses att säljaren begränsar sin utfästelse till att endast avlämna en vara till köparen i det faktiska tillstånd som varan befinner sig vid köptillfället. En vara som har sålts i "befintligt skick" skall enligt 17 § första stycket anses felaktig om den är i sämre skick än köparen med hänsyn till varans pris och övriga omständigheter med fog har kunnat förutsätta. Om den vara som felbedömningen avser är en begagnad vara som sålts på auktion, skall hänsynstagandet till priset avse utropspriset.

En annan särreglering kommer till uttryck i 28 § tredje stycket, varav framgår att köparen inte har rätt till påföljden prisavdrag om köpet avsett begagnade varor som sålts på auktion. Skälet härtill är att det rör sig om en speciell form av försäljning av varor i befintligt skick där köparen bestämmer priset. Det har inte ansetts rimligt att prisavdrag då skall stå till köparens förfogande.

I konsumentköplagen har alltså auktionsköp av begagnade varor bara i begränsad omfattning undantagits från tillämpningsområdet. Såvida annat inte sägs, omfattas sådana transaktioner av lagen. Det finns ingen anledning att nu ändra på detta förhållande, även om direktivet ger möjlighet därtill. Eftersom det är till konsumenternas fördel att på auktion sålda begagnade varor i vissa eller till och med de flesta sammanhang omfattas av konsumentköplagens tillämpningsområde, kan befintliga särregleringar på området behållas.

Emellertid måste det uppmärksammas att direktivet bara medger undantag för det fall att den begagnade varan säljs på en *offentlig* auktion där *konsumenterna har möjlighet att personligen närvara vid försäljningen*. Med nutida förhållanden är denna bestämning av försäljningsformen snävare än den som kommer till användning i konsumentköplagen, där det talas om att den begagnade varan sålts "på auktion". Numera är det nämligen vanligt att konsumenter köper varor – även begagnade varor – vid auktioner som hålls på Internet. Vid sådana och liknande auktioner saknas det naturligtvis möjlighet för köparen att vara personligt närvarande. För att undvika att auktionsförsäljning av begagnade varor undantas från konsumentköplagens tillämpningsområde i

vidare omfattning än vad direktivet tillåter måste begreppet auktion i 28 § tredje stycket därför bestämmas med iakttagande av vad direktivet säger om personlig närvaro. Däremot lär det saknas anledning att föreskriva att auktionen skall vara "offentlig". Något sådant kunde för det första föra tanken till olika former av tvångsvis försäljning, t.ex. enligt samäganderättslagen, och därmed leda till missförstånd. För det andra torde det ligga i sakens natur att auktioner vid vilka personligt närvarande konsumenter kan köpa begagnade varor för personligt bruk i regel är offentliga i den meningen att allmänheten har tillträde dit.

Som har framgått talas det även i 17 § andra stycket om begagnade varor som har sålts på auktion och sägs det där att sådana varor anses sålda i "befintligt skick". Sakliga skäl talar närmast för att även här bestämma begreppet auktion på sätt nyss föreslagits beträffande 28 § tredje stycket. Endast om den begagnade varan sålts på en sådan auktion vid vilken köparen kan vara personligen närvarande skall den alltså anses såld i "befintligt skick" och vara underkastad den felbedömning som följer av 17 § första stycket. Detta innebär att legalpresumtionen om "befintligt skick" inte kommer att omfatta försäljning av begagnade varor på Internet-auktioner. I frånvaro av uttryckligt förbehåll om sådant skick blir således konsumentköplagens allmänna felregler – och inte felbedömningen enligt 17 § första stycket – att tillämpa när en begagnad vara säljs på en sådan auktion.

4.2.5 Varor som skall tillverkas

Förslag: Konsumentköplagen skall vara tillämplig på alla slag av tillverkningsavtal, även sådana där konsumenten tillhandahåller en väsentlig del av materialet. (Se 2 § första stycket konsumentköplagen och 2 § första punkten konsumenttjänstlagen.) För tillverkningsavtal av det senare slaget skall dock alltså gälla omsorgs- och avrådandeplikt.

Skälen för förslaget

Nuvarande reglering av tillverkningsavtal

Enligt artikel 1.4 skall med "köpeavtal" i direktivet avses också sådana avtal om tillhandahållande av varor som skall framställas eller tillverkas.

Inte sällan kan det vara öppet för tvivel om man som köp eller tjänst bör betrakta ett avtal om tillhandahållande av en vara som skall framställas först efter avtalsslutet. Riktas man uppmärksamheten mot förpliktelsen att avlämna den färdiga produkten framstår avtalet som ett köp. Fäster man sig i stället vid det arbete som fordras för att åstadkomma produkten ligger det närmare till hands att betrakta avtalet som en tjänst, snarast ett arbetsbeting. Av konsumentköplagens och konsumenttjänstlagens reglering följer i huvudsak följande i detta avseende.

Av 2 § första stycket konsumentköplagen framgår att den lagen gäller beställning av en vara som skall tillverkas utom när beställaren – konsumenten – skall tillhandahålla en väsentlig del av materialet. För det fall konsumenten tillhandahåller en väsentlig del av materialet, blir normalt reglerna i konsumenttjänstlagen i stället tillämpliga. Av den korresponderande bestämmelsen i 2 § första punkten konsumenttjänstlagen framgår nämligen att den lagen inte gäller tillverkning av lösa saker *utom då konsumenten skall tillhandahålla en väsentlig del av materialet*. Frågan om ett avtal om tillverkning av en vara faller under köpreglerna eller tjänstereglerna blir alltså med nuvarande reglering i princip beroende på vad avtalet mellan parterna innebär i fråga om tillhandahållande av det material som behövs för att tillverka varan. Skall beställaren inte tillhandahålla en väsentlig del av materialet, blir avtalet att bedöma som ett köp. Om däremot den som beställer varan själv tillhandahåller en väsentlig del av materialet, består tillverkarens prestation huvudsakligen av arbete eller annan tjänst. Avtalet skall då inte bedömas enligt konsumentköplagens regler utan enligt konsumenttjänstlagens.

När direktivet i artikel 1.4 stadgar att avtal om tillverkning av lösa saker skall anses vara avtal om köp, sker detta däremot utan förbehåll. Det finns således inget undantag för det fallet att beställaren skall tillhandahålla en väsentlig del av materialet eller till och med allt material. Mot bakgrund av det sagda måste det alltså övervägas om det går att förena med direktivet att behålla den nuvarande uppdelning av tillverkningsavtal i avtal om köp respektive tjänster eller om någon annan lösning bör väljas.

Hur tillverkningsavtalen bör regleras i framtiden

Vad direktivet får anses kräva är således att konsumenten vid alla slags tillverkningsavtal – även sådana där han tillhandahåller en väsentlig del av materialet – bl.a. skall kunna ställa de krav på varans beskaffenhet som följer av direktivets bestämmelser om köp och i förekommande fall göra gällande de påföljder som direktivet tillhandahåller. Detta torde kunna lagtekniskt genomföras på i vart fall tre sätt.

Det första sättet är att föreskriva att konsumentköplagen skall vara tillämplig på alla slags tillverkningsavtal, oberoende av vem som har tillhandahållit materialet och i vilken omfattning detta i så fall skett. En sådan lösning har den obestriddiga fördelen att den är enkel. I fråga om sådana tillverkningsavtal som hittills betraktats som arbetsbeting kunde den dock leda till en försämring av konsumentskyddet, eftersom det i konsumentköplagen inte finns någon motsvarighet till den omsorgs- och avrådandeplikt som åvilar tillverkaren enligt 4 § första stycket och 6 § konsumenttjänstlagen. En lösning av detta slag skulle också leda till att tillverkningsavtalen kom att regleras olika i den allmänna köplagen och i konsumentköplagen. För köplagens del skulle således även fortsättningsvis gälla att lagen är tillämplig på beställning av varor som skall tillverkas *utom* när beställaren skall tillhandahålla en väsentlig del av materialet.

En annan lösning är att sådana tillverkningsavtal där beställaren tillhandahåller en väsentlig del av materialet även fortsättningsvis kunde betraktas som avtal om tjänst och att beställaren i

konsumenttjänstlagen kunde tillförsäkras samma skydd som direktivet föreskriver i fråga om köp. En sådan lösning framstår emellertid som lagtekniskt tämligen komplicerad.

Som en variant av den senast redovisade lösningen kunde man slutligen tänka sig en reglering av innebörd att konsumenttjänstlagen även framdeles skulle vara tillämplig på tillverkningsavtal där beställaren tillhandahåller en väsentlig del av materialet, men att det i fråga om just sådana avtal hänvisades till konsumentköplagens bestämmelser i den utsträckning det var nödvändigt för att uppfylla direktivets krav. En sådan lösning skulle säkerställa att detta slag av tillverkningsavtal kom att regleras av bestämmelser som var anpassade till det som främst utmärker dessa avtal, nämligen tjänsteinslaget. Dock skulle den leda till att avtalstypen fick en relativt komplicerad och oöverskådlig reglering.

Vid en samlad bedömning av de redovisade alternativen bör försteg ges åt den först redovisade lösningen. Om en sådan lösning har det också rätt enighet vid de nordiska departementsöverläggningarna. Konsumentköplagen och konsumenttjänstlagen bör alltså ändras på så sätt att avtal om tillverkning av lösa saker kommer att uteslutande få sin reglering i konsumentköplagen. För att inte onödigtvis försvaga det konsumentskydd som redan nu råder bör det föreskrivas att 4 § första stycket samt 6 och 7 §§ konsumenttjänstlagen skall vara att tillämpa på sådana tillverkningsavtal där beställaren skall tillhandahålla en väsentlig del av materialet. Därigenom säkerställs nämligen att tillverkaren vid sådana avtal har en omsorgs- och avrådandeplikt i förhållande till konsumenten.

4.3 Hur varan skall vara beskaffad

4.3.1 Principen om avtalsenlighet

Bedömning: Utgångspunkten för felbedömningen skall även fortsättningsvis vara vad parterna kommit överens om i avtalet. Först om avtalet inte ger besked om hur varan skall vara beskaffad, skall allmänna regler om varans beskaffenhet komma till användning. (Se 16 § första och tredje styckena.)

Skälen för bedömningen: Enligt artikel 2.1 i direktivet skall säljaren vara skyldig att leverera varor som är avtalsenliga.

Även konsumentköplagen ger uttryck för en sådan princip om avtalsenlighet. Enligt 16 § första stycket första meningen skall varan i fråga om art, mängd, kvalitet, andra egenskaper och förpackning stämma överens med vad som följer av avtalet.

Enligt såväl direktivet som lagen råder det alltså i princip avtalsfrihet när det gäller varans beskaffenhet. Den som vill köpa en vara av låg kvalitet till ett lågt pris i stället för en vara av hög kvalitet är således i sin fulla frihet att göra så, men kan inte därefter göra gällande att just denna låga kvalitet skulle utgöra ett fel i varan. Avtalsfriheten i detta hänseende begränsas för konsumentköplagens del endast av bestämmelserna i 18 §, varav framgår att varan – alldeles oavsett vad som avtalats – skall anses felaktig om den t.ex. sålts i strid med vissa försäljningsförbud.

Först om det saknas särskilda avtalsvillkor om varans beskaffenhet, blir det aktuellt att tillämpa allmänna regler om hur varan skall vara beskaffad. Både direktivet och konsumentköplagen innehåller sådana regler.

4.3.2 Allmänna regler om varans beskaffenhet

Förslag: Konsumentköplagens allmänna regler om varans beskaffenhet skall även i fortsättningen ha karaktär av minimiregler. Lagens krav att varan skall överensstämma med prov eller modell kombineras med ett nytt krav, att varan skall stämma överens med den beskrivning som säljaren har lämnat. För kravet att varan skall vara ägnad för köparens särskilda ändamål skall det i lagen inte längre uppställas förutsättningen att köparen haft rimlig anledning att förlita sig på säljarens sakkunskap och bedömning. Direktivets övriga, allmänna bestämmelser om varans beskaffenhet fordrar ingen lagändring. I den mån konsumentköplagen har regler om varans beskaffenhet som saknar motsvarighet i direktivet, skall lagens regler behållas. (Se 16 § andra och tredje styckena.)

Skälen för förslaget

Presumptionsregler och minimiregler

Direktivets allmänna bestämmelser om varans beskaffenhet finns i artikel 2.2. Bestämmelserna är avsedda att förenkla tillämpningen av direktivets princip om avtalsenlighet och utgörs av en uppräkningslista av ett antal situationer i vilka varan skall anses avtalsenlig. Dessa *presumptionsregler* är inte tänkta att begränsa principen om avtalsenlighet. Om det emellertid saknas särskilda avtalsvillkor, skall reglerna användas för att avgöra om den aktuella varan skall anses brista i avtalsenlighet. Presumptionsreglerna är kumulativa, dvs. samtliga regler måste i princip vara uppfyllda för att varan skall presumeras vara avtalsenlig. Om omständigheterna i ett fall är sådana att någon enskild regel uppenbarligen inte är att tillämpa, skall övriga regler givetvis ändå gälla (se direktivets beaktandesats 8).

Konsumentköplagens motsvarande bestämmelser finns i huvudsak i 16 § andra stycket. Om avtalet inte ger tillräcklig information om hur varan skall vara beskaffad, anger lagen grund-

läggande principer för bedömningen av frågan om varan skall anses avtalsenlig eller inte. Avviker varan från någon av dessa *minimiregler*, skall den enligt 16 tredje stycket första punkten anses felaktig. Därutöver finns i 16 § tredje stycket tredje punkten en supplerande bestämmelse om att varan skall anses felaktig också om den i något annat avseende avviker från vad köparen med fog kunnat förutsätta.

Både direktivet och konsumentköplagen innehåller alltså allmänna bestämmelser om varans beskaffenhet, avsedda att komma till användning när avtalet inte ger besked i frågan. Av det sagda har framgått att direktivet beskriver när en vara skall presumeras avtalsenlig, medan lagen anger när varan skall anses felaktig. Någon skillnad i sak torde detta inte medföra. Liksom andra presumtioner kan direktivets presumtion om avtalsenlighet naturligtvis brytas, och det får ankomma på köparen att visa på de omständigheter som gör att presumtionen inte kan upprätthållas. På motsvarande sätt ligger det enligt konsumentköplagen som princip på köparen att visa att varan – när den avlämnades – inte stämde överens med minimireglerna i lagen.

Direktivet kan inte anses hindra att konsumentköplagens allmänna bestämmelser om varans beskaffenhet även framdeles utformas som minimiregler.

Det återstår dock att överväga om dessa lagens minimiregler bör kompletteras på grund av direktivets bestämmelser, som i tur och ordning behandlar varans överensstämmelse med säljarens beskrivning och med prov eller modell (artikel 2.2 a), varans lämplighet för köparens särskilda ändamål (2.2 b), dess lämplighet för de ändamål för vilka varor av samma slag vanligen används (2.2 c) och slutligen varans kvalitet och prestanda, som enligt direktivet skall vara i paritet med vad varor av samma slag vanligen kan uppvisa och med vad konsumenten rimligen kan förvänta sig (2.2 d).

Varans överensstämmelse med säljarens beskrivning och med prov eller modell

Enligt artikel 2.2 a skall varor presumeras vara avtalsenliga om de stämmer överens med den beskrivning som säljaren har lämnat och om de har samma egenskaper som den vara som säljaren har förevisat konsumenten som prov eller modell.

Vad direktivet säger i fråga om överensstämmelse med prov eller modell har sin fulla motsvarighet i 16 § andra stycket tredje punkten konsumentköplagen. Någon uttrycklig motsvarighet till kravet att varan skall stämma överens med säljarens beskrivning finns dock inte i lagen. Frågan är om en sådan bestämmelse bör införas.

Det har tidigare framhållits att den för felbedömningen grundläggande utgångspunkten är att varan skall stämma överens med vad som följer av avtalet. Detta uttryckssätt, som används i 16 § första stycket, är avsett att klargöra att hänsyn skall tas inte bara till sådant som parterna uttryckligen har kommit överens om utan också till vad som får anses underförstått mellan dem (se prop. 1989/90:89 s. 94). Med hänsyn härtill kunde det anses naturligt att en avvikelse från säljarens egen beskrivning redan på den grunden medförde att varan ansågs felaktig, att det *följde av avtalet* att varan skulle vara beskaffad på det sätt som framgick av beskrivningen. I vart fall torde det i många sådana situationer vara möjligt att anse varan felaktig med stöd av 16 § tredje stycket tredje punkten. Om varan skulle visa sig inte stämma överens med den lämnade beskrivningen, kunde det på goda grunder hävdas att den avviker från vad köparen med fog kunnat förutsätta.

Visserligen kan det alltså ifrågasättas om det för direktivets genomförande verkligen behövs en särskild bestämmelse om att varan skall stämma överens med den beskrivning som säljaren har lämnat. Samtidigt måste det beaktas att det, trots bestämmelserna i 16 § första stycket och tredje stycket tredje punkten, har ansetts motiverat att ändå särskilt föreskriva att varan skall ha egenskaper som säljaren har hänvisat till genom att lägga fram prov eller modell, något som möjligen också hade kunnat anses *följa av avtalet* eller i vart fall vara att hänföra till sådant som

köparen med fog kunnat förutsätta. Detta leder till slutsatsen att 16 § andra stycket tredje punkten utan vidare kan kompletteras med en uttrycklig bestämmelse om att varan skall stämma överens med den beskrivning som säljaren har lämnat. I klarhetens intresse – och för att garantera ett korrekt genomförande av direktivet – bör så ske.

Varans lämplighet för köparens särskilda ändamål

Enligt artikel 2.2 b i direktivet skall varor anses avtalsenliga om de är lämpliga för det särskilda ändamål för vilket konsumenten behöver dem och som han informerade säljaren om vid tidpunkten för avtalets ingående och som säljaren har godtagit.

En motsvarande bestämmelse finns för konsumentköplagens del i 16 § andra stycket andra punkten, varav framgår att varan skall vara ägnad för det särskilda ändamål för vilket köparen avsåg att varan skulle användas om säljaren vid köpet måste ha insett detta särskilda ändamål och köparen har haft rimlig anledning att förlita sig på säljarens sakkunskap och bedömning.

Både direktivets och lagens regel får alltså betydelse i det inte ovanliga fallet att köparen – efter att ha beskrivit för vilket särskilt ändamål varan skall användas – har överlätit åt säljaren att välja ut den lämpligaste produkten.

Som framgår fordrar direktivet att köparen aktivt har informerat säljaren om det särskilda ändamålet. Detta är en för köparen strängare regel än vad som uppställs i konsumentköplagen, vars reglering därför kan behållas oförändrad. Varken första eller andra ledet av direktivets bestämmelse fordrar alltså någon lagstiftningsåtgärd.

Direktivets bestämmelse kräver därutöver i sitt tredje led att säljaren skall ha godtagit det av köparen angivna särskilda ändamålet. Någon uttrycklig motsvarighet härtill finns inte i konsumentköplagen. Inte heller i denna del bedöms det emellertid vara påkallat med någon ändring i lagen. Att säljaren till köparen säljer en vara som köparen behöver för ett särskilt ändamål – och om vilket säljaren har informerats före avtalsslutet – måste nor-

malt anses innebära att säljaren därigenom har godtagit detta särskilda ändamål och att denne svarar för att varan är ägnad för det ändamålet. Om säljaren när avtalet skall ingås inte kan erbjuda någon vara som motsvarar köparens behov, måste han upplysa köparen om det för att undgå felansvar. Någon uttrycklig bestämmelse om att säljaren skall ha godtagit köparens särskilda ändamål fordras därför knappast.

I sista ledet i 16 § andra stycket andra punkten uppställer konsumentköplagen det kravet på köparen att denne skall ha haft rimlig anledning att förlita sig på säljarens sakkunskap och bedömning. Detta innebär att lagen tänker sig situationer där säljaren inte svarar för att varan är ägnad för köparens särskilda ändamål, trots att säljaren känt till detta ändamål. Om det alltså av omständigheterna framgår att köparen inte förlitade sig på eller inte hade rimlig anledning att förlita sig på säljarens sakkunskap och bedömning, blir följden att köparen själv får bära risken för varans bristande ändamålsenlighet. Enligt motiven kunde detta få sin särskilda betydelse vid köp i varuhus och på stormarknader, där köparen i regel inte kan förvänta sig samma fackkunskaper som hos personalen i en specialbutik (se prop. 1989/90:89 s. 98 f.). I detta avseende skiljer sig konsumentköplagen från direktivet, som inte uppställer något motsvarande krav på köparen. Eftersom det är fråga om en skillnad till konsumentens nackdel, måste lagen bringas i överensstämmelse med direktivet. Detta bör ske genom att kravet på att köparen har haft rimlig anledning att förlita sig på säljarens sakkunskap och bedömning får utgå ur lagen. En sådan lagändring skulle för övrigt också följa vissa – icke beaktade – synpunkter som anfördes av Lagrådet i anledning av förslaget till ny konsumentköplag. Lagrådet förordade nämligen att det berörda kravet borde utgå ur lagen. Till stöd för detta anfördes bl.a. att det vid konsumentköp typiskt sett torde vara så att en konsument har anledning att förlita sig på säljarens sakkunskap och bedömning och att det därför inte syntes befogat att begränsa konsumentskyddet på angivet sätt (se prop. 1989/90:89 s. 177 f.).

Varans lämplighet för de ändamål för vilka varor av samma slag vanligen används

Enligt direktivets artikel 2.2 c skall varor presumeras vara avtalsenliga om de är lämpliga för de ändamål för vilka varor av samma slag vanligen används.

Konsumentköplagen föreskriver för sin del i 16 § andra stycket första punkten att varan skall vara ägnad för det ändamål för vilket varor av samma slag i allmänhet används.

Direktivets presumtionsregel motsvaras alltså i princip helt av en minimiregel i konsumentköplagen. Dock talas det i lagen om "det ändamål", medan det i direktivet förutsätts att ändamålen kan vara flera. I sak är det ingen skillnad, men formuleringen i direktivet torde bättre avspegla vad som är brukligt i fråga om varors användningsområden och bör väljas framför lagens nuvarande lydelse. I konsumentköplagen bör det alltså fortsättningsvis föreskrivas att varan skall vara ägnad för "de ändamål" för vilka varor av samma slag i allmänhet används.

Varans kvalitet och prestanda

Artikel 2.2 d i direktivet föreskriver slutligen att varor skall anses avtalsenliga om de är av den kvalitet och har de prestanda som varor av detta slag vanligen har och som konsumenten rimligen kan förvänta sig med hänsyn till varans art och med beaktande av eventuella offentliga uttalanden om varornas särskilda egenskaper som gjorts av säljaren, tillverkaren eller dennes företrädare, i synnerhet i reklam eller på märkningen.

Konsumentköplagen har ingen motsvarande bestämmelse bland minimireglerna i 16 § andra stycket. Dock framgår det av 16 § tredje stycket tredje punkten att varan skall anses felaktig inte bara om den avviker från vad som stadgas i minimireglerna i andra stycket utan också om den "i något annat avseende avviker från vad köparen med fog kunnat förutsätta". Detta innebär att de olika punkterna i andra stycket inte uttömmande anger hur man – i avsaknad av särskilda avtalsvillkor om varans beskaf-

fenhet – skall fastställa en varas avtalsenlighet. Att en vara skall anses felaktig om den i något annat avseende avviker från vad köparen med fog kunnat förutsätta är ett uttryck för att felbegreppet är avsett att tillämpas i ett antal situationer av skilda slag där en varas egenskaper och användbarhet på ett påtagligt sätt avviker från vad köparen har skäl att räkna med på grund av de förutsättningar som han vid köpet har haft för sin bedömning (se prop. 1989/90:89 s. 100). Frågan är nu om bestämmelsen i 16 § tredje stycket tredje punkten helt eller delvis kan anses uppfylla regleringen i direktivets artikel 2.2 d.

Vad direktivets bestämmelse föreskriver i sitt första led – att varan i fråga om kvalitet och prestanda skall överensstämma med vad som är vanligt hos varor av samma slag – förefaller svårt att omsätta i lagstiftning. Skillnader i kvalitet förekommer inom vida ramar mellan varor av samma slag, och det låter sig knappast göra att fastställa vad som skulle vara "vanligt" i detta sammanhang. Motsvarande resonemang kan föras om begreppet prestanda. Detta innebär att en vara inte nödvändigtvis måste anses felaktig endast på grund av sin sämre kvalitet eller lägre prestanda. Andra omständigheter, t.ex. varans pris, får vara vägledande när det gäller att fastställa vad en köpare har rätt att kräva i dessa hänseenden. Härtill kommer att detta det första ledet i bestämmelsen – i vart fall i fråga om det som direktivet kallar prestanda – torde motsvaras av artikel 2.2 c och därmed sakna självständig betydelse. Någon ändring i konsumentköplagen synes alltså inte påkallad på grund av denna del av artikel 2.2 d.

Av bestämmelsens andra led framgår, som sagt, att varan i fråga om kvalitet och prestanda skall vara sådan som konsumenten rimligen kan förvänta sig med hänsyn till varans art och med beaktande av bl.a. säljarens uttalanden om dess särskilda egenskaper. Direktivets formulering "rimligen kan förvänta sig" måste anses stå i god överensstämmelse med och vara omfattad av den nyss berörda bestämmelsen i 16 § tredje stycket tredje punkten, enligt vilken varan alltså är felaktig om den "i något annat avseende avviker från vad köparen med fog kunnat förutsätta". Det är visserligen riktigt att lagen inte på samma sätt som direktivet

knyter bedömningen av det berättigade i köparens förväntningar till varans art och olika "offentliga uttalanden" som kan ha gjorts av bl.a. säljaren, men av lagens allmänna formulering följer att sådant naturligtvis kan utgöra underlag för bedömningen. Det som nu sagts utmynnar alltså i bedömningen att direktivets artikel 2.2 d inte torde kräva någon ändring i konsumentköplagen.

När det gäller frågan om betydelsen av "offentliga uttalanden" som underlag för felbedömningen, kan det avslutningsvis finnas skäl att påminna om att 19 § har särskilda regler om fel för det fall att köparen har förlitat sig på oriktig marknadsföring, se avsnitt 4.3.4.

Övriga frågor

I två fall förekommer det att konsumentköplagens regler om varans beskaffenhet saknar motsvarighet i direktivet. Det första är 16 § andra stycket fjärde punkten om att varan skall vara förpackad på vanligt eller annars försvarligt sätt, om förpackning behövs för att bevara eller skydda varan. Det andra fallet är 16 § tredje stycket andra punkten, som föreskriver att varan skall anses felaktig om säljaren före köpet har underlåtit att upplysa köparen om ett sådant förhållande rörande varans egenskaper eller användning som han kände till eller borde ha känt till och som köparen med fog kunde räkna med att bli upplyst om, under förutsättning att underlåtenheten kan antas ha inverkat på köpet.

Direktivet hindrar inte att dessa regler behålls.

4.3.3 Behövs det särskilda regler om vad köparen inte får åberopa såsom fel?

Bedömning: I konsumentköplagen skall det inte tas in någon motsvarighet till direktivets regel om att fel inte skall anses föreligga om konsumenten vid köpet kände till eller inte rimligen kunde vara okunnig om felet. Genomförandet av direktivet kräver inte heller att det i lagen införs en regel om att fel inte skall anses föreligga om felet har sitt ursprung i material som tillhandahållits av konsumenten.

Skälen för bedömningen

Enligt artikel 2.3 i direktivet skall bristande avtalsenlighet enligt artikel 2 inte anses föreligga om konsumenten vid tidpunkten för avtalets ingående kände till eller inte rimligen kunde vara okunnig om den bristande avtalsenligheten eller om den bristande avtalsenligheten har sitt ursprung i material som tillhandahållits av konsumenten.

Konsumenten kände till eller kunde inte rimligen vara okunnig om felet

Det första ledet av artikel 2.3 saknar formell motsvarighet i konsumentköplagen. Däremot finns en motsvarande bestämmelse i den allmänna köplagen. Sålunda förskrivs i 20 § första stycket köplagen att köparen inte som fel i varan får åberopa vad han måste antas ha känt till vid köpet. Om köparen alltså var medveten om en viss egenskap hos varan, kan han enligt köplagen inte senare göra gällande att den egenskapen utgör ett fel. För att köparen skall förlora sin rätt att åberopa felet krävs dock att köparen inte bara var medveten om den faktiska omständighet som felet hänför sig till utan också att han har haft en uppfattning om omständighetens betydelse (se prop. 1988/89:76 s. 93).

Frågan om också konsumentköplagen borde ha en sådan regel togs upp av Konsumentköpsutredningen (SOU 1984:25). I be-

tänkandet anfördes (s. 129 f.) att detta inte var nödvändigt. Enligt utredningen torde redan huvudregeln, att varan skall stämma överens med vad som följer av avtalet, i allmänhet medföra att köparen inte kan göra gällande att godset är behäftat med fel på grund av att det har någon egenskap som han kände till före köpet. Genom att inte införa en regel som den i köplagen uppnådde man enligt utredningen den vinsten att lagtexten blev enklare och att man undvek den risk för missförstånd som var förknippad med köplagens regel. En sådan regel kunde nämligen uppfattas på det sättet att en köpare inte kunde göra gällande fel-påföljder när han visserligen kände till en viss egenskap men inte insåg dennas betydelse för varans brukbarhet. För att köparen skulle anses ha godtagit en viss egenskap hos varan borde det enligt utredningen krävas att han också haft förutsättningar att inse egenskapens betydelse.

Konsumentköpsutredningen var alltså inte främmande för en analogisk tillämpning av en regel av det slag som kom att tas in i 20 § första stycket köplagen. Det saknas anledning att i detta sammanhang avvika från utredningens slutsatser. Även om konsumentköplagen alltså saknar direkt motsvarighet till köplagens och direktivets bestämmelser, får det också vid konsumentköp anses gälla att köparen normalt inte som fel får åberopa en omständighet som han kände till eller måste antas ha känt till vid köpet. Som utredningen anför torde detta kunna följa av 16 § första stycket. I en sådan situation bör det dessutom ofta kunna hävdas att varan inte avviker från vad köparen med fog kunnat förutsätta (jfr 16 § tredje stycket tredje punkten) och att fel därför inte föreligger. Liksom vid en direkt tillämpning av 20 § första stycket köplagen bör det naturligtvis inte heller för konsumentköpens del komma i fråga att avskära köparen från möjligheten att åberopa fel med mindre köparen både känt till den aktuella egenskapen och dess betydelse för varans brukbarhet.

Vad direktivet i denna del föreskriver om undantag från säljarens ansvar torde således redan gälla enligt svensk rätt. Eftersom svensk rätt inte kan anses strängare för konsumenten än vad som

följer av direktivets bestämmelse, fordrar första ledet av artikel 2.3 inte att konsumentköplagen ändras.

Felet har sitt ursprung i material som tillhandahållits av konsumenten

Andra ledet av direktivets artikel 2.3 föreskriver att bristande avtalsenlighet inte skall anses föreligga om den bristande avtalsenligheten har sitt ursprung i material som tillhandahållits av konsumenten. Även detta led av artikeln saknar uttrycklig motsvarighet i konsumentköplagen. Däremot finns det en bestämmelse av liknande – men vidare – innebörd i den allmänna köplagen.

I 30 § köplagen anges sålunda att påföljder kan göras gällande om varan är felaktig *och detta inte beror på köparen eller något förhållande på hans sida*. Ett exempel på att felet beror på köparen är just att köparen enligt avtalet skall tillhandahålla material för varans tillverkning och materialet visar sig ha ett dolt fel som inte har kunnat upptäckas av säljaren samt att det dolda felet leder till att den färdiga varan inte fungerar på avtalsenligt sätt (se prop. 1988/89:76 s. 120). I 22 § konsumentköplagen – som i övrigt nära ansluter sig till lydelsen i 30 § köplagen – finns ingen motsvarande förutsättning för köparens rätt att göra gällande påföljder på grund av fel. Tvärtom sägs det i motiven till paragrafen att något sådant undantag från rätten att åberopa fel på varan inte skall gälla vid konsumentköp. I stället skall varan anses felaktig alldeles oavsett om felet beror på köparen eller något förhållande på dennes sida. En annan sak är dock, sägs det, att köparen i det fallet kan bli skadeståndsskyldig mot säljaren på grund av felet (se prop. 1989/90:89 s. 112).

Det framgår alltså att bestämmelsen i andra ledet av artikel 2.3 är till nackdel för köparen i jämförelse med vad som följer av konsumentköplagen. Genomförandet av direktivet kräver därför inte lagändring i detta avseende.

4.3.4 Fel på grund av varans bristande överensstämmelse med uppgifter vid dess marknadsföring m.m.

Förslag: Konsumentköplagens särskilda regler om fel för det fall att köparen förlitat sig på oriktiga uppgifter vid marknadsföring skall behållas som självständig bestämmelse. Bevisbördan såvitt gäller frågan om orsakssamband mellan de lämnade uppgifterna och det gjorda köpet flyttas dock till säljaren. (Se 19 §.)

Skälen för förslaget: Av avsnitt 4.3.2 har framgått att direktivet – såsom en allmän regel om varans beskaffenhet – föreskriver att varan såvitt gäller kvalitet och prestanda skall motsvara vad konsumenten rimligen kan förvänta sig med hänsyn till varans art och med beaktande av offentliga uttalanden av bl.a. säljaren om varans särskilda egenskaper (artikel 2.2 d).

Enligt direktivets artikel 2.4 skall säljaren inte vara bunden av offentliga uttalanden enligt artikel 2.2 d om han visar att han inte kände till och inte heller kunde känna till uttalandet i fråga. Detsamma gäller om han visar att uttalandet vid tidpunkten för avtalets ingående hade rättats eller om han visar att beslutet att köpa varan inte kan ha påverkats av uttalandet.

I avsnitt 4.3.2 har den bedömningen gjorts att artikel 2.2 d täcks av 16 § tredje stycket tredje punkten konsumentköplagen och att genomförandet av direktivet i den delen därför inte fordrar någon lagändring. Därvid har det konstaterats att 16 § tredje stycket tredje punkten visserligen inte uttryckligen knyter konsumentens förväntningar till "offentliga uttalanden" som kan ha gjorts av bl.a. säljaren men att sådana uttalanden naturligtvis kan utgöra underlag för en bedömning av vad konsumenten med fog kunnat förutsätta.

I 19 § finns i stället särskilda regler om fel när konsumenten har förlitat sig på oriktiga uppgifter vid marknadsföring, regler som alltså kompletterar felreglerna i 16 §. Enligt 19 § första stycket föreligger fel om varan inte överensstämmer med sådana uppgifter om varans egenskaper eller användning som *säljaren* har lämnat vid marknadsföringen av varan eller annars före köpet

och som kan antas ha inverkat på köpet. Enligt 19 § andra stycket skall varan vidare anses felaktig om den inte överensstämmer med sådana uppgifter om dess egenskaper eller användning som *någon annan än säljaren, i tidigare säljled eller för säljarens räkning*, har lämnat vid marknadsföringen av varan före köpet och som kan antas ha inverkat på köpet. Varan skall dock inte anses felaktig om säljaren varken kände till eller borde ha känt till uppgifterna. Enligt 19 § tredje stycket gäller inte första och andra styckena om uppgifterna har rättats i tid på ett tydligt sätt.

Det är i och för sig riktigt att det felansvar som följer av första och andra stycket i viss utsträckning kan härledas ur principen att varan skall överensstämma med vad som följer av avtalet eller att varan i vart fall skall stämma överens med vad köparen med fog kunnat förutsätta. Regeln i 19 § om säljarens felansvar när varan avviker från olika marknadsföringsuppgifter bör dock även fortsättningsvis finnas i en självständig bestämmelse i lagen.

I direktivets artikel 2.2 d och artikel 2.4 används uttrycket *offentliga uttalanden* som beteckning på det sammanhang i vilket uppgifterna om varan skall ha lämnats. Detta uttryck får i och för sig anses vidare än det i konsumentköplagen använda begreppet marknadsföringen, vilket kunde tyda på att direktivets uttryck borde tas in i lagen. Så bedöms dock inte böra ske. I 19 § första stycket talas det nämligen om uppgifter som lämnats vid marknadsföringen av varan "eller annars före köpet". Ett sådant uttryckssätt bedöms väl motsvara vad som avses med direktivets uttryck. Visserligen talas det i paragrafens andra stycke utslutande om uppgifter lämnade vid marknadsföringen av varan, men om stycket i detta hänseende utformas på samma sätt som första stycket kan det också här undvikas att föra in begreppet offentliga uttalanden i paragrafen. I 19 § andra stycket bör således också talas om uppgifter lämnade vid marknadsföringen av varan "eller annars före köpet". Därvid finns det dock skäl att understryka att uppgiften, för att vara av betydelse i sammanhanget, måste vara tillräckligt konkret och inte innebära bara ett allmänt lovprisande. Mycket allmänt hållna uppgifter av säljfrämjande

natur kan inte grunda något felansvar för säljaren. Detsamma gäller andra s.k. kringuppgifter, dvs. uppgifter som visserligen rör en varas egenskaper men som mer allmänt har till syfte att främja avsättningen (se prop. 1989/90:89 s. 104 f.).

Vad artikel 2.4 föreskriver om undantag från säljarens bundenhet vid offentliga uttalanden om varans särskilda egenskaper har sina motsvarigheter i 19 §. Direktivets regel om att säljaren inte skall vara bunden av uttalandet om han visar att han inte kände till och inte rimligen kunde känna till uttalandet i fråga motsvaras sålunda av 19 § andra stycket. Vidare finns i 19 § tredje stycket en motsvarighet till regeln om att säljaren inte skall vara bunden av ett offentligt uttalande om han visar att uttalandet hade rättats vid tidpunkten för köpet. I båda de nu nämnda fallen torde redan för närvarande följa av konsumentköplagen att säljaren har bevisbördan för respektive påstående, även om detta inte uttryckligen framgår av lagtexten. I klarhetens intresse bör dock lagen ändras så att bevisbördans placering framgår. Såvitt gäller verkan av att en felaktig uppgift rättats finns mellan 19 § tredje stycket och direktivets regel vidare den skillnaden att lagen kräver av säljaren att uppgiften har rättats *på ett tydligt sätt*. Denna skillnad kan behållas, eftersom den är till konsumentens fördel.

Direktivet stadgar slutligen att säljaren inte skall vara bunden av ett offentligt uttalande om han visar att beslutet att köpa varan inte kan ha påverkats av uttalandet. En liknande regel finns i sista ledet av 19 § första stycket och i sista ledet av första meningen i 19 § andra stycket. Enligt lagen är det dock köparen som har bevisbördan för att uppgiften *kan antas* ha inverkat på köpet, medan det – som framgått – enligt direktivet ankommer på säljaren att visa att uttalandet *inte kan ha* påverkat köpet. På grund av det sagda måste konsumentköplagen ändras så att bevisbördan även i detta hänseende kommer att åvila säljaren. Även beviskravet bör justeras i enlighet med direktivet. Det anförda leder till att lagen i fortsättningen bör ålägga säljaren att visa att uppgifterna inte har kunnat inverka på köpet.

Det har framgått att 19 § andra stycket är begränsad till att gälla varans överensstämmelse med uppgifter som lämnats av nå-

gon annan än säljaren, i tidigare säljled eller för säljarens räkning. Med tidigare säljled avses i konsumentköplagen den som har levererat varan till detaljisten, hans leverantör osv. bakåt till den som har framställt varan. Sådana offentliga uttalanden som avses med direktivets artikel 2.2 d förutsätts dock kunna göras också av "tillverkaren" i den mening detta begrepp har i direktivet. Enligt artikel 1.2 d skall ju med tillverkare förstås även den som genom att placera sitt namn, sitt varumärke eller annat kännetecken på varan uppger sig vara tillverkare. Som har konstaterats i avsnitt 4.2.2 ovan omfattas en sådan person inte alltid av konsumentköplagens uttryck "i tidigare säljled". Så kan t.ex. vara fallet beträffande en person som åt någon annan upplåter rätten att använda ett visst varumärke. Om en sådan person händelsevis skulle lämna uppgifter om varan, torde det dock i allmänhet röra sig om uppgifter som kan anses lämnade "för säljarens räkning" i den betydelse som avses i 19 § andra stycket. Därmed avses nämligen inte ett handlande på grund av fullmaktsförhållande, utan det avgörande är i stället hur en konsument objektivt sett har anledning att uppfatta situationen (se prop. 1989/90:89 s.104 f.). Det anförda leder till slutsatsen att bestämmelsen i 19 § andra stycket redan för närvarande får anses omfatta upplysningar lämnade av samtliga dem som avses med "tillverkare", som detta uttryck kommer till användning i direktivet. Någon lagändring bedöms därför inte nödvändig för att uppnå det resultat som direktivet avser uppnå.

4.3.5 Installationsfel

Förslag: Om säljaren som ett led i fullgörelsen av köpet åtagit sig att installera varan, skall varan anses felaktig när den på grund av brister i installationen avviker från vad som följer av avtalet eller från vad som fordras enligt lagens allmänna regler om varans beskaffenhet. (Se 16 a §.)

Skälen för förslaget

Enligt artikel 2.5 i direktivet skall sådan bristande avtalsenlighet som beror på att varan är felaktigt installerad anses jämförbar med bristande avtalsenlighet hos varan om installationen utgör en del av köpeavtalet för varan och har utförts av säljaren eller på dennes ansvar. Detsamma skall gälla om den vara, som är avsedd att installeras av konsumenten, installeras av konsumenten och den oriktiga installationen beror på brister i installationsanvisningarna.

Verkan av brister i säljarens installationsarbete när installationen utgör en del av köpeavtalet

Det första ledet av artikel 2.5 aktualiserar frågan om gränsdragningen mellan å ena sidan avtal om köp av vara och å andra sidan avtal om tjänst.

Med blandade eller kombinerade avtal brukar man avse avtal som går ut på att näringsidkaren inte bara skall leverera en vara utan också utföra arbete eller en annan tjänst som inte består i tillverkning av själva varan. Ibland kan avtalet bestå av två så självständiga delar – den ena avseende köp och den andra avseende en tjänst – att det är naturligt att betrakta dem var för sig. Oftast låter det sig dock inte göra att hålla isär avtalets olika delar, och avtalet måste då klassificeras antingen som köp eller tjänst. För en sådan klassificering ges det riktlinjer i konsumentköplagen och konsumenttjänstlagen.

Enligt 2 § andra stycket konsumentköplagen gäller den lagen inte avtal som innebär att den som skall leverera en vara även skall utföra arbete eller någon annan tjänst om tjänsten utgör den övervägande delen av hans förpliktelse. I 2 § andra punkten konsumenttjänstlagen finns en korresponderande bestämmelse, enligt vilken den lagen inte gäller installation, montering eller annat arbete som en näringsidkare utför för att fullgöra ett avtal om köp av en lös sak.

Av bestämmelserna framgår alltså att konsumenttjänstlagen inte gäller för sådana installations-, monterings- eller liknande arbeten som är att betrakta endast som en biförpliktelse för näringsidkaren enligt ett avtal om köp av en lös sak och motsättningsvis att konsumentköplagen under sådana förhållanden är tillämplig. Som exempel på situationer där det kan vara naturligt att se arbetsåtagandet som en biförpliktelse till köpeavtalet – och således betrakta hela transaktionen som ett köp – kan nämnas det fallet att arbetet går ut på leverans av tillbehör som särskilt har angetts vid beställningen eller av lätt utbytbara reservdelar samt installation av dessa. På samma sätt bör avtal om leverans och installation av tvätt- och diskmaskiner, spisar, kylskåp, TV-apparater o.d. i sin helhet betraktas som köp (se prop. 1989/90:89 s. 64 f.).

Konsumentköplagen är alltså ensamt tillämplig på de fall som avses med direktivets artikel 2.5, eftersom dessa skall utmärkas av att, som det uttrycks i artikeln, installationen utgör en del av köpeavtalet för varan. Till en början kan därmed konstateras att de lagändringar som kan visa sig vara påkallade av artikeln kan inskränkas till konsumentköplagen.

I konsumentköplagens nuvarande sanktionssystem finns inte någon reglering av vad som skall gälla när fel förekommer i fråga om en tjänstebetonad sidoförpliktelse som inryms i ett avtal som i sin helhet är att rubricera som ett köpeavtal. I motiven till konsumentköplagen hänvisades till förslaget till ny allmän köplag, som också saknade en sådan reglering och under vars behandling i Lagrådet frågan hade uppmärksammats (se prop. 1988/89:76 s. 224 f. och 235 f.). Lagrådet hade då konstaterat att rättsläget lämnats öppet i denna fråga men tillagt att köplagens sanktionsprinciper i stor utsträckning torde böra betraktas som vägledande för bedömning av sådana avtalsbrott som hade lämnats oreglerade. Vid försummelser beträffande sidoförpliktelser av tjänstekaraktär borde det, enligt Lagrådet, därför anses naturligt att dra analogislut utifrån vad som gäller för varan. I propositionen anslöt sig regeringen till Lagrådets uttalande men underströk att den omständigheten att köpregler skulle tillämpas på avtalet inte

uteslöt att en analogisering av reglerna om tjänster kunde vara att föredra på någon punkt.

Direktivets artikel 2.5 får sägas erbjuda en lösning som är enklare och mer förutsebar än den ordning som framgår av de nu återgivna motivuttalandena. Enligt direktivet skall det nämligen vid fel i installationen anses som om själva varan är felaktig, vilket alltså medför att en bristfällig installation kan mötas med samma urval av påföljder som står köparen till buds vid fel i varan. Något analogiserande med köp- eller tjänsteregler behöver därmed inte komma i fråga.

Med anledning av det sagda föreslås att det i konsumentköplagen tas in en ny paragraf, enligt vilken varan skall anses felaktig om den på grund av brister i installationen avviker från vad som följer av avtalet eller från vad som fordras enligt lagens allmänna regler om varans beskaffenhet. Förutsättningen för att bestämmelsen skall kunna tillämpas skall vara att säljaren som ett led i fullgörelsen av köpet åtagit sig att installera varan och sådan installation har utförts av säljaren eller någon annan för hans räkning.

Det är att märka att den föreslagna regleringen innebär att fel beträffande en tjänstebetonad sidoförpliktelse i och för sig skall kunna utlösa även hävning av köpet av själva varan, något som Lagrådet särskilt ville framhålla som ett ovisst spørsmål (se prop. 1988/89:76 s. 226). Det får dock betraktas som tveksamt om försummelser i fråga om sidoförpliktelser vanligen kan anses vara av den digniteten att köparen bara av detta skäl bör ha rätt att häva hela köpet.

Verkan av brister i installationsanvisningarna

Innebörden av det andra ledet av artikel 2.5 är att felet även i det fallet skall anses ligga hos själva varan, när varan blivit oriktigt installerad av *konsumenten* och detta beror på brister i installationsanvisningarna. Förutsättningen härför skall vara att varan är avsedd att installeras av konsumenten.

Detta led av artikeln får anses omfattat av konsumentköplagen redan i dess nuvarande lydelse och fordrar därför inte lagändring. Enligt 16 § första stycket skall varan nämligen vara åtföljd av de anvisningar som behövs för dess montering, användning, förvaring och skötsel. Om varan avviker från detta krav, skall den enligt 16 § tredje stycket första punkten anses felaktig. Konsumentköplagen föreskriver alltså att en vara skall anses felaktig redan av det skälet att anvisningarna för bl.a. dess montering och användning är bristfälliga. Det fordras inte – som i direktivet – att ett oriktigt arbete faktiskt utförts.

Det är dock att märka att direktivets uttryck installation inte används i 16 § första stycket. Frågan är om detta uttryck bör tas in i lagen.

Enligt motiven till konsumentköplagen skall med "montering" avses endast sådan ihopsättning av själva varan som köparen själv skall svara för när varan har sålts i omonterat skick. När det däremot gäller installation eller inmontering av den köpta varan, t.ex. montering av en reservdel i en bil, skall det inte vara fråga om montering i den mening som avses med 16 § första stycket. I det sammanhanget skall upplysningar om hur en vara skall monteras i stället ses som anvisningar för varans användning (se prop. 1989/90:89 s. 95).

Ur språklig synpunkt är det inte helt invändningsfritt att som anvisningar för varans användning betrakta upplysningar om hur den skall installeras. Redan detta talar för att "installation" bör tas in i konsumentköplagen. Härtill kommer att uttrycket redan förekommer i konsumenttjänstlagen, där det används vid sidan av – och för att beteckna något annat än – "montering" (2 § andra punkten). Slutligen har det nyss föreslagits att det i en ny paragraf skall tas in en bestämmelse om verkan av brister i säljarens installationsarbete. Eftersom uttrycket därmed redan introducerats i lagen, är det naturligt att det får sin plats även i 16 § första stycket. Därav bör alltså framgå att varan skall vara åtföljd även av de anvisningar som behövs för dess installation.

4.4 Köparens rättigheter vid fel i varan

4.4.1 När felbedömningen skall göras

Bedömning: Konsumentköplagens regler om tidpunkten för felbedömningen skall inte ändras. (Se 20 §.)

Skälen för bedömningen: Enligt artikel 3.1 i direktivet skall säljaren vara ansvarig gentemot konsumenten för all bristande avtalsenlighet som föreligger när varan levereras. Av beaktandesats 14 framgår att hänvisningen i detta sammanhang till tidpunkten för leverans inte skall innebära att medlemsstaterna bör ändra sina regler om riskens övergång.

Konsumentköplagens reglering av motsvarande fråga innebär i huvudsak följande. Enligt 20 § första stycket skall frågan om varan är felaktig bedömas med häyn till dess beskaffenhet när den avlämnas. Av lagen framgår uttryckligen att säljaren svarar för fel som funnits vid denna tidpunkt även om felet visar sig först senare. Den för felbedömningen anvisade tidpunkten sammanfaller med tidpunkten för riskens övergång (se 8 § andra stycket). Med "avlämnande" avses det faktiska avlämnandet, oavsett om det kan ha varit parternas överenskommelse att avlämnande i själva verket skulle ha skett vid en annan tidpunkt. I regel gäller alltså att felbedömningen skall göras när varan slutligen avlämnas även om konsumenten därvid skulle vara i dröjsmål med att hämta eller ta emot den.

I vissa fall gäller dock att köparen själv får svara för sådana försämringar i varan som inträder sedan han kommit i dröjsmål med att ta emot den. Av 20 § andra stycket framgår sålunda att – om köparen underlåter att i rätt tid ta emot eller hämta en vara som hålls tillgänglig för hans räkning – säljaren inte svarar för försämring som inträder därefter och som beror enbart på varans egen beskaffenhet.

I 20 § tredje stycket regleras slutligen den situationen att en försämring av varan uppkommer efter avlämnandet. Enligt bestämmelsen skall varan då anses felaktig om försämringen är en följd av säljarens avtalsbrott.

Enligt direktivet är det alltså vid tidpunkten för leverans av varan som säljaren är ansvarig för att varan är avtalsenlig. Det finns inget undantag för den situationen att köparen är i dröjsmål med att avhämta varan och varan efter avtalad tid för avlämnande försämras på grund av sin art. Vid första påseende kunde detta synas innebära att konsumentköplagen är strängare för konsumenten än direktivet.

Det är dock knappast en rimlig tolkning av direktivet att säljaren i händelse av köparens dröjsmål med att avhämta varan skulle vara ansvarig för en sådan försämring som uppkommer efter den tidpunkt då avlämnande skulle ha skett och som uteslutande beror på varans egen beskaffenhet. Till stöd för en sådan inställning kan anföras att det leveransbegrepp som kommer till användning i direktivet på så sätt är neutralt att det inte blivit föremål för någon särskild definition. Som har konstaterats vid de nordiska departementsöverläggningarna får avsaknaden av definition tas till intäkt för att den närmare uttolkningen av vad som skall avses med "levereras" i första hand är överlämnad till medlemsstaterna. Ett ytterligare skäl för att inte på grund av direktivet ändra konsumentköplagens reglering är vad som sägs i den inledningsvis berörda beaktandesatsen, nämligen att direktivets hänvisning till tidpunkten för leverans inte bör föranleda medlemsstaterna att ändra sina regler om riskens övergång.

Det nu anförda leder till slutsatsen att regleringen i 20 § andra stycket kan behållas.

4.4.2 Påföljder vid fel i varan

Förslag: För att köparen skall få kräva *avhjälpan* eller *omleverans* skall i konsumentköplagen inte längre krävas att detta kan ske utan olägenhet för säljaren. Frågan om avhjälpan eller omleverans skulle orsaka säljaren oskälig kostnad skall – enligt en ny bestämmelse – avgöras bl.a. på grundval av en jämförelse i kostnadshänseende mellan de båda påföljderna. (Se 26 §.) Säljarens rätt enligt konsumentköplagen att, även om köparen inte krävt det, på egen bekostnad avhjälpa felet eller företa omleverans skall behållas men endast i de fall där köparen ursprungligen krävt annan påföljd än avhjälpan eller omleverans. (Se 27 §.)

Skälen för förslaget

Enligt artikel 3.2 i direktivet skall konsumenten i fall av bristande avtalsenlighet ha rätt att utan kostnad få varan återställd till avtalsenlighet genom reparation eller utbyte eller att få ett skäligt prisavdrag eller att häva avtalet med avseende på den varan. De närmare förutsättningarna för tillämpningen av de olika påföljderna framgår av artiklarna 3.3–3.6.

Konsumentköplagens påföljds katalog finns i 22 §. Därav framgår att köparen, om varan är felaktig, får kräva avhjälpan, omleverans, prisavdrag eller ersättning för att avhjälpa felet eller häva köpet. Dessutom får köparen kräva skadestånd. Han får även hålla inne betalningen. De närmare förutsättningarna för de olika påföljdernas tillämpning framgår av 23–32 §§.

De påföljder som föreskrivs i direktivet motsvaras alltså av påföljder enligt konsumentköplagen. Att konsumentköplagen erbjuder även andra påföljder är till köparens fördel och står därmed inte i strid med direktivet. För att genomföra artikel 3.2 fordras alltså ingen lagstiftningsåtgärd.

Avhjälpande och omleverans som primära påföljder

Enligt artikel 3.3 har konsumenten i första hand rätt att kräva att säljaren reparerar varan eller byter ut den, såvida detta inte är omöjligt eller oproportionellt. I båda fallen skall påföljden fullgöras utan kostnad för konsumenten. Av bestämmelsen framgår vidare att en påföljd skall anses oproportionell om den åsamkar säljaren kostnader som är orimliga i jämförelse med den alternativa påföljden. Vid denna bedömning skall beaktas varans värde om bristande avtalsenlighet inte hade förelegat, betydelsen av den bristande avtalsenligheten och huruvida den alternativa påföljden skulle kunna fullgöras utan väsentlig olägenhet för konsumenten. Alla reparationer och utbyten skall fullgöras inom rimlig tid och utan väsentlig olägenhet för konsumenten samt under beaktande av varans art och det ändamål för vilket konsumenten behövde varan.

”Utan kostnad” – som detta uttryck kommer till användning i bl.a. artikel 3.3 – hänför sig enligt artikel 3.4 till nödvändiga kostnader som uppkommer för att få varan återställd till avtalsenlighet, särskilt frakt-, arbets- och materialkostnader.

Konsumentköplagens motsvarande reglering innebär i huvudsak följande. Enligt 26 § har köparen rätt att kräva att säljaren avhjälpes felet eller företas omleverans om detta kan ske utan oskälig kostnad eller olägenhet för säljaren. Avhjälpande och omleverans skall ske inom skälig tid efter det att köparen framställde sitt krav och utan kostnad eller väsentlig olägenhet för denne. Att andra påföljder i regel får göras gällande först om avhjälpande eller omleverans inte kommer i fråga eller inte sker inom skälig tid efter reklamationen framgår av 28 §, varom mera nedan.

Vidare framgår det av 27 § att säljaren, även om köparen inte kräver det, har rätt att på egen bekostnad avhjälpa felet eller företas omleverans om han när köparen reklamerar utan uppskov erbjuder sig att göra detta samt åtgärden kan ske inom skälig tid efter reklamationen och utan kostnad eller väsentlig olägenhet för köparen. Säljaren får dock inte åberopa att han inte har beretts tillfälle att avhjälpa felet eller företas omleverans, om köpa-

ren har avhjälp felet och det med hänsyn till omständigheterna inte skäligen kunde krävas att köparen skulle avvakta avhjälpan eller omleverans från säljarens sida.

Av det hittills sagda har alltså framgått att såväl direktivet som konsumentköplagen anvisar avhjälpan (reparation) och omleverans (utbyte) som de primära påföljderna vid fel.

När skall säljaren kunna avvisa köparens krav på avhjälpan eller omleverans?

Emellertid är det en annan fråga om det råder full överensstämmelse mellan direktivet och lagen när det gäller de förutsättningar under vilka säljaren kan avvisa köparens krav på avhjälpan eller omleverans, i följd varav köparen i stället skall vara hänvisad till övriga påföljder. Enligt direktivet får konsumenten kräva reparation eller utbyte såvida detta inte är omöjligt eller oproportionellt, varvid med oproportionellt alltså skall avses en jämförelse i kostnadshänseende mellan de båda påföljderna. Konsumentköplagen föreskriver för sin del att köparen får kräva avhjälpan eller omleverans om detta kan ske utan oskälig kostnad eller olägenhet för säljaren.

Det kan alltså konstateras att både direktivet och konsumentköplagen ger säljaren en möjlighet att avvisa köparens krav på avhjälpan eller omleverans dels om ett fullgörande av påföljden skulle föranleda orimligt höga kostnader, dels om fullgörandet skulle möta olika praktiska svårigheter. Överensstämmelsen är dock inte fullständig.

När det gäller graden av de praktiska svårigheter som måste föreligga för att säljaren skall få undandra sig att avhjälpa felet eller företa omleverans ger direktivet uttryck för ett strängare krav än konsumentköplagen. Direktivet fordrar nämligen att ett fullgörande av påföljden i fråga skulle vara "omöjligt", medan det enligt lagen räcker att ett fullgörande skulle leda till "olägenhet" för säljaren. Konsumentköplagen måste alltså ändras i detta hänseende. Det bör lämpligen ske genom att "eller olägenhet" får utgå ur 26 § första stycket men utan att ersättas av den formule-

ring som direktivet använder. Att köparen inte skall kunna kräva avhjälpande eller omleverans om detta skulle vara omöjligt är nämligen en självklarhet och behöver, enligt svenskt synsätt, knappast framgå av den paragrafen. Ett sådant omöjlighetsrekvisit får anses närmast följa av 28 § första stycket, där det talas om vad som skall gälla "om avhjälpande eller omleverans inte kommer i fråga ...".

När det sedan gäller vilka *kostnader* som skall kunna berättiga säljaren att avvisa köparens krav på avhjälpande eller omleverans kan konstateras att direktivet i denna fråga anvisar en jämförelse i kostnadshänseende mellan de båda påföljderna. Så skall t.ex. avhjälpande anses oproportionellt – och därmed inte kunna göras gällande av köparen – om den påföljden i jämförelse med omleverans skulle åsamka säljaren orimliga kostnader. Det har redan framhållits att direktivet föreskriver att denna bedömning skall göras under beaktande av sådant som varans värde om den varit felfri, felets betydelse och om den andra påföljden skulle kunna fullgöras utan väsentlig olägenhet för köparen.¹ Konsumentköplagen anvisar för sin del ingen liknande jämförelse när det gäller att avgöra om fullgörandet av någon av de båda primära påföljderna skulle leda till orimliga kostnader för säljaren. Men det är inget som hindrar att "oskäligen kostnad" i 26 § i fortsättningen ges en sådan innebörd. Detta kan åstadkommas genom att delar av direktivets artikel 3.3 andra stycket och de tre strecksatserna får inflyta i ett nytt andra stycke i 26 §. Av det nya stycket bör alltså framgå att man vid bedömningen av om någon av påföljderna avhjälpande eller omleverans leder till oskäligen kostnad för säljaren skall beakta varans värde om den varit felfri, felets betydelse och om den andra påföljden skulle kunna fullgöras till väsentligt lägre kostnad för säljaren. Därvid ger det senare mo-

¹ Trots att direktivet i detta hänseende alltså anvisar en jämförelse mellan de båda påföljderna avhjälpande och omleverans, kan annat inte vara avsett än att bedömningen i och för sig skulle kunna utmynna i att båda dessa påföljder kunde anses vara samtidigt oproportionella. Detta får anses följa av artikel 3.3 första stycket, varav framgår att köparen "i första hand" har rätt att kräva avhjälpande eller omleverans, och av artikel 3.5 första strecksatsen, där det sägs att köparen har rätt att kräva prisavdrag eller hävning om han varken har rätt till avhjälpande eller omleverans.

mentet uttryck för den jämförelse mellan påföljderna som direktivet föreskriver.

Medger direktivet att säljarens rätt att på egen bekostnad avhjälpa felet eller företa omleverans behålls?

Som tidigare har framhållits följer det av 27 § att säljaren, även om köparen inte kräver det, under vissa förhållanden har rätt att på egen bekostnad avhjälpa felet eller företa omleverans. Förutsättningarna för detta är bl.a. att åtgärden kan ske inom skälig tid efter reklamationen och utan kostnad eller väsentlig olägenhet för köparen. Detta innebär inte bara att köparen i praktiken ofta har en skyldighet att godta säljarens val i frågan om en felaktig vara skall repareras eller bytas ut, utan också att säljaren kan undgå de mera ingripande påföljderna prisavdrag och hävning genom att i stället erbjuda sig att avhjälpa felet eller företa omleverans. Frågan är om denna ordning går att förena med direktivets bestämmelser.

Direktivets reglering avviker delvis från konsumentköplagens. Innebörden av den nyss diskuterade artikel 3.3 måste vara att säljaren inte kan avvärja köparens krav på avhjälpande med ett erbjudande om omleverans, med mindre han först visar att avhjälpande är omöjligt eller oproportionellt. Omvänt måste naturligtvis gälla att ett köparens krav på omleverans inte kan avvärjas med ett erbjudande om avhjälpande, om det inte visas att omleverans är omöjligt eller oproportionellt. Visserligen framgår det av direktivets beaktandesats 12 att säljaren i fall av bristande avtalsenlighet alltid får erbjuda köparen en uppgörelse genom någon av alla de påföljder som står till buds. Dock sägs det uttryckligen att det skall vara förbehållet köparen att bestämma om erbjudandet skall antas eller avvisas. När konsumentköplagen alltså ger säljaren rätt att efter eget gottfinnande välja att möta köparens krav på avhjälpande med ett erbjudande om omleverans och ett krav på omleverans med ett erbjudande om avhjälpande, innebär detta en oförmånligare reglering för köparen än den som följer av direktivet. Som har konstaterats vid de nordiska depar-

tementsöverläggningarna kan denna ordning därför inte behållas. Däremot är det förenligt med direktivet att säljaren även framdeles ges möjlighet att på eget initiativ och oberoende av köparens medgivande avvärja ett krav på *prisavdrag* eller *hävning* genom att i stället erbjuda sig att avhjälpa felet eller företa omleverans.

Direktivet fordrar således att säljarens rätt att på egen bekostnad avhjälpa felet eller företa omleverans något begränsas. Detta bör ske genom att 27 § ändras på så sätt att säljarens rätt aktualiseras endast om köparen krävt annan påföljd än avhjälpande eller omleverans.

Prisavdrag och hävning

Enligt artikel 3.5 har konsumenten rätt att kräva ett lämpligt prisavdrag eller att häva avtalet om konsumenten varken har rätt att få varan reparerad eller utbytt, om säljaren inte har vidtagit rättelse inom rimlig tid eller om säljaren inte har vidtagit rättelse utan väsentlig olägenhet för konsumenten. Av artikel 3.6 framgår vidare att konsumenten inte har rätt att häva avtalet om bristen på avtalsenlighet är ringa.

Konsumentköplagens reglering av motsvarande påföljder finns i 28 och 29 §§. Enligt 28 § första stycket får köparen kräva prisavdrag som svarar mot felet eller häva köpet om avhjälpande eller omleverans inte kommer i fråga eller inte sker inom skälig tid efter reklamationen. När det gäller köparens möjlighet att häva köpet uppställs i 29 § ytterligare en förutsättning. Den påföljden får bara tillgripas om felet är av väsentlig betydelse för köparen.

Såväl direktivet som konsumentköplagen ger alltså uttryck för uppfattningen att påföljderna prisavdrag och hävning som regel är avsedda att komma i fråga först i andra hand. Vad direktivet föreskriver om prisavdragets bestämmande – att avdraget skall vara lämpligt – får vidare i sak anses motsvara konsumentköplagens reglering, som innebär att avdraget skall svara mot felet. Därvid får konsumentköplagens regel anses vara bättre för konsumenten, eftersom den ger ett klarare besked i frågan hur avdra-

get skall bestämmas. Enligt motiven skall prisavdraget sålunda beräknas på objektiva grunder och svara mot skillnaden i värde vid tiden för avlämnandet mellan en vara i avtalsenligt skick och den felaktiga varan (se prop. 1989/90:89 s. 126).

När det gäller förutsättningarna för hävning avviker ordalydelsen i direktivet visserligen från den i 29 §. I direktivet sägs att konsumenten inte får häva köpet om felet är ringa, medan lagen alltså föreskriver att köparen får häva köpet om felet är av väsentlig betydelse för honom. Men detta är i allt väsentligt överensstämmande regleringar, som i båda fallen innebär att det som huvudregel uppställs höga krav för att få göra den ingripande hävningspåföljden gällande. Direktivets regel överensstämmer för övrigt helt med 42 § första stycket i 1905 års köplag, som föreskrev att om "felet [är] att anse såsom ringa, må ej köpet hävas, ...". Detta innebar att hävning förutsatte att avtalsbrottet var "väsentligt" (se Almén, Köp och byte af lös egendom, Stockholm 1906, del I s. 272). Att felet inte är ringa får alltså anses i praktiken liktydigt med att felet är av väsentlig betydelse, och någon ändring i konsumentköplagen är därmed inte påkallad på grund av direktivets bestämmelse. Andra språkversioner av direktivet talar också för detta. Härtill kan läggas att konsumentköplagen anvisar att frågan om felets väsentlighet skall bedömas från köparens synpunkt. En sådan subjektiv bedömning får allmänt sett anses vara en för köparen mer gynnsam reglering än den abstrakta bedömning som direktivet synes föreskriva. Lagen ger således utrymme för slutsatsen att ett fel som för den ena köparen har liten betydelse kan spela en stor roll för en annan köpare.

4.5 Säljarens regressrätt

Bedömning: Svensk rätt uppfyller redan i dag artikel 4 i direktivet. Någon lagregel är därför inte nödvändig.
--

Skälen för bedömningen: I artikel 4 i direktivet finns en bestämmelse om säljarens regressrätt. Enligt artikeln skall den slut-

lige säljaren ha rätt att rikta anspråk mot den eller de personer i avtalskedjan som är ansvariga för felet. Detta gäller enligt artikeln när den slutlige säljaren är ansvarig gentemot konsumenten för sådant fel som beror på handlande eller underlåtenhet av tillverkaren, en säljare i tidigare led i samma avtalskedja eller någon annan mellanhand. Frågan om mot vem eller vilka den slutlige säljaren kan rikta anspråk, liksom frågan om det sätt på vilket detta skall ske, skall avgöras enligt nationell lag.

Av grundläggande avtalsrättsliga principer följer att en säljare kan rikta anspråk mot sin avtalspart bakåt i kedjan. Eftersom det i artikeln lämnas åt medlemsstaterna att fritt avgöra mot vem eller vilka den slutlige säljaren skall få vända sig med sitt anspråk, fordras ingen lagstiftningsåtgärd i detta hänseende. Det är alltså inte nödvändigt att nationell rätt medger att den slutlige säljaren riktar anspråk mot vem som helst i avtalskedjan, alldeles oavsett om denne är säljarens avtalspart eller inte.

4.6 Tidsfrister vid reklamation, m.m.

Artikel 5 i direktivet behandlar vissa frågor om reklamation, särskilt tidsfrister i samband därmed.

Enligt svensk köprätt är det en förutsättning för att en köpare skall ha rätt att göra gällande påföljder på grund av fel i varan att han lämnar säljaren meddelande om felet, att vederbörande reklamerar. Därvid blir två tidsfrister av betydelse. För det första skall reklamation ske inom viss tid efter det att felet har upptäckts eller borde ha upptäckts. Dock måste reklamationen – för det andra – göras inom viss tid efter det att köparen tog emot varan. Den senare fristen är alltså en preskriptionsfrist. Direktivets artikel 5 innehåller bestämmelser som tar sikte på båda dessa frister.

För att köparen skall nå framgång med sin reklamation fordras härutöver i princip att han kan visa att felet är ursprungligt, dvs. att det funnits redan vid den tidpunkt då köparen fick varan om hand. I denna del innehåller artikeln en bestämmelse om bevislättning för köparens vidkommande.

4.6.1 Reklamationsfrist

Förslag: Reklamation skall fullgöras inom två månader efter det att köparen märkt felet eller inom den längre tid som kan anses skälig efter det att han märkt eller borde ha märkt felet. (Se 23 § första stycket konsumentköplagen.) Motsvarande reklamationsfrist skall införas även i konsumenttjänstlagen. (Se 17 § konsumenttjänstlagen.)

Skälen för förslaget: Enligt artikel 5.2 i direktivet får medlemsstaterna föreskriva att konsumenten, för att kunna utnyttja sina rättigheter (sådana de anges i artikel 3.2), måste upplysa säljaren om den bristande avtalsenligheten inom två månader från den dag då han upptäckte denna. Genom artikeln ges medlemsstaterna alltså möjlighet att införa eller behålla regler om reklamationskyldighet. För det fall denna möjlighet skulle utnyttjas, ger artikeln vidare besked om vilken reklamationsfrist som skall gälla.

Konsumentköplagens bestämmelse om reklamationskyldighet och reklamationsfrist finns i 23 § första stycket. Därav framgår att köparen inte får åberopa att varan är felaktig om han inte lämnar säljaren meddelande om felet inom skälig tid efter det att han märkt eller borde ha märkt felet.

Enligt konsumentköplagen inträder alltså reklamationskyldighet redan när köparen borde ha märkt felet, varefter han har att inom skälig tid framställa sin reklamation. Den kortaste reklamationsfrist som medges enligt direktivet är två månader från det att konsumenten *upptäckte* felet.

Vid bedömningen av vad som enligt konsumentköplagen skall anses utgöra skälig tid för framställande av reklamation bör för det första beaktas vad det betyder att reklamationskyldighet kan inträda redan när köparen borde ha märkt felet. Innebär detta att köparen har en undersökningsplikt? Svaret härpå måste bli att någon uttrycklig undersökningsplikt, motsvarande den som föreskrivs i 31 § köplagen, inte synes åvila köparen enligt konsumentköplagen. Visserligen innebär detta inte att köparen helt kan underlåta att vidta åtgärder för att konstatera om varan är i

avtalat skick. Enligt motiven till konsumentköplagen bör köparen nämligen ganska omgående göra en i vart fall ytlig granskning av varan, men det bör inte krävas att han omedelbart efter mottagandet av varan skall göra en mer noggrann genomgång eller prövning av dess kvalitet eller funktion (se prop. 1989/90:89 s. 114). Avsaknaden av undersökningsplikt i vanlig bemärkelse är alltså en omständighet som måste beaktas när det gäller att vid konsumentköp bedöma vad som skall anses utgöra skälig tid för reklamation. En annan omständighet som måste beaktas är om köparen då kunnat åberopa något tillfälligt hinder som ursäkt för att han inte har märkt ett fel i varan och påtalat det för säljaren. Ett sådant hinder kan vara sjukdom eller liknande.

Sammantaget kan sägas att det vid en skälighetsbedömning, grundad på de faktiska omständigheterna i det enskilda fallet, får avgöras inte bara om felet är sådant att det hade bort märkas tidigare än köparen enligt egen uppgift har uppmärksammat det utan även om köparens personliga förhållanden bör inverka på bedömningen av frågan om reklamation skall anses ha skett inom skälig tid. Detta har vid konsumentköp ansetts innebära att säljaren i praktiken bör få godta att en relativt lång tid har förflutit innan köparen reklamerar mot ett köp, förutsatt att felet inte är sådant att det märkts redan vid en ytlig granskning av varan (se prop. 1989/90:89 s. 115).

Som har framhållits medger direktivet inte en kortare reklamationsfrist än två månader från det att köparen *upptäckte* felet. Direktivets regel måste anses vara en i allmänhet mer konsumentvänlig bestämmelse än vad som följer av lagen. Direktivets regel bör alltså tas in i konsumentköplagen.

Det är emellertid inte uteslutet att det även med lagens nu gällande lydelse kunde tänkas fall där den tid som skäligen bör stå köparen till buds för att reklamera överstiger två månader. Så torde frågan om vad som skall anses utgöra skälig tid för reklamation bl.a. bero på vad för slags vara det rör sig om. Direktivets regel om två månaders reklamationsfrist från det att felet upptäcktes bör därför kombineras med en bestämmelse om att rek-

klamation alternativt kan ske inom den längre tid som kan anses skäligen efter det att köparen märkt eller borde ha märkt felet.

I 17 § konsumenttjänstlagen finns en regel om reklamations-skyldighet och reklamationsfrist av samma lydelse som den i konsumentköplagen. För att såvitt möjligt behålla den rådande överensstämmelsen mellan de båda lagarna bör reklamationsfristen enligt konsumenttjänstlagen ändras på samma sätt som nu föreslås beträffande konsumentköplagen. Enligt konsumenttjänstlagen skall det alltså ankomma på konsumenten att fullgöra reklamation inom två månader efter det att han märkt felet eller inom den längre tid som kan anses skäligen efter det att han märkt eller borde ha märkt felet.

4.6.2 Preskriptionstid vid reklamation

Bedömning: Direktivet skall inte föranleda någon ändring av preskriptionstiden vid reklamation av fel i vara. (Se 23 § tredje stycket.)

Skälen för bedömningen: I artikel 5.1 i direktivet föreskrivs att säljaren skall anses ansvarig enligt artikel 3 när den bristande avtalsenligheten visar sig inom två år efter leveransen av varan. Om de rättigheter som anges i artikel 3.2 (dvs. reparation, utbyte, prisavdrag och hävning) enligt nationell lag är föremål för en preskriptionsfrist, skall gälla att den fristen inte får löpa ut inom två år från tidpunkten för leveransen.

Konsumentköplagens regel om preskriptionstid vid reklamation finns i 23 § tredje stycket. Av den bestämmelsen framgår att köparen förlorar rätten att återge felet om han inte reklamerar inom två år från det att varan togs emot. Detta skall dock inte gälla om annat följer av en garanti eller liknande utfästelse eller, vilket framgår av 24 §, om säljaren t.ex. har handlat grovt vårdslöst eller i strid mot tro och heder.

Enligt såväl direktivet som lagens huvudregel är säljaren alltså ansvarig för fel i varan under två år. Dock synes överensstämmelsen inte vara fullständig i fråga om vad som skall utgöra utgångs-

punkt för beräkningen av tvåårsfristen. Enligt direktivet skall nämligen *leveransen* av varan bilda utgångspunkt för beräkning av fristen, medan lagen föreskriver att tiden skall räknas från det att köparen har *tagit emot* varan. I promemorian har tidigare konstaterats att direktivets leveransbegrepp på så sätt är neutralt att det inte blivit föremål för någon särskild definition och att detta får tas till intäkt för att det i första hand lämnats åt medlemsstaterna att närmare bestämma vad som skall avses med detta begrepp (se avsnitt 4.4.1). Även om det alltså skulle kunna tänkas situationer där en vara kunde anses levererad – eller med lagens term ”avlämnad” – utan att varan för den skall faktiskt tagits om hand av köparen, hindrar direktivet inte att lagens utgångspunkt för beräkning av tvåårsfristen behålls. Enligt konsumentköplagen bör således även fortsättningsvis gälla att köparen har att reklamera inom två år från det att han har tagit emot varan.

Lagens bestämmelse om preskriptionstid vid reklamation betyder att köparen avskärs från möjligheten att göra gällande fel-påföljder när felet uppdagas först efter utgången av tvåårsfristen. Denna s.k. köplagspreskription har ansetts innebära att, om köparen upptäckt felet endast kort tid innan utgången av tvåårsfristen, han inte har kunnat vänta i ”skälig tid” med att reklamera om detta har medfört att tvåårsfristen passeras. Frågan är om något motsvarande skall gälla när reklamationsfristen enligt 23 § första stycket nu föreslås anpassad till direktivets bestämmelse om två månaders reklamationsfrist.

En sätt att tolka direktivets artikel 5.1 sedd i ljuset av artikel 5.2 skulle kunna vara följande. Om medlemsstaterna utnyttjar sig av möjligheten att lägga konsumenterna en reklamationssskyldighet, får fristen för sådan reklamation *aldrig* vara kortare än två månader räknat från det att konsumenten upptäckte felet. En sådan tolkning av direktivets bestämmelser skulle i sin tur innebära att köparen har två år på sig att upptäcka felet och därefter ytterligare två månader på sig för att reklamera felet. Med ett sådant resonemang skulle preskriptionstiden enligt 23 § tredje stycket inte få vara kortare än två år och två månader. Mot en sådan tolkning talar dock den omständigheten att det enligt arti-

kel 5.2 är frivilligt för medlemsstaterna att införa en särskild reklamationsfrist. Om man sålunda väljer att inte införa en sådan frist, är det enligt artikel 5.1 möjligt att ha en preskriptionstid om just två år.

Vid de nordiska departementsöverläggningarna har man kommit fram till att det är rimligast att tolka bestämmelserna på så sätt att regeln om preskriptionstid i artikel 5.1 skall ses isolerat från regeln i artikel 5.2. Det föreslagna införandet av en reklamationsfrist om två månader kräver således inte för svenskt vidkommande att preskriptionstiden vid reklamation görs längre än två år. Liksom för närvarande bör det alltså även i fortsättningen gälla att köparen inte kan förlita sig på den lagfästa reklamationsfristen när felet upptäcks endast kort tid före det att preskriptionstiden löper ut och ett iakttagande av den ordinarie fristen skulle innebära att preskriptionstiden passeras.

I detta avsnitt har alltså den bedömningen gjorts att genomförandet av direktivet inte kräver någon ändring av konsumentköplagens regel om preskriptionstid vid reklamation. Frågan om preskriptionstiden av andra skäl bör förlängas avses bli behandlad senare i lagstiftningsärendet (jfr vad som sagts i avsnitt 2 om den fortsatta beredningen av dels de förslag som lämnats av Utredningen om konsumenträttsliga frågor, dels den framställning som gjorts av Konsumentverket).

4.6.3 En presumtionsregel om ursprungligt fel

Förslag: I konsumentköplagen skall tas in en ny paragraf av innebörd att ett fel som visar sig inom sex månader efter det att varan avlämnades skall anses ha funnits vid tidpunkten för avlämnandet om detta inte är oförenligt med varans eller felets art. (Se 20 a §.)

Skälen för förslaget: Artikel 5.3 i direktivet innehåller en bevisregel som tar sikte på det fallet att ett fel – t.ex. en funktionssvikt – visar sig i varan redan efter relativt kort tid av normal användning. Enligt artikeln skall, om motsatsen inte bevisas, en

bristande avtalsenlighet som visar sig inom sex månader från leveransen av varan presumeras ha funnits vid tidpunkten för leveransen utom när denna presumtion är oförenlig med varans eller den bristande avtalsenlighetens art.

I konsumentköplagen finns ingen motsvarande bestämmelse. Enligt lagen är det i princip köparen som har bevisbördan för att varan är behäftad med fel och att felet fanns redan vid den för felbedömningen avgörande tidpunkten, dvs. avlämnandet.

Rent allmänt måste dock sägas att tillämpningen i svensk rätt av den berörda bevisbörderegeln är förhållandevis generös gentemot köparen. Så anses det vanligen att bevisfrågan inte bör kopplas direkt till frågan om varan varit felaktig vid avlämnandet. Ofta är det ju nämligen omöjligt för en enskild konsument att i efterhand bevisa att varan redan vid den tidpunkten haft det fel som först senare och efter en tids användning ger sig till känna. I stället brukar det anses att bevisfrågan bör avse huruvida felet har sin grund i köparens vanvård eller onormala användning av varan eller om felet beror på att varan varit utsatt för någon olyckshändelse. Om köparen kan uppfylla ett relativt lågt ställt beviskrav för att felet *inte* berott på någon sådan omständighet, anses han normalt ha fullgjort sin beviskyldighet. Något sådant går också väl att förena med de lindrade beviskrav som Högsta domstolen i vissa fall tillämpat gentemot konsumenter, bl.a. i fråga om orsaken till att ett reparationsobjekt inte fungerade tillfredsställande efter en tekniskt komplicerad reparation (se rättsfallet NJA 1991 s. 481). Från Allmänna reklamationsnämndens praxis finns vidare exempel på avgöranden där nämnden, i fråga om tekniska fel, funnit att konsumenten uppfyllt beviskravet om det varit mera sannolikt att felet funnits redan vid avlämnandet än att det berott på någon senare inträffad omständighet som säljaren inte var ansvarig för (se t.ex. avgörandet ARN 1992/93 ref. 26).

Även med beaktande av den för konsumenten förmånliga tillämpning av beviskravet som sålunda torde gälla är det emellertid tydligt att artikel 5.3 fordrar att konsumentköplagen ändras. Detta bör lämpligen ske genom att det i lagen tas in en ny para-

graf, utformad i nära anslutning till artikeln och av innebörd att ett fel som visar sig inom sex månader efter det att varan avlämnades skall anses ha funnits vid tidpunkten för avlämnandet om detta inte är oförenligt med varans eller felets art.

Beträffande den senare förutsättningen – att antagandet inte är oförenligt med varans eller felets art – kan för det första sägas att en presumtion om ursprungligt fel torde vara oförenlig med *varans art* om felet t.ex. beror på att varans normala hållbarhetstid har passerats. Så har ju t.ex. färskvaror i regel en hållbarhet som betydligt understiger sex månader. Vidare torde en presumtion om ursprungligt fel vara oförenlig med *felets art* om felet beror på en olyckshändelse eller därmed jämförlig händelse eller på vanvård, onormalt brukande eller något liknande förhållande på köparens sida, dvs. i stort sett de omständigheter som redan med tillämpning av lagens nuvarande beviskrav kan leda till att säljarens felansvar anses uteslutet. Omständigheterna överensstämmer för övrigt med dem som enligt 21 § kan befria en garanti-givare från ansvar enligt en utfärdad garanti.

4.7 Garantier

4.7.1 Garantiers bindande verkan

Bedömning: Svensk rätt uppfyller redan i dag artikel 6.1 i direktivet. Någon lagregel är därför inte nödvändig.
--

Skälen för bedömningen: Enligt artikel 6.1 i direktivet skall en garanti juridiskt binda den som ger den, enligt de villkor som anges i garantibeviset och tillhörande reklam.

I avsnitt 4.2.3 ovan har promemorian behandlat frågan om det i konsumentköplagen bör tas in en definition av begreppet garanti efter mönster av direktivets artikel 1.2 e. Frågan har besvarats nekande.

Artikel 6.1 saknar uttrycklig motsvarighet i svensk rätt och reser till en början frågan om den är avsedd att vara en civilrättslig eller marknadsrättslig bestämmelse. I detta sammanhang kan

framhållas att man från EG-kommissionens sida under förhandlingarna om direktivet ansåg att artikeln lämnade det öppet om den var avsedd att vara en civilrättslig eller marknadsrättslig reglering. För det senare alternativet talar innehållet i den enda av direktivets beaktandesatser som avser garantier – beaktandesats 21 – och där det bl.a. sägs att bruket av garantier kan stimulera konkurrensen men att garantier inte får vilseleda konsumenten. Under framhållande av att garantier i och för sig är legitima marknadsföringsinstrument sägs det vidare att dessa bör innehålla viss information, allt i syfte att förhindra att konsumenterna vilseleds. Vad som däremot talar för att artikel 6.1 är avsedd att vara av civilrättslig karaktär är artikelns ordalydelse. I artikeln sägs det att en garanti skall "juridiskt binda" den som ger den. Motsvarande uttryck kommer också till användning i andra språkversioner av direktivet. Eftersom artikeln i första hand bör tolkas efter sin ordalydelse, får det alltså antas att den bör ses som en civilrättslig bestämmelse.

Vid denna bedömning inställer sig frågan vem som skall anses vara garantigivare och därmed vara bunden av utfästelsen.

Av 21 § konsumentköplagen framgår att, om *säljaren eller någon annan för hans räkning* genom en garanti eller liknande utfästelse har åtagit sig att svara för varan eller en del därav eller för en egenskap hos varan, fel skall anses föreligga om varan under tiden försämras i det avseende som utfästelsen omfattar. Lagen förutser således att såväl säljaren som andra – t.ex. tillverkare och generalagenter – kan komma i fråga som garantigivare. Därvid måste förstas gälla att det är den som ursprungligen gör utfästelsen som är att anse som garantigivare i egentlig mening och som enligt allmänna obligationsrättsliga grundsatser, sådana de kommit till uttryck i t.ex. skuldebrevslagen och lagen angående vissa utfästelser om gåva, har att uppfylla det åtagande som framgår av utfästelsen även om han inte står i något direkt avtalsförhållande till köparen.

Som framgår av 21 § går emellertid konsumentköplagen längre än så. Även om utfästelsen utfärdats av någon annan än säljaren, kan köparen göra gällande felpåföljder gentemot *säljaren* när ut-

fästelsen har gjorts för dennes räkning. Uttrycket "för säljarens räkning" skall enligt motiven ses i en vidsträckt bemärkelse och något krav på ett direkt uppdrags- eller fullmaktsförhållande mellan säljaren och garantigivaren är inte avsett att uppställas. Förhållandet dem emellan måste emellertid vara sådant att de för köparen framstår som en enhet. Det typiska fallet är att köparen i samband med köpet mottar en särskild garantiutfästelse från tillverkaren eller någon annan tredje man (se prop. 1989/90:89 s. 111). Om förutsättningarna enligt 21 § är för handen, kan köparen alltså gentemot säljaren göra gällande samtliga felpåföljder enligt konsumentköplagen, trots att det inte är säljaren som ursprungligen gjort utfästelsen. För det fall säljaren skulle visa sig vara på obestånd, ha upphört med sin verksamhet eller inte kunna anträffas, gäller vidare att köparen enligt bestämmelsen om direktkrav i 46 § har möjlighet att i stället göra gällande lagens samtliga felpåföljder mot den egentlige garantigivaren, under förutsättning att denne är en näringsidkare i tidigare säljled som har överlåtit varan för vidareförsäljning.

Av det anförda har framgått att svensk rätt får anses uppfylla direktivets krav om att en garanti skall juridiskt binda den som ger den. Vid de nordiska departementsöverläggningarna har framgått att man i övriga nordiska länder gör motsvarande bedömning för sin del.

Av avsnitt 4.7.2 nedan kommer att framgå att den som utfärdar en garanti naturligtvis också har ett marknadsrättsligt ansvar för detta.

4.7.2 Krav på garantiåtagandet

Förslag: I marknadsföringslagen skall föreskrivas att en garanti eller liknande utfästelse skall innehålla viss närmare angiven information och presenteras i en handling eller annan varaktig form. En näringsidkare som åsidosätter denna informationsskyldighet skall kunna drabbas av skadeståndssanktion men inte marknadsstörringsavgift. (Se 13 a § och 29 §.)

Skälen för förslaget

I artiklarna 6.2–6.5 i direktivet ges i fråga om garantier vissa föreskrifter av närmast marknadsrättslig karaktär.

Enligt artikel 6.2 skall det i garantin anges att konsumenten har vissa rättigheter enligt lag och klargöras att dessa rättigheter inte påverkas av utfästelsen. Det skall vidare förklaras på begripligt språk vad garantin innehåller och vilka huvudsakliga uppgifter som är nödvändiga för att framställa anspråk enligt denna, särskilt uppgifter om garantins varaktighet och territoriella omfattning samt utfärdarens namn och adress.

I artikel 6.3 föreskrivs att garantin skall hållas tillgänglig i skriftlig form eller i annat varaktigt medium som är tillgängligt och åtkomligt för konsumenten, om denne begär det.

Av artikel 6.4 följer en möjlighet för medlemsstaterna att föreskriva att garantin skall vara avfattad på ett eller flera av de officiella gemenskapsspråk som medlemsstaten bestämmer.

Slutligen anges det i artikel 6.5 att en garanti som inte uppfyller kraven enligt artiklarna 6.2–6.4 ändå skall vara giltig och kunna åberopas av konsumenten.

Varken konsumentköplagen eller de marknadsrättsliga lagarna innehåller några regler av detta slag. Det är därför klart att direktivet i detta avseende fordrar i vart fall någon lagstiftningsåtgärd. Det gäller därvid att ta ställning till om alla artiklarna eller endast vissa av dem bör omsättas i lagstiftning, i vilken lag detta i så fall bör ske och slutligen om bestämmelserna bör vara sanktionerade.

En bestämmelse om utformningen av garantier och liknande utfästelser tas in i marknadsföringslagen

Vad som regleras i artiklarna 6.2 och 6.3 bör lämpligen genomföras på det sättet att det i marknadsföringslagen tas in en ny bestämmelse som anger vilka krav som skall ställas när det gäller utformningen av garantier och liknande utfästelser, vilka erbjuds av en näringsidkare vid marknadsföring av en produkt. I bestäm-

melsen bör det anges att det åligger näringsidkaren att i utfästelsen lämna tydlig information om dels dennas innehåll och de uppgifter som är nödvändiga för att köparen skall kunna göra utfästelsen gällande, dels att utfästelsen inte påverkar de rättigheter som tillkommer köparen enligt lag. Vidare bör det anges att utfästelsen skall lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för köparen. Bestämmelsen bör fogas till de s.k. katalogbestämmelserna i nuvarande 5–13 a §§ marknadsföringslagen, bestämmelser som huvudsakligen tar sikte på att motverka olika former av vilseledande marknadsföring.

Den nya reglering som nu föreslås avviker i ett hänseende från artiklarna 6.2 och 6.3. Den föreslås nämligen föreskriva att utfästelsen *skall* lämnas i en handling eller motsvarande, medan det i direktivet anges att så skall ske om konsumenten begär det. Anledningen till denna avvikelse i konsumentskyddande riktning är att det framstår som angeläget att köparen på ett varaktigt och säkert sätt får tillgång till så viktiga upplysningar, inte minst av det skälet att det i allmänhet går en viss tid innan det blir aktuellt att göra utfästelsen gällande. Att utfästelsen och den anslutande informationen ges i skriftlig form bör då inte förutsätta att köparen själv tar initiativ till detta. I stället bör det ankomma på näringsidkaren att alltid – och oberoende av köparens begäran – lämna utfästelsen i en handling eller annan varaktig form.

Som har framgått föreslås att den nya bestämmelsen skall tas in i marknadsföringslagen. Ett alternativ kunde ha varit att i stället ta in bestämmelsen i anslutning till 21 § konsumentköplagen. Därmed kunde nämligen den pedagogiska effekten ha uppnåtts att det i direkt anslutning till den bestämmelse som reglerar verkningarna av tidsbestämda garantier också gavs anvisningar om hur sådana utfästelser skall vara utformade. Samtidigt skulle en sådan lösning ha inneburit ett visst brott mot systematiken i konsumentköplagen. Därtill kommer att bestämmelserna i så fall skulle ha riktat sig endast till sådana garantigivare som också är säljare, eftersom konsumentköplagen bara reglerar *säljarens* förpliktelser gentemot köparen på grund av en lämnad garanti. Om

bestämmelsen i stället placeras i marknadsföringslagen, kommer den däremot att rikta sig till alla näringsidkare som är att anse som garantigivare, således också t.ex. generalagenter och tillverkare. För promemorians förslag talar naturligtvis också den omständigheten att bestämmelsen är av övervägande marknadsrättslig natur och som sådan passar bättre i marknadsföringslagen. Särskilt tydligt blir detta när det övervägs hur bestämmelsen skall vara sanktionerad.

Till grund för den nya bestämmelse som nu föreslås bli införd i marknadsföringslagen ligger alltså artiklarna 6.2 och 6.3 i direktivet. Vad som regleras i artiklarna 6.4 och 6.5 bör däremot inte föranleda någon lagstiftningsåtgärd.

Den möjlighet som i artikel 6.4 ges åt varje medlemsstat att för sin respektive marknad föreskriva att en garanti skall vara avfattad på ett eller flera av gemenskapsspråken får naturligtvis anses vara avsedd att säkerställa att utfästelsen tillhandahålls på språk som behärskas av konsumenterna där. Att så skall ske lär dock i de flesta fall följa redan av den omständigheten att den lämnade informationen enligt direktivet skall lämnas på "vanligt begripligt språk" (artikel 6.2), vilket i den nya bestämmelsen i marknadsföringslagen avses motsvaras av att informationen skall vara tydlig. Med hänsyn främst härtill synes det inte tillräckligt motiverat att i marknadsföringslagen särskilt reglera på vilket språk garantin skall tillhandahållas.

Artikel 6.5, som säger att garantin är giltig även om något av formkraven enligt bl.a. artiklarna 6.2 och 6.3 skulle ha åsidosatts, får slutligen anses ge uttryck för en självklarhet och fordrar därför inte reglering. Som har konstaterats i avsnitt 4.7.1 ovan uppfyller ju svensk rätt redan i dag kravet att en garanti skall vara bindande för den som ger den.

Hur bör den nya bestämmelsen i marknadsföringslagen vara sanktionerad?

Det är uppenbart att den nya bestämmelsen i marknadsföringslagen för sin effektivitet förutsätter att det finns påföljder att till-

gripa om en näringsidkare skulle underlåta att ge information eller på annat sätt bryta mot vad som föreskrivs. Eftersom bestämmelsen avses bli placerad bland de s.k. katalogbestämmelserna i marknadsföringslagen, blir det i första hand aktuellt att överväga om någon av påföljderna skadestånd eller marknadsstörningsavgift bör komma i fråga.

Bestämmelserna om marknadsstörningsavgift finns i 22–28 §§ marknadsföringslagen. Enligt 22 § första stycket får en näringsidkare åläggas att betala marknadsstörningsavgift om näringsidkaren eller någon som handlar på dennes vägnar uppsåtligen eller av oaktsamhet har brutit mot någon bestämmelse i 5–13 §§, dvs. alla katalogbestämmelser utom den i den nuvarande 13 a §. I paragrafens andra stycke har det förts in en möjlighet att döma ut marknadsstörningsavgift även vid överträdelser av bestämmelser i lagen (1978:763) med vissa bestämmelser om marknadsföring av alkoholdrycker, lokalradiolagen (1993:120), tobakslagen (1993:581) eller radio- och TV-lagen (1996:844).

Möjligheten att döma ut marknadsstörningsavgift infördes med 1995 års marknadsföringslag. I motiven till lagen anfördes att marknadsstörningsavgiften borde användas i fall där det förelåg ett mer påtagligt behov av att skydda allmänna konsument- och näringsidkarintressen (se prop. 1994/95:123 s. 104).

Det är tveksamt om de skäl som sålunda har ansetts motivera marknadsstörningsavgift föreligger vid underlåtenhet att lämna den information eller i övrigt handla på det sätt som nu föreslås krävas i den nya bestämmelsen om garantier i marknadsföringslagen. Det bör i stället komma i fråga att på något annat, mindre ingripande sätt inskrida mot en näringsidkare som inte uppfyller kraven.

Vad som därvid återstår är skadestånd enligt 29 §. Skadestånd skall utdömas om någon uppsåtligen eller av oaktsamhet har överträtt någon av föreskrifterna i katalogbestämmelserna. En sådan påföljd får anses vara tillräckligt ingripande vid överträdelser av den bestämmelse som nu föreslås. Av 29 § bör alltså fortsättningsvis framgå att skadestånd kan utdömas även vid under-

låtenhet att rätta sig efter den nya bestämmelsen om utformning av garantier m.m.

Det hittills sagda har tagit sikte på frågan vilka sanktioner som skall kunna drabba näringsidkare som inte lämnar den information eller i övrigt handlar på det sätt som föreskrivs i den nya bestämmelsen i marknadsföringslagen. Det förtjänar att påpekas att en näringsidkare som i sin marknadsföring på ett vilseledande eller missvisande sätt använder sig av *begreppet garanti* eller begrepp med motsvarande innebörd liksom hittills skall kunna mötas av förbud mot fortsatt sådan marknadsföring. Sådana förbud grundar sig på generalklausulen om otillbörlig marknadsföring i 4 §.

4.8 Bestämmelsernas bindande karaktär

Bedömning: Svensk rätt uppfyller redan i dag vad som föreskrivs i första stycket av artikel 7.1 i direktivet. Någon lagregel är därför inte nödvändig. Möjligheten enligt artikel 7.1 andra stycket skall inte utnyttjas.

Skälen för bedömningen

Tvingande minimirättigheter

I första stycket av artikel 7.1 i direktivet föreskrivs att avtalsvillkor eller överenskommelser som ingås med säljaren innan denne får kännedom om den bristande avtalsenligheten, och som direkt eller indirekt åsidosätter eller begränsar de rättigheter som följer av direktivet, enligt nationell lagstiftning inte skall vara bindande för konsumenten. I artikeln fastslås därmed direktivbestämmelsernas tvingande karaktär.

Vad direktivet sålunda föreskriver har sin motsvarighet i 3 § första stycket konsumentköplagen. Enligt den bestämmelsen är avtalsvillkor, som i jämförelse med bestämmelserna i konsumentköplagen är till nackdel för köparen, utan verkan mot den

ne om inte annat anges i lagen. Av bestämmelsen framgår alltså att de olika förmåner och befogenheter som lagen tillerkänner köparen i princip inte kan inskränkas genom villkor i avtal. Lagen är tvingande till köparens förmån. Denna tvingande karaktär utmärker dock inte alla lagens regler. Som tidigare har konstaterats anges nämligen i vissa av lagens bestämmelser att regeln i fråga kan avtalas bort och alltså är dispositiv. Som exempel på detta kan nämnas 16 § andra stycket, som innehåller allmänna bestämmelser om varans beskaffenhet och som är avsedda att komma till användning om avtalet inte ger något besked i frågan.

Det tvingande momentet i konsumentköplagen tar sikte på sådana avtalsvillkor varigenom köparen på förhand godtar en inskränkning i sina rättigheter eller en utvidgning av sina skyldigheter enligt lagen. Det tvingande momentet har alltså verkan för framtiden. Däremot är det inget som hindrar att köparen, när en befogenhet eller förmån eller skyldighet väl har aktualiserats, i det konkreta fallet avstår från befogenheten eller förmånen med giltig verkan eller binder sig vid en längre gäende skyldighet.

Även i direktivet ges klart uttryck för att det är sådana avtalsvillkor eller överenskommelser som med verkan för framtiden begränsar konsumentens rättigheter som inte skall vara bindande för konsumenten. Inte heller enligt direktivet är det således något som hindrar att konsumenten med bindande verkan avstår från rättigheter sedan bristande avtalsenlighet väl har konstaterats.

Hur förhåller sig principen om bestämmelsernas bindande karaktär till principen om avtalsfrihet?

Av artikel 7.1 första stycket framgår tydligt att ett av direktivets huvudändamål är att förse konsumenten med en uppsättning tvingande minimirättigheter. Samtidigt måste det konstateras att principen om att det skall råda avtalsfrihet såvitt gäller en varas beskaffenhet har en central ställning i direktivet. I artikel 2.1 sägs det nämligen – som ett slags utgångspunkt för direktivets felbegrepp – att säljaren skall vara skyldig att till konsumenten leve-

rera varor som är avtalsenliga. Fråga uppkommer därmed hur principen om bestämmelsernas tvingande karaktär är tänkt att förhålla sig till principen om avtalsfrihet.

Till en början kan sägas att principen om avtalsfrihet måste anses innebära att parterna, även med beaktande av vad som sägs i artikel 7.1 första stycket, fritt kan bestämma hur varan skall vara beskaffad. Genom ett sådant avtal kan avvikelser också ske från de allmänna bestämmelser om varans beskaffenhet som finns i artikel 2.2. Dessa senare bestämmelser är ju avsedda att bara komma till användning om avtalet inte ger något besked om hur varan skall vara beskaffad.

En särskild fråga är hur principen om bestämmelsernas tvingande karaktär förhåller sig till olika typer av friskrivningar som säljaren kan göra i samband med köpet. Även om principen om avtalsfrihet är grundläggande i direktivet, föreskrivs ju nämligen i artikel 7.1 första stycket att avtalsvillkor som ingås med säljaren innan denne får kännedom om ett fel, och som direkt eller indirekt åsidosätter eller begränsar de rättigheter som följer av direktivet, enligt nationell lag inte skall vara bindande för konsumenten.

Det kan först konstateras att direktivet överläter åt nationell rätt att närmare bestämma förutsättningarna för detta. Utrymmet för att genom *påföljdsfriskrivningar* begränsa de rättigheter som konsumenten har enligt direktivet, dvs. möjligheten att göra gällande påföljder för det fall varan är felaktig, torde då vara ytterligt begränsat. Emellertid får det inte heller förekomma att rättigheterna åsidosätts indirekt. Genom *ansvarsfriskrivningar* av olika slag – generella eller konkreta – kan säljaren påverka vad som skall anses utgöra fel i en vara. Det innebär att köparens möjligheter att göra gällande påföljder kan indirekt åsidosättas eller begränsas genom sådana friskrivningar från säljarens sida. Frågan är nu vilka krav direktivet i detta avseende kan antas ställa på nationell rätt.

Att en säljare som inte anser sig kunna svara för en varas skick friskriver sig från ansvaret för att varan är felaktig innebär att det på köparen övervältras en viss risk utan att det står klart hur stor

sannolikheten är att risken realiserar. Detta talar naturligtvis för att konsumenten bör ges ett särskilt skydd mot sådana friskrivningar. Att direktivet vill skapa ett sådant skydd mot *generella* ansvarsfriskrivningar framgår också av dess beaktandesats 22, som slår fast att principen om bestämmelsernas bindande karaktär bör gälla även i fråga om avtalsbestämmelser som förutsätter att konsumenten vid tidpunkten för köpet kände till varje förekommande fel hos varan. Mot bakgrund härav får det alltså antas att i vart fall mera svepande ansvarsfriskrivningar – innebärande t.ex. att varan säljs ”i befintligt skick” – är avsedda att vara utan verkan enligt direktivet. Däremot kan detsamma knappast sägas om *konkreta* ansvarsfriskrivningar, innebärande att säljaren friskriver sig från ansvar för en bestämd egenskap eller funktion hos varan. För detta finns det också goda skäl, eftersom en konkret friskrivning i allmänhet är lättare att förstå och överblicka än en generell och därför inte föranleder samma skyddsbehov för konsumenten.

Av det sagda har alltså framgått att direktivet lär fränkänna generella ansvarsfriskrivningar bindande verkan men godta konkreta sådana friskrivningar såsom bindande för konsumenten.

Såvitt gäller konkreta ansvarsfriskrivningar får konsumentköplagens ståndpunkt sägas vara densamma som direktivets. För det fall säljaren friskriver sig från ansvar för en bestämd egenskap eller funktion hos varan och det senare visar sig att varan är behäftad med fel i just detta avseende, torde varan nämligen som regel anses stämma överens med vad som följer av avtalet (16 § första stycket). När det däremot gäller generella ansvarsfriskrivningar innehåller konsumentköplagen redan för närvarande tillräckliga konsumentskyddande moment. Av 17 § första stycket framgår att en vara som har sålts ”i befintligt skick” eller med ett liknande allmänt förbehåll trots detta skall anses felaktig, om den är i sämre skick än köparen med hänsyn till varans pris och övriga omständigheter med fog har kunnat förutsätta. Eftersom en generell ansvarsfriskrivning enligt konsumentköplagen således aldrig helt kan fränta köparen rätten att göra påföljder

gällande, saknas skäl att fränkänna sådana friskrivningar bindande verkan.

Sammantaget görs alltså bedömningen att svensk rätt uppfyller de krav som direktivet kan antas ställa.

Bör det införas en särreglering av preskriptionstiden vid reklamation av fel i begagnade varor?

Genom artikel 7.1 andra stycket ges medlemsstaterna möjlighet att, med avsteg från vad som sägs i artikel 7.1 första stycket om bestämmelsernas bindande karaktär, föreskriva att det vid köp av begagnade varor skall tillämpas en preskriptionstid vid reklamation som är kortare än den enligt artikel 5.1 annars gällande tiden om minst två år. En sådan kortare preskriptionstid får dock inte understiga ett år.

Konsumentköplagens regel om preskriptionstid vid reklamation finns i 23 § tredje stycket och har tidigare behandlats i avsnitt 4.6.2. Av den bestämmelsen framgår att rätten att återköpa felet går förlorad om köparen inte reklamerar inom två år från det att han har tagit emot varan. Detta skall dock inte gälla om annat följer av en garanti eller liknande utfästelse eller, vilket framgår av 24 §, om säljaren t.ex. har handlat grovt vårdslöst eller i strid mot tro och heder.

Konsumentköplagen gör alltså inte åtskillnad mellan nya och begagnade varor i fråga om preskriptionstidens längd vid reklamation. I båda fallen är fristen två år. Det saknas därmed anledning att utnyttja den möjlighet som framgår av artikel 7.1 andra stycket.

4.9 Skydd mot lagval som leder till ett sämre konsumentskydd

Förslag: Ett avtalsvillkor som anger att lagen i ett land utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) skall tillämpas på avtalet skall inte gälla i fråga om köp enligt konsumentköplagen, om den lag som gäller för avtalet med bortseende från villkoret är lagen i ett land inom EES och den lagen ger konsumenten ett bättre skydd än den lag som anvisas i villkoret. (Se 48 §.)

Skälen för förslaget: När ett avtal har anknytning till flera olika länder måste det avgöras vilket lands lag som skall tillämpas på avtalet. Lagvalet bestäms av internationellt privaträttsliga regler.

Konventionen (d. 19 juni 1980) om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Romkonventionen) har införlivats med svensk rätt genom lagen (1998:167) om tillämplig lag för avtalsförpliktelser. Konventionens huvudprincip är att avtalsparterna har rätt att själva bestämma vilket lands lag som skall tillämpas på avtalsförhållandet (se artikel 3.1 och 3.2). Beträffande vissa avtal i konsumentförhållanden gäller särskilda lagvalsregler enligt artikel 5. Den artikeln är tillämplig på avtal om leverans av varor eller utförande av tjänster åt en person (konsumenten) för ändamål som kan anses ligga utanför hans affärsverksamhet eller yrkesverksamhet och på avtal om kredit för sådana prestationer. Enligt artikel 5.2 får parternas val av tillämplig lag inte medföra att konsumenten berövas det skydd som tillförsäkras honom enligt tvingande regler i lagen i det land där han har sin vanliga vistelseort. Detta gäller om avtalet föregicks av ett särskilt anbud riktat till konsumenten i det landet eller av annonsering där och konsumenten där vidtog de för avtalets ingående nödvändiga åtgärder. Det gäller vidare om den andra parten eller dennes representant mottog konsumentens beställning i det landet, eller om avtalet avser försäljning av varor och konsumenten reste från det landet till ett annat land och gjorde sin beställning där, förutsatt att konsumentens resa arrangerades av säljaren i syfte att förmå

konsumenten att köpa. Bestämmelsen i artikel 5 skall inte tillämpas på transportavtal eller avtal om utförande av tjänster, om tjänsterna skall utföras uteslutande i ett annat land än det där konsumenten har sin vanliga vistelseort. Den skall dock tillämpas på avtal om en kombination av resa och inkvartering för ett gemensamt pris (se artikel 5.4 och 5.5).

Konventionen är bindande för EU:s medlemsstater. Dock anges det uttryckligen att om det i EG-rättsakter finns avvikande regler, skall dessa tillämpas framför konventionen (se artikel 20).

Enligt artikel 7.2 i konsumentköpsdirektivet skall medlemsstaterna, om avtalet har nära anknytning till medlemsstaternas territorium, vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att konsumenten inte berövas det skydd som ges i direktivet till följd av att lagen i en icke-medlemsstat väljs som tillämplig rätt med avseende på avtalet. Som har framgått av avsnitt 2 omfattas direktivet av EES-avtalet och gäller nu för hela EES.

Denna bestämmelse är allmänt sett förmånligare för konsumenten än bestämmelserna i Romkonventionen. Till skillnad från Romkonventionen, där vissa avtal är undantagna från tillämpningsområdet för artikel 5, gäller bestämmelsen i direktivet alla avtal om konsumentköp. Vidare är det så att Romkonventionens särreglering för avtal i konsumentförhållanden är begränsad på det sättet att den aktuella bestämmelsen endast säger att konsumenten inte får berövas det skydd som tillförsäkras honom enligt *tvingande regler* i det land där han har sin vanliga vistelseort. Direktivet innehåller inte någon motsvarande begränsning.

Eftersom direktivets bestämmelse om skydd mot lagvalsklausuler således avviker från Romkonventionens bestämmelser här om, måste det i konsumentköplagen införas en bestämmelse som säkerställer att konsumenten inte berövas det skydd som ges i direktivet genom att det i ett avtal tas in ett villkor som anger att lagen i ett land utanför EES skall tillämpas på avtalet. En motsvarande bestämmelse med samma syfte finns i bl.a. 13 § avtalsvillkorslagen och 23 § distansavtalslagen. Enligt dessa bestämmelser gäller ett avtalsvillkor som anger att lagen i ett land utanför EES

skall tillämpas på avtalet inte i fråga om regler om oskäligen avtalsvillkor respektive distansavtal, om den lag som gäller med bortseende från villkoret är lagen i ett land inom EES och den lagen ger konsumenten ett bättre skydd mot oskäligen avtalsvillkor. Bestämmelsen i konsumentköplagen bör utformas efter förebild av bestämmelserna i avtalsvillkorlagen och distansavtalslagen. Även om direktivet endast reglerar vissa av de köprättsliga frågor som behandlas i konsumentköplagen, bör skyddet mot lagvals-klausuler kunna tillämpas generellt på regler om köp enligt denna lag.

4.10 Konsumentinformation

<p>Bedömning: Det är en samhällelig uppgift att informera konsumenterna om lagändringarna.</p>

Skälen för bedömningen: Enligt artikel 9 i direktivet skall medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att informera konsumenterna om den nationella lagstiftning som genomför direktivet samt, när det är lämpligt, uppmuntra branschorganisationer att informera konsumenterna om deras rättigheter.

För att de lagändringar som genomför direktivet skall nå sitt syfte är det viktigt att de blir allmänt kända. Som framgår av artikel 9 är det en samhällelig uppgift att informera om lagen. Detta kan ske genom en allmänt utformad information i form av t.ex. broschyrer. Denna information bör spridas både i anslutning till lagändringarnas ikraftträdande och därefter. Det är en naturlig uppgift för Konsumentverket att svara för att sådan information kommer till stånd. Liksom tidigare kan det vid sidan av den allmänna informationen finnas behov av möjligheter för konsumenterna att få mera direkt information samt råd och hjälp i konkreta situationer. Här blir kommunernas information och rådgivning av särskild betydelse. Även Allmänna reklamationsnämnden bör kunna spela en roll i detta sammanhang.

5 Ikraftträdande m.m.

Förslag: Lagändringarna skall träda i kraft den 1 juli 2002. Lagarna i deras nya lydelse skall vara tillämpliga enbart på avtal som har ingåtts efter ikraftträdandet och på marknadsföring efter denna tidpunkt. I fråga om avtal som har ingåtts före ikraftträdandet skall äldre bestämmelser gälla.

Skälen för förslaget: Enligt artikel 11.1 i direktivet skall medlemsstaterna sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet senast den 1 januari 2002. De svenska lagändringarna bör kunna träda i kraft den 1 juli 2002.

I enlighet med allmänna principer bör de nya bestämmelserna bli tillämpliga endast på avtal som har ingåtts efter ikraftträdandet och på marknadsföring efter denna tidpunkt.

I fråga om avtal som har ingåtts före ikraftträdandet bör äldre bestämmelser gälla. En särskild övergångsbestämmelse behövs om det.

6 Ekonomiska konsekvenser

Bedömning: De föreslagna lagändringarna leder inte till några ökade kostnader för det allmänna.

Skälen för bedömningen: De föreslagna lagändringarna leder inte till några ökade kostnader för konsumentvägledare, Allmänna reklamationsnämnden eller domstolar. De informationsinsatser från det allmänna som kommer att bli nödvändiga – främst berörs Konsumentverket – ryms inom ramen för befintliga anslag. Sammantaget saknas det alltså anledning att anta att ändringarna kommer att medföra några ökade kostnader för det allmänna.

7 Författningskommentar

7.1 Förslaget till lag om ändring i konsumentköplagen (1990:932)

1 § Denna lag gäller köp av lösa saker som en näringsidkare säljer till en konsument.

I första stycket avses med

konsument: en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

näringsidkare: en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med den egna näringsverksamheten.

Lagen gäller även i fall då säljaren inte är en näringsidkare, om köpet förmedlas för säljaren av en näringsidkare. I sådana fall svarar både näringsidkaren och säljaren för säljarens skyldigheter enligt lagen.

Lagen gäller i tillämpliga delar även byte av lösa saker.

I paragrafen, som anger lagens tillämpningsområde, har den ändringen gjorts att de efterställda bestämmelserna av näringsidkare och konsument ("i sin yrkesmässiga verksamhet" respektive "huvudsakligen för enskilt bruk") tagits bort. I stället har särskilda definitioner av begreppen tagits in i andra stycket, som är nytt. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.2.

Definitionerna av konsument och näringsidkare ansluter nära till artikel 1.2 i direktivet och är utformade på samma sätt som i lagen (1997:218) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende och – med en i sak betydelselös skillnad i fråga om näringsidkardefinitionen – lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden. Definitionerna överensstämmer också med

dem i lagen (2000:274) om konsumentskydd vid distansavtal och hemförsäljningsavtal.

Konsumenter är fysiska personer. Lagen är alltså inte tillämplig om köparen är t.ex. ett bolag, ett dödsbo eller en förening. En person skall anses vara konsument om den vara som avtalet gäller är avsedd huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet.

Lagen gäller även om varan är avsedd att till viss del, dock jämförelsevis mindre väsentlig, användas till annat än enskilt ändamål.

Den omständigheten att varan förvärvas för att överlätas till någon annan hindrar inte i och för sig att förvärvaren är konsument. Om vidareöverlåtelsen avses ske i förvärvarens näring eller yrke, är lagen dock inte tillämplig.

I regel lär ändamålet med avtalet framgå tydligt. I händelse av tvist torde utgångspunkten vara att avsikten hos den som ingår avtalet – den vars egenskap av konsument sätts i fråga – är avgörande. Avser han att agera för ändamål som ligger utanför näringsverksamhet, är han således normalt att anse som konsument.

Egenskapen av konsument behöver i princip inte vara synbar för näringsidkaren. Har denne vilseletts av motpartens handlande, lär detta dock ibland vara skäl nog för att lagen inte skall vara tillämplig. Om en vara beställs under ett företags firma, torde sålunda beställaren normalt inte vara att anse som konsument.

Definitionen av näringsidkare får antas ha samma innebörd som motsvarande uttryck i andra konsumenträttsliga lagar (jfr prop. 1994/95:17 s. 88 f.).

Uttrycket näringsverksamhet kan översättas ungefär med verksamhet av ekonomisk natur och av sådan karaktär att den är att anse som yrkesmässig.

Den som annars är näringsidkare men som i ett enskilt fall tillhandahåller en vara under sådana förhållanden att han måste anses handla i sin egenskap av privatperson är inte att anse som näringsidkare i lagens mening. Han handlar då inte för ändamål som har samband med den egna näringsverksamheten. Den om-

ständigheten att ett avtal av visst slag normalt inte ingår i näringsidkarens rörelse hindrar dock inte i och för sig att lagen är tillämplig. Ett exempel kan vara att ett företag i livsmedelsbranschen säljer ut sin kontorsutrustning för att anskaffa ny.

Ytterligare ledning för tolkning av konsumentbegreppet och näringsidkarbegreppet kan hämtas i bl.a. motiven till konsumenttjänstlagen (prop. 1984/85:110 s. 139 f. resp. 141 f.) och konsumentköplagen (prop. 1989/90:89 s. 59 f. med hänvisningar).

2 § Lagen gäller även beställning av en vara som skall tillverkas. *Om beställaren skall tillhandahålla en väsentlig del av materialet, gäller därutöver 4 § första stycket samt 6 och 7 §§ konsumenttjänstlagen (1985:716).*

Lagen gäller inte avtal som innebär att den som skall leverera en vara även skall utföra arbete eller någon annan tjänst, om tjänsten utgör den övervägande delen av hans förpliktelse.

I paragrafen regleras avgränsningen av konsumentköplagens tillämpningsområde i förhållande till avtal om tjänster och liknande. Frågorna har behandlats i avsnitt 4.2.5.

Första stycket, som behandlar prestationer som tar sikte på tillverkning av själva varan, har ändrats så att lagen är tillämplig på alla slag av avtal om tillhandahållande av varor som skall tillverkas först efter avtalsslutet. Lagen är alltså tillämplig även när det är beställaren som skall tillhandahålla en väsentlig del av materialet. Ändringen är en följd av artikel 1.4 i direktivet.

Första stycket har vidare ändrats på så sätt att det föreskrivs att 4 § första stycket samt 6 och 7 §§ konsumenttjänstlagen skall äga motsvarande tillämpning på sådana tillverkningsavtal där beställaren skall tillhandahålla en väsentlig del av materialet. Rättsföljderna av tillverkarens brott mot den i 6 § konsumenttjänstlagen reglerade avrådande- och underrättelseplikten framgår av 7 § samma lag och innebär i huvudsak att beställaren då inte skall behöva betala större ersättning till tillverkaren än som

hade blivit fallet om tillverkaren hade uppfyllt sin plikt att avråda eller underrätta beställaren. Om tillverkaren åsidosätter sina skyldigheter enligt 4 § – kraven på fackmässigt utförande respektive omsorg om beställarens intressen – får varan som regel anses avvika från vad beställaren med fog kunnat förutsätta och således anses felaktig enligt 16 § tredje stycket tredje punkten konsumentköplagen.

3 § Avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i denna lag är till nackdel för köparen är utan verkan mot denne, om inte annat anges i lagen.

Första stycket gäller inte vid köp av gas, som levereras i ledning, om de allmänna avtalsvillkor som tillämpas vid sådana leveranser har godkänts av *Konsumentverket*.

Paragrafen har i sak ändrats på så sätt att det tidigare andra stycket fått utgå. Skälen härför har berörts i avsnitt 4.2.1.

16 § Varan skall i fråga om art, mängd, kvalitet, andra egenskaper och förpackning stämma överens med vad som följer av avtalet. Den skall vara åtföljd av de anvisningar som behövs för dess *installation*, montering, användning, förvaring och skötsel.

Om inte annat följer av avtalet, skall varan

1. vara ägnad för *de* ändamål för *vilka* varor av samma slag i allmänhet används,

2. vara ägnad för det särskilda ändamål för vilket köparen avsåg att varan skulle användas, om säljaren vid köpet måste ha insett detta särskilda ändamål,

3. *stämma överens med den beskrivning som säljaren har lämnat och ha de egenskaper som säljaren har hänvisat till genom att lägga fram prov eller modell, och*

4. vara förpackad på vanligt eller annars försvarligt sätt, om förpackning behövs för att bevara eller skydda varan.

Varan skall anses felaktig,

1. om den avviker från vad som föreskrivs i första eller andra stycket,
2. om säljaren före köpet har underlåtit att upplysa köparen om ett sådant förhållande rörande varans egenskaper eller användning som han kände till eller borde ha känt till och som köparen med fog kunde räkna med att bli upplyst om, under förutsättning att underlåtenheten kan antas ha inverkat på köpet eller,
3. om varan i något annat avseende avviker från vad köparen med fog kunnat förutsätta.

Paragrafen innehåller de grundläggande reglerna om varans egenskaper och utgör därför utgångspunkten för bedömningen av om en vara skall anses felaktig.

I första stycket har det tillägget gjorts att varan skall vara åtföljd också av de anvisningar som behövs för dess installation. Skälen härför har behandlats i avsnitt 4.3.5 och har sin grund i artikel 2.5 i direktivet.

I andra stycket har följande ändringar gjorts. Första punkten har undergått en redaktionell ändring. Ur andra punkten har kravet på att köparen skall ha haft rimlig anledning att förlita sig på säljarens sakkunskap och bedömning utgått. I tredje punkten har ett tillägg gjorts om att varan också skall stämma överens med den beskrivning som säljaren har lämnat. Övervägandena har redovisats i avsnitt 4.3.2. Ändringarna är föranledda av artikel 2.2 a–c i direktivet.

16 a § Har säljaren som ett led i fullgörelsen av köpet åtagit sig att installera varan och har sådan installation utförts av säljaren eller av någon annan för dennes räkning, skall varan anses felaktig, om den på grund av brister i installationen avviker från vad som föreskrivs i 16 § första eller andra stycket.

Paragrafen är ny och genomför artikel 2.5 i direktivet. I paragrafen regleras verkan av brister i säljarens installationsarbete. Regleringen innebär att själva varan skall anses felaktig om den på

grund av brister i installationen avviker från vad som följer av avtalet eller från vad som fordras enligt lagens allmänna regler om varans beskaffenhet. Det krävs dock att säljaren som ett led i fullgörelsen av köpet har åtagit sig att installera varan och att sådan installation har utförts av säljaren eller någon annan för hans räkning. Frågan har behandlats i avsnitt 4.3.5.

17 § Även om en vara har sålts i "befintligt skick" eller med ett liknande allmänt förbehåll, skall den anses felaktig, om den är i sämre skick än köparen med hänsyn till varans pris och övriga omständigheter med fog har kunnat förutsätta.

När en begagnad vara har sålts på *en* auktion, *där köpare har möjlighet att personligen närvara vid försäljningen*, anses den såld i "befintligt skick". Vid tillämpning av första stycket skall hänsyn i så fall tas till utropspriset.

I paragrafen har den ändringen gjorts att bestämmningen i andra stycket av begreppet auktion har anpassats till användningen av detta begrepp i artikel 1.3 i direktivet. Frågan har behandlats i avsnitt 4.2.4.

19 § Fel föreligger även om varan inte överensstämmer med sådana uppgifter om varans egenskaper eller användning som säljaren har lämnat vid marknadsföringen av varan eller annars före köpet.

Varan skall vidare anses felaktig, om den inte överensstämmer med sådana uppgifter om dess egenskaper eller användning som någon annan än säljaren, i tidigare säljled eller för säljarens räkning, har lämnat vid marknadsföringen av varan *eller annars* före köpet.

Första och andra styckena gäller inte, om *säljaren visar att uppgifterna har rättats i tid på ett tydligt sätt eller att uppgifterna inte har kunnat inverka på köpet. Andra stycket gäller inte heller, om säljaren visar att han varken kände till eller borde ha känt till uppgifterna.*

Varan är felaktig också om säljaren har underlåtit att efter aläggande enligt produktsäkerhetslagen (1988:1604) lämna säkerhetsinformation

om varan eller underlåtit att lämna sådan information om varans egenskaper eller användning som han enligt marknadsföringslagen (1995:450) har ålagts att lämna. Detsamma gäller om åläggandet har meddelats varans tillverkare eller någon annan som i tidigare säljled tagit befattning med varan och säljaren har känt till eller borde ha känt till underlåtenheten att fullgöra åläggandet. En förutsättning för att varan skall anses felaktig enligt detta stycke är dock att underlåtenheten kan antas ha inverkat på köpet.

Paragrafen innehåller särskilda regler om fel för det fall köparen har förlitat sig på oriktiga uppgifter vid t.ex. marknadsföring av en vara. Reglerna kompletterar alltså felreglerna i 16 §. Ändringar har gjorts i första, andra och tredje styckena och är huvudsakligen föranledda av artikel 2.4 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 4.3.4.

I första stycket har den ändringen gjorts att kravet på att uppgifterna kan antas ha inverkat på köpet fått utgå. En i huvudsak motsvarande bestämmelse, men med omkastad bevisbörda, har i stället tagits in i tredje stycket.

Andra stycket har till en början undergått samma ändring som första stycket när det gäller uppgifternas inverkan på köpet. Vidare har ett tillägg gjorts av innebörd att felregeln är tillämplig inte bara på uppgifter som lämnats vid marknadsföringen av varan utan också på uppgifter som lämnats annars före köpet. Härigenom kommer andra stycket att i detta avseende överensstämma med första stycket. Uttrycket "annars före köpet" har samma innebörd i båda styckena. Den uppgift som lämnats måste alltså vara tillräckligt konkret och inte innebära bara ett allmänt lovprisande. Mycket allmänt hållna uppgifter av säljfrämjande natur kan inte grunda något felansvar för säljaren. Detsamma gäller andra s.k. kringuppgifter, dvs. uppgifter som visserligen rör en varas egenskaper men som mer allmänt har till syfte att främja avsättningen (jfr prop. 1989/90:89 s. 104 f.). Regeln om att varan inte skall anses felaktig om säljaren varken kände till eller borde ha känt till uppgifterna har flyttats till tredje stycket.

Tredje stycket har inledningsvis ändrats så att det i klarhetens intresse framhålls att det är säljaren som har bevisbördan för ett påstående om att uppgifterna har rättats i tid på ett tydligt sätt. Samma klagörande om bevisbördan har gjorts beträffande regeln om verkan av att säljaren inte kände till eller borde ha känt till de uppgifter som lämnats av annan. Till tredje stycket har slutligen förts den bestämmelse om uppgifternas inverkan på köpet som tidigare funnits i första och andra styckena. Bevisbördan har flyttats från köparen till säljaren och beviskravet har skärpts något. Sålunda ankommer det på säljaren att visa att uppgifterna inte har kunnat inverka på köpet.

20 a § Ett fel som visar sig inom sex månader efter det att varan avlämnades skall anses ha funnits vid avlämnandet, om detta inte är oförenligt med varans eller felets art.

Paragrafen är ny och genomför artikel 5.3 i direktivet. Frågan har behandlats i avsnitt 4.6.3.

Paragrafen innehåller en presumtionsregel om ursprungligt fel. Ett fel som visar sig inom sex månader efter det att varan avlämnades skall anses ha funnits vid avlämnandet, om detta inte är oförenligt med varans eller felets art. En presumtion om ursprungligt fel torde vara oförenlig med varans art när felet t.ex. beror på att varans normala hållbarhetstid har passerats. Vidare torde en presumtion om ursprungligt fel vara oförenlig med felets art när felet beror på en olyckshändelse eller därmed jämförbar händelse eller på vanvård, onormalt brukande eller något liknande förhållande på köparens sida. De senast uppräknade omständigheterna överensstämmer för övrigt med dem som enligt 21 § kan befria en garantigivare från ansvar enligt en utfärdad garanti.

23 § Köparen får inte åberopa att varan är felaktig, om han inte lämnar säljaren meddelande om felet inom två månader efter det att han märkt

felet eller inom den längre tid som kan anses skälig efter det att han märkt eller borde ha märkt felet (reklamation). Meddelande om felet kan dock, i fall som avses i 1 § tredje stycket, i stället lämnas till näringsidkaren.

Har någon annan än säljaren åtagit sig att för dennes räkning avhjälpa fel i en vara, kan reklamationen i stället göras hos honom.

Reklamerar köparen inte inom två år från det att han har tagit emot varan, förlorar han rätten att åberopa felet, om inte annat följer av en garanti eller liknande utfästelse.

Paragrafen innehåller regler om skyldighet för köparen att meddela säljaren att en vara är behäftad med fel, dvs. att reklamera. Första stycket har ändrats. Frågan har behandlats i avsnitt 4.6.1.

Ändringen, som delvis är föranledd av artikel 5.2 i direktivet, innebär att köparen skall reklamera inom två månader efter det att han märkt felet. Reklamation kan dock alltid ske inom den längre tid som kan anses skälig efter det att köparen märkt eller borde ha märkt felet.

26 § Köparen har rätt att kräva att säljaren avhjälper felet eller företar omleverans, om detta kan ske utan oskälig kostnad för säljaren.

Vid bedömningen av om någon av påföljderna avhjälpande eller omleverans skulle medföra oskälig kostnad för säljaren skall särskild hänsyn tas till vilken betydelse felet har, vilket värde varan skulle ha haft om den varit felfri och om den andra påföljden skulle kunna fullgöras till väsentligt lägre kostnad för säljaren.

Avhjälpande eller omleverans skall ske inom skälig tid efter det att köparen framställde sitt krav och utan kostnad eller väsentlig olägenhet för denne.

Paragrafen reglerar köparens rätt att vid fel kräva avhjälpande av felet eller omleverans. Första stycket har ändrats. Andra stycket är nytt. Ändringarna är påkallade av artikel 3.3 i direktivet och har behandlats i avsnitt 4.4.2.

Ändringen i första stycket innebär att förbehållet att avhjälpande eller omleverans skall kunna ske "utan olägenhet" för säljaren har tagits bort.

Efter förebild av direktivet har det i andra stycket upptagits vissa omständigheter som är avsedda att tjäna som ledning vid prövningen av frågan om fullgörande av någon av påföljderna avhjälpande eller omleverans skulle medföra oskälig kostnad för säljaren. Vid bedömningen skall hänsyn sålunda tas till vilken betydelse felet har, vilket värde varan skulle ha haft om den hade varit felfri och om den andra påföljden skulle kunna fullgöras till väsentligt lägre kostnad för säljaren. Även andra omständigheter kan vara av betydelse.

27 § Kräver köparen annan påföljd än avhjälpande eller omleverans, har säljaren trots detta rätt att på egen bekostnad vidta sådan åtgärd, om han när köparen reklamerar utan uppskov erbjuder sig att göra detta samt åtgärden kan ske inom skälig tid efter reklamationen och utan kostnad eller väsentlig olägenhet för köparen.

Säljaren får ej åberopa att han inte har beretts tillfälle att avhjälpa felet eller företa omleverans, om köparen har avhjälpt felet och det med hänsyn till omständigheterna inte skäligen kunde krävas att köparen skulle avvakta avhjälpande eller omleverans från säljarens sida.

Paragrafen anger de förutsättningar under vilka säljaren har rätt att på eget initiativ avhjälpa fel i varan eller företa omleverans för att därigenom undvika andra följder på grund av felet. Artikel 3.3 i direktivet har föranlett ändringar i första stycket. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.2.

Om köparen kräver annan påföljd än avhjälpande eller omleverans, har säljaren trots detta – och på de villkor som anges i första stycket – rätt att vidta någon av dessa åtgärder. Härigenom ges säljaren möjlighet att undvika mer ingripande påföljder, dock inte skadestånd. Däremot medger paragrafen inte att säljaren på eget initiativ och oberoende av köparens medgivande avvärrer ett krav på avhjälpande med erbjudande om omleverans

eller ett krav på omleverans med erbjudande om avhjälpande. För att så skall få ske fordras nämligen – på sätt följer av 26 § – att säljaren först visar att fullgörandet av den av de båda primära påföljderna som köparen krävt skulle medföra oskälig kostnad för säljaren.

Köparens *rätt till skadestånd* på grund av felet påverkas alltså i och för sig inte av säljarens rätt att på egen bekostnad tillgripa avhjälpande eller omleverans. Säljarens rätt enligt 27 § får emellertid den betydelsen att säljaren ges en möjlighet att på eget initiativ och oberoende av köparens medgivande begränsa köparens skada och därigenom sitt eget skadeståndsansvar.

28 § Om avhjälpande eller omleverans inte kommer i fråga eller inte sker inom skälig tid efter reklamationen, får köparen kräva prisavdrag som svarar mot felet eller häva köpet enligt 29 §.

Köparen har vidare rätt till ersättning för vad det kostar att avhjälpa felet, till den del denna kostnad inte är oskäligt hög eller täcks genom att köparen erhåller ett prisavdrag.

Köparen har dock inte rätt till prisavdrag vid köp av begagnade varor på *en auktion där köpare har möjlighet att personligen närvara vid försäljningen*.

Paragrafen anger under vilka förutsättningar som prisavdrag och hävning kommer i fråga som påföljder på grund av fel varan. I tredje stycket har begreppet auktion preciserats på samma sätt som i artikel 1.3 i direktivet. Frågan har behandlats i avsnitt 4.2.4.

Lagval

48 § *Ett avtalsvillkor som anger att lagen i ett land utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet skall tillämpas på avtalet gäller inte i fråga om köp enligt denna lag, om den lag som gäller med bortseende från vill-*

koret är lagen i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och den lagen ger köparen ett bättre skydd.

Paragrafen, som har utformats efter förebild av bl.a. 13 § lagen om avtalsvillkor i konsumentförhållanden och 23 § distansavtalslagen, ger köparen skydd mot vissa s.k. lagvalsklausuler. Paragrafen genomför artikel 7.2 i direktivet och är begränsad till konsumentköp. Frågan har behandlats i avsnitt 4.9.

Det är inte fråga om någon fullständig reglering av lagvalet. I de hänseenden som inte regleras i paragrafen gäller tillämpliga internationellt privaträttsliga regler, för de flesta fall lagen (1998:167) om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Romkonventionen).

Det skydd som köparen ges i bestämmelsen är bara ett skydd mot avtalade lagvalsklausuler. Bestämmelsen skyddar alltså inte köparen mot att allmänna internationellt privaträttsliga normer medför att en främmande rättsordning med ett dåligt konsumentskydd skall tillämpas.

Vidare gäller bestämmelsen bara om lagvalsklausulen hänvisar till ett land utanför EES. Hänvisar klausulen till något EES-land, omfattas den inte av bestämmelsen. Så är fallet även om det innebär att köparen därigenom får ett sämre skydd än han skulle ha fått enligt den lag som skulle ha tillämpats om inte klausulen hade funnits.

Lagvalsklausulen skall sättas åt sidan om dels den lag som gäller för avtalet enligt tillämplig internationell privaträtt – dvs. om man bortser från villkoret – är lagen i ett EES-land, dels den lagen ger köparen ett bättre skydd i fråga om regler om konsumentköp än den lag som anvisas i klausulen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.
2. I fråga om avtal som har ingåtts före ikraftträdandet gäller äldre bestämmelser.

Enligt *punkten 1* träder lagen i kraft den 1 juli 2002.

I enlighet med allmänna principer blir lagen tillämplig endast på avtal som har ingåtts efter ikraftträdandet. Detta framgår av *punkten 2*.

7.2 Förslaget till lag om ändring i konsumenttjänstlagen (1985:716)

1 § Denna lag gäller avtal om tjänster som näringsidkare utför åt konsumenter i fall då tjänsten avser

1. arbete på lösa saker, dock ej behandling av levande djur,
2. arbete på fast egendom, på byggnader eller andra anläggningar på mark eller i vatten eller på andra fasta saker,
3. förvaring av lösa saker, dock ej förvaring av levande djur.

I paragrafen, som anger lagens tillämpningsområde, har den ändringen gjorts att de efterställda bestämmelserna av näringsidkare och konsument ("i sin yrkesmässiga verksamhet" respektive "huvudsakligen för enskilt bruk") tagits bort. I stället har särskilda definitioner av begreppen tagits in i 1 a §, som är ny. Av övervägandena, som finns i avsnitt 4.2.2, framgår att ändringen motiverats av en önskan att behålla överensstämmelsen med konsumentköplagen.

1 a § I lagen avses med

konsument: en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

näringsidkare: en fysisk eller juridisk person som handlar för ändamål som har samband med den egna näringsverksamheten.

Paragrafen är ny och innehåller definitioner av begreppen konsument och näringsidkare, jfr kommentaren till 1 § konsumentköplagen. Övervägandena har redovisats i avsnitt 4.2.2.

2 § Lagen gäller inte

1. tillverkning av lösa saker,
2. installation, montering eller annat arbete som en näringsidkare utför för att fullgöra ett avtal om köp av en lös sak,
3. arbete som till fullgörande av ett avtal om köp utförs för att avhjälpa fel i den sålda egendomen.

Paragrafen avgränsar lagens tillämpningsområde gentemot köprättsliga regler, främst konsumentköplagens regler. Första punkten har ändrats. Ändringen, som är en följd av artikel 1.4 i konsumentköpsdirektivet, innebär att konsumenttjänstlagen inte gäller avtal om tillverkning av lösa saker, inte ens när konsumenten skall tillhandahålla en väsentlig del av materialet. Även på sådana avtal tillämpas alltså konsumentköplagen, jfr 2 § i den lagen. Dock följer det av en särskild bestämmelse i 2 § konsumentköplagen att den omsorgs- och avrådandeplikt som föreskrivs i 4 § första stycket samt 6 och 7 §§ konsumenttjänstlagen skall tillämpas i fråga om sådana tillverkningsavtal där konsumenten skall tillhandahålla en väsentlig del av materialet. Frågan har behandlats i avsnitt 4.2.5.

17 § Vill konsumenten åberopa att tjänsten är felaktig, skall han underätta näringsidkaren om detta inom *två månader efter det att han märkt felet eller inom den längre tid som kan anses skälig* efter det att han märkt eller bort märka felet (reklamation). Reklamation får dock inte ske senare än två år eller, i fråga om arbete på mark eller på byggnader eller andra anläggningar på mark eller i vatten eller på andra fasta saker, tio år efter det att uppdraget avslutades, såvida inte annat följer av en garanti eller liknande utfästelse.

Har näringsidkaren handlat grovt vårdslöst eller i strid mot tro och heder, får reklamation alltid ske inom tio år efter det att uppdraget avslutades.

Har meddelande om reklamation lämnats in för befordran med post eller avsänts på annat ändamålsenligt sätt, anses reklamation ha skett när detta gjordes.

Paragrafen innehåller regler om beställarens skyldighet att reklamera om han vill åberopa att tjänsten är felaktig. Första stycket har ändrats. Ändringen är en följd av att motsvarande bestämmelse i konsumentköplagen har ändrats och har alltså tillkommit för att bibehålla överensstämmelsen mellan de båda lagarnas regler om reklamationsfrist, jfr kommentaren till 23 § konsumentköplagen. Hithörande frågor har behandlats i avsnitt 4.6.1.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.

2. I fråga om avtal som har ingåtts före ikraftträdandet gäller äldre bestämmelser.

Enligt *punkten 1* träder lagen i kraft den 1 juli 2002.

I enlighet med allmänna principer blir lagen tillämplig endast på avtal som har ingåtts efter ikraftträdandet. Detta framgår av *punkten 2*.

7.3 Förslaget till lag om ändring i marknadsföringslagen (1995:450)

Garantier

13 a § En näringsidkare, som vid marknadsföringen erbjuder sig att genom en garanti eller liknande utfästelse under viss tid svara för produkten eller del därav eller för en egenskap hos produkten, skall i utfästelsen lämna tydlig information om vad utfästelsen innehåller och vilka uppgifter som är nödvändiga för att köparen skall kunna göra den gällande. Information skall även lämnas om att köparens rättigheter enligt lag inte påverkas av utfästelsen.

Utfästelsen skall lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för köparen.

Paragrafen är ny och genomför artikel 6.2 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 4.7.2.

I paragrafen anges vilka krav som skall ställas när det gäller utformningen av garantier och liknande utfästelser, vilka erbjuds av en näringsidkare vid marknadsföring av en produkt. Det åligger näringsidkaren att i utfästelsen lämna tydlig information om dennas innehåll och de uppgifter som är nödvändiga för att köparen skall kunna göra utfästelsen gällande. Information skall även lämnas om att utfästelsen inte påverkar de rättigheter som tillkommer köparen enligt lag, t.ex. konsumentköplagen. Vidare skall utfästelsen lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för köparen. Detta senare uttryck har samma innebörd som i lagen om konsumentskydd vid distansavtal och hemförsäljningsavtal. Förutom det fallet att näringsidkaren har lämnat en handling med den aktuella informationen är lagens krav uppfyllt t.ex. om näringsidkaren har överlämnat en datadiskett eller cd-romskiva innehållande den aktuella informationen eller om näringsidkaren har lämnat uppgifterna genom e-post i varaktig form. En förutsättning är dock att informationen ges i en form som är tillgänglig för konsumenten.

29 § Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot ett förbud eller ett åläggande som har meddelats med stöd av 14 eller 15 § eller mot en föreskrift i 5–13 b §§, skall ersätta den skada som därigenom uppkommer för en konsument eller någon annan näringsidkare.

Vid bestämmande av ersättningen till näringsidkare får hänsyn tas även till omständigheter av annan än ekonomisk art.

Den ändring som gjorts i paragrafen är föranledd av att bestämmelserna i 13 a § har flyttats till 13 b §. Att också överträdelse av den nya 13 a § om garantier skall kunna ligga till grund för ett utdömande av skadestånd enligt marknadsföringslagen har behandlats i avsnitt 4.7.2.

Ikraftträdandebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.

Enligt bestämmelsen träder lagen i kraft den 1 juli 2002 och tillämpas på marknadsföring från denna tidpunkt.

Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 1999/44/EG

av den 25 maj 1999

om vissa aspekter rörande försäljning av konsumentvaror och
härmed förknippade garantier

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIO-
NENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska
gemenskapen, särskilt artikel 95 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag(1),

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttran-
de(2),

i enlighet med förfarandet i artikel 251 i fördraget, mot bakgrund
av det gemensamma utkast som godkändes av förlikningskom-
mittén den 18 mars 1999(3), och

av följande skäl:

1. I artikel 153.1 och 153.3 i fördraget föreskrivs att gemenskapen skall bidra till att en hög konsumentskyddsnivå uppnås genom åtgärder som beslutas enligt artikel 95 i detta.
2. Den inre marknaden omfattar ett område utan inre gränser där fri rörlighet för varor, personer, tjänster och kapital garanteras. Den fria rörligheten för varor gäller både sådana transaktioner som utförs av personer som ägnar sig åt affärsverksamhet och sådana som utförs av privatpersoner. Detta innebär att konsumenter som är bosatta i en medlemsstat skall kunna köpa varor inom en annan medlemsstats territorium på grundval av en enhetlig minimiuppsättning av rättsliga regler om försäljning av konsumentvaror.
3. Medlemsstaternas lagar rörande försäljning av konsumentvaror uppvisar vissa skillnader, vilket leder till att de nationella marknaderna för försäljning av konsumentvaror skiljer sig åt och till att konkurrensen mellan säljarna kan snedvridas.
4. De konsumenter som söker dra nytta av den stora marknads fördelar genom att köpa varor i andra medlemsstater än sina bosättningsstater spelar en väsentlig roll för den inre marknads fullbordande. En konstlad återuppbyggnad av gränser och en uppdelning av marknaderna bör förhindras. Konsumenternas möjligheter har i stor utsträckning utökats genom ny kommunikationsteknik som medger enkel tillgång till distributionssystem i andra medlemsstater eller i tredje land. I avsaknad av en minimiharmonisering av reglerna om försäljning av konsumentvaror riskerar utvecklingen av sådan försäljning av varor, som sker med hjälp av ny kommunikationsteknik på distans, att hindras.
5. Om det skapas en gemensam minimiuppsättning av konsumenträttsliga bestämmelser som gäller oavsett var i gemenskapen varorna köps, kommer konsumenternas förtroende

att stärkas och de får möjlighet att dra största möjliga nytta av den inre marknaden.

6. De huvudsakliga svårigheter som möter konsumenterna och den huvudsakliga källan till konflikter med säljarna gäller varor som inte är avtalsenliga. I detta avseende bör därför en tillnärmning ske av nationell lagstiftning om försäljning av konsumentvaror, dock utan att detta inkräktar på bestämmelser och principer i nationell lagstiftning som har samband med avtalsrättsligt och icke-avtalsrättsligt ansvar.
7. Varorna måste framför allt överensstämma med vad som anges i avtalet. Principen om avtalsenlighet kan anses vara gemensam för olika nationella rättstraditioner. I vissa nationella rättstraditioner kan det vara omöjligt att enbart stödja sig på denna princip för att tillförsäkra konsumenten en lägsta skyddsnivå. Särskilt i fråga om dessa rättstraditioner kan det vara värdefullt med ytterligare nationella bestämmelser för att se till att konsumenten skyddas i sådana fall där parterna inte har kommit överens om några särskilda avtalsvillkor eller där parterna har kommit överens om villkor eller ingått avtal som direkt eller indirekt åsidosätter eller begränsar konsumentens rättigheter och som, i den mån dessa rättigheter följer av detta direktiv, inte är bindande för konsumenten.
8. För att förenkla tillämpningen av principen om avtalsenlighet är det värdefullt att i fråga om de vanligaste situationerna införa en presumtion om avtalsenlighet om inte motsatsen bevisas. Den presumtionen begränsar inte principen om avtalsfrihet. Om det saknas särskilda avtalsvillkor eller om minimiskyddsklausulen tillämpas, får denna presumtions beståndsdelar användas för att avgöra om det i fråga om de aktuella varorna föreligger bristande avtalsenlighet. Den kvalitet och de prestanda som konsumenterna rimligen kan förvänta sig beror bland annat på om varorna är nya eller

begagnade. Presumtionens beståndsdelar är kumulativa. Om omständigheterna i ärendet gör att någon enskild beståndsdel är uppenbart olämplig skall presumtionens övriga beståndsdelar ändå gälla.

9. Säljaren bör vara direkt ansvarig gentemot konsumenten för varans avtalsenlighet. Detta är den traditionella lösningen i medlemsstaternas rättsordningar. Det bör ändå stå säljaren fritt att i enlighet med nationell lag rikta anspråk mot tillverkaren, en tidigare säljare eller någon annan mellanhand i avtalskedjan, om han inte har avstått från denna rätt. Detta direktiv påverkar inte avtalsfrihetens princip i förhållandet mellan säljaren, tillverkaren, en tidigare säljare eller någon annan mellanhand. Frågan om mot vem och på vilket sätt säljaren kan rikta anspråk skall avgöras enligt nationell lag.
10. I fall av bristande avtalsenlighet hos varan bör konsumenten ha rätt att utan kostnad få varan återställd till avtalsenlighet, och att därvid välja mellan att få varan reparerad och att få den utbytt eller, om detta inte sker, att få ett prisavdrag eller att häva avtalet.
11. Konsumenten får till att börja med kräva att säljaren reparerar varan eller byter ut den, såvida inte sådana påföljder är omöjliga eller oproportionella. Huruvida en påföljd är oproportionell bör fastställas objektivt. En påföljd är oproportionell om den i jämförelse med en annan påföljd skulle åsanka säljaren kostnader som är orimliga. För att kostnaderna skall anses orimliga bör kostnaderna för den ena påföljden vara avsevärt högre än kostnaderna för den andra.
12. I fall av bristande avtalsenlighet får säljaren alltid erbjuda konsumenten en uppgörelse genom någon av alla de påföljder som står till buds. Det är konsumenten som skall besluta om han skall anta eller avvisa detta erbjudande.

13. För att göra det möjligt för konsumenterna att dra nytta av den inre marknaden och att köpa konsumentvaror i en annan medlemsstat, bör det i konsumenternas intresse rekommenderas att tillverkare av konsumentvaror som marknadsförs i flera medlemsstater på varan anbringa en förteckning med åtminstone en kontaktadress i varje medlemsstat där varan marknadsförs.
14. Hänvisningen till tidpunkten för leverans innebär inte att medlemsstaterna bör ändra sina regler om riskens övergång.
15. Medlemsstaterna får föreskriva att en återbetalning till konsumenten får minskas för att beakta den nytta konsumenten har haft av varan sedan den levererades till honom. Detaljerade bestämmelser om hävning av avtalet får införas i den nationella lagstiftningen.
16. På grund av begagnade varors specifika art är det vanligtvis omöjligt att byta ut dem. Konsumenten har därför vanligtvis inte bytesrätt när det gäller dessa varor. Medlemsstaterna får ge parterna möjlighet att komma överens om en förkortad ansvarstid för sådana varor.
17. Det är lämpligt att begränsa den tid under vilken säljaren är ansvarig för sådan bristande avtalsenlighet som föreligger vid leveransen av varan. Medlemsstaterna får också meddela föreskrifter som innebär begränsning av den frist inom vilken konsumenten kan utöva sina rättigheter, under förutsättning att en sådan frist inte löper ut inom två år från leveransen. Om preskriptionsfristen enligt nationell lag inte börjar löpa när varan levereras, får preskriptionsfristens sammanlagda längd enligt nationell lag inte understiga två år från leveranstidpunkten.
18. Medlemsstaterna får meddela föreskrifter om uppskjutande och avbrytande av den tidsperiod under vilken alla slag av

bristande avtalsenlighet måste visa sig, och av preskriptionsfristen, om detta är tillämpligt och i enlighet med deras nationella lagar, i fall av reparation, utbyte eller förhandlingar mellan säljaren och konsumenten för att åstadkomma en uppgörelse i godo.

19. Medlemsstaterna bör tillåtas att bestämma en tidsfrist inom vilken konsumenten måste informera säljaren om all bristande avtalsenlighet. Medlemsstaterna får säkerställa en högre skyddsnivå för konsumenten genom att inte införa någon sådan skyldighet. Konsumenterna bör i vart fall överallt i gemenskapen ha minst två månader på sig att informera säljaren om att bristande avtalsenlighet föreligger.
20. Medlemsstaterna bör se till att en sådan tidsfrist inte missgynnar konsumenter som handlar över gränserna. Alla medlemsstater bör informera kommissionen om hur de använder denna bestämmelse. Kommissionen bör övervaka effekten för konsumenterna och för den inre marknaden av den varierande tillämpningen av denna bestämmelse. Information om hur en medlemsstat använder denna bestämmelse bör finnas tillgänglig för de övriga medlemsstaterna samt för konsumenter och konsumentorganisationer inom hela gemenskapen. En sammanfattning av läget i alla medlemsstaterna bör därför offentliggöras i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.
21. För vissa slag av varor är det brukligt att säljare och tillverkare erbjuder garantier mot alla felaktigheter som visar sig inom viss tid. Detta bruk kan stimulera konkurrensen. Även om sådana garantier är legitima marknadsföringsinstrument får de inte vilseleda konsumenten. För att se till att konsumenterna inte vilseleds bör garantierna innehålla viss information, däribland ett uttalande av innebörd att garantin inte påverkar konsumentens rättigheter enligt lag.

22. Parterna får inte genom överenskommelse begränsa eller åsidosätta de rättigheter som konsumenterna tillerkänns eftersom detta skulle leda till att det rättsliga skyddet urholkas. Denna princip bör också gälla i fråga om avtalsbestämmelser som förutsätter att konsumenten kände till varje bristande avtalsenlighet i fråga om konsumentvaran vid den tidpunkt då avtalet ingicks. Det skydd som konsumenterna tillerkänns enligt detta direktiv bör inte minskas därför att lagen i en icke-medlemsstat har valts som tillämplig lag i fråga om avtalet.
23. Lagstiftning och rättspraxis på detta område i de olika medlemsstaterna visar att det finns ett ökat intresse för att säkerställa en hög konsumentskyddsnivå. Mot bakgrund av denna tendens och av de erfarenheter som görs vid detta direktivs genomförande kan det visa sig nödvändigt att gå ännu längre i harmonisering, särskilt genom att föreskriva ett direkt ansvar för tillverkaren i fråga om fel som denne är ansvarig för.
24. Medlemsstaterna bör på det område som omfattas av detta direktiv tillåtas att anta eller behålla strängare bestämmelser för att säkerställa en ännu högre konsumentskyddsnivå.
25. Enligt kommissionens rekommendation av den 30 mars 1998 om principer som skall tillämpas på de instanser som är ansvariga för förfaranden för reglering av konsumenttvister utanför domstol(4) kan medlemsstaterna inrätta instanser, som säkerställer en opartisk och effektiv handläggning av nationella och gränsöverskridande klagomål och som konsumenterna kan använda som medlare.
26. För att skydda konsumenternas kollektiva intressen, är det lämpligt att lägga till det här direktivet till förteckningen över direktiv som finns i bilagan till Europaparlamentets och

rådets direktiv 98/27/EG av den 19 maj 1998 om förbuds-
föreläggande för att skydda konsumenternas intressen(5).

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Tillämpningsområde och definitioner

1. Detta direktiv syftar till en tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om vissa aspekter rörande försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier, i syfte att säkerställa en enhetlig miniminivå för konsumentskyddet inom ramen för den inre marknaden.
2. I detta direktiv avses med
 - a) *konsument*: en fysisk person som genom sådana avtal som omfattas av detta direktiv handlar för ändamål som ligger utanför hans närings- eller yrkesverksamhet,
 - b) *konsumentvaror*: alla lösa saker, utom
 - varor som säljs exekutivt eller annars tvångsvis på grund av lag,
 - vatten och gas när de inte saluhålls i begränsad volym eller bestämd kvantitet och
 - elektricitet,

- c) *säljare*: en fysisk eller juridisk person som enligt avtal säljer konsumentvaror inom ramen för sin närings- eller yrkesverksamhet,
- d) *tillverkare*: en konsumentvaras framställare eller dess importör till Europeiska gemenskapernas territorium eller en person som, genom att placera sitt namn, sitt varumärke eller annat kännetecken på konsumentvaran, uppger sig vara tillverkare,
- e) *garanti*: varje utfästelse som en säljare eller en tillverkare utan extra kostnad gör till konsumenten och som innebär att han skall återbetala det betalade priset eller byta ut, reparera eller på något sätt befatta sig med konsumentvaran, om den inte motsvarar specifikationerna i garantibeviset eller i reklam som rör varan,
- f) *reparation*: konsumentvarans återställande, i fall av bristande avtalsenlighet, till avtalsenlighet.

3. Medlemsstaterna får föreskriva att begreppet konsumentvaror inte skall anses omfatta begagnade varor som säljs på offentlig auktion där konsumenterna har möjlighet att personligen närvara vid försäljningen.

4. I detta direktiv skall också med köpeavtal avses sådana avtal om tillhandahållande av konsumentvaror som skall framställas eller tillverkas.

Artikel 2

Avtalsenlighet

1. Säljaren skall vara skyldig att till konsumenten leverera varor som är avtalsenliga.

2. Konsumentvaror skall presumeras vara avtalsenliga om de
 - a) stämmer överens med den beskrivning som säljaren har lämnat och om de har samma egenskaper som den vara som säljaren har förevisat konsumenten som prov eller modell,
 - b) är lämpliga för det särskilda ändamål för vilket konsumenten behöver dem och som han informerade säljaren om vid tidpunkten för avtalets ingående och som säljaren har godtagit,
 - c) är lämpliga för de ändamål för vilka varor av samma slag vanligen används,
 - d) är av den kvalitet och har de prestanda som varor av detta slag vanligen har och som konsumenten rimligen kan förvänta sig med hänsyn till varans art och med beaktande av eventuella offentliga uttalanden om varornas särskilda egenskaper som gjorts av säljaren, tillverkaren eller dennes företrädare, i synnerhet i reklam eller på märkningen.
3. Bristande avtalsenlighet enligt denna artikel skall inte anses föreligga om konsumenten vid tidpunkten för avtalets ingående kände till eller inte rimligen kunde vara okunnig om den bristande avtalsenligheten eller om den bristande avtalsenligheten har sitt ursprung i material som tillhandahållits av konsumenten.
4. Säljaren skall inte vara bunden av offentliga uttalanden enligt punkt 2 d om han
 - visar att han inte kände till och inte rimligen kunde känna till uttalandet i fråga,

- visar att uttalandet vid tidpunkten för avtalets ingående hade rättats, eller
- visar att beslutet att köpa konsumentvaran inte kan ha påverkats av uttalandet.

5. Sådan bristande avtalsenlighet som beror på att konsumentvaran är felaktigt installerad skall anses jämförbar med bristande avtalsenlighet hos varan om installationen utgör en del av köpeavtalet för varan och har utförts av säljaren eller på dennes ansvar. Detta skall även gälla om den vara, som är avsedd att installeras av konsumenten, installeras av konsumenten och den oriktiga installationen beror på brister i installationsanvisningarna.

Artikel 3

Konsumentens rättigheter

1. Säljaren skall vara ansvarig gentemot konsumenten för all bristande avtalsenlighet som föreligger när varan levereras.
2. I fall av bristande avtalsenlighet skall konsumenten ha rätt att utan kostnad få varan återställd till avtalsenlighet genom reparation eller utbyte i enlighet med punkt 3 eller att få ett skäligt prisavdrag eller att häva avtalet med avseende på den varan, i enlighet med punkterna 5 och 6.
3. I första hand har konsumenten rätt att kräva att säljaren reparerar varan eller byter ut den, i båda fallen utan kostnad, såvida detta inte är omöjligt eller oproportionellt.

En påföljd skall anses oproportionell om den åsamkar säljaren kostnader som är orimliga i jämförelse med den alternativa påföljden, under beaktande av

- varans värde om ingen bristande avtalsenlighet hade förelegat,
- betydelsen av den bristande avtalsenligheten och
- huruvida den alternativa påföljden skulle kunna fullgöras utan väsentlig olägenhet för konsumenten.

Alla reparationer och utbyten skall fullgöras inom rimlig tid och utan väsentlig olägenhet för konsumenten samt under beaktande av varans art och det ändamål för vilket konsumenten behövde varan.

4. Uttrycket "utan kostnad" i punkterna 2 och 3 hänför sig till nödvändiga kostnader som uppkommer för att få varan återställd till avtalsenlighet, särskilt frakt-, arbets- och materialkostnader.

5. Konsumenten har rätt att kräva ett lämpligt prisavdrag eller att häva avtalet

- om konsumenten varken har rätt att få varan reparerad eller utbytt eller
- om säljaren inte har vidtagit rättelse inom rimlig tid eller
- om säljaren inte har vidtagit rättelse utan väsentlig olägenhet för konsumenten.

6. Konsumenten har inte rätt att häva avtalet om bristen på avtalsenlighet är ringa.

*Artikel 4***Regressrätt**

När den slutliga säljaren är ansvarig gentemot konsumenten på grund av sådan bristande avtalsenlighet som beror på handlande eller underlåtenhet av tillverkaren, en säljare i tidigare led i samma avtalskedja eller någon annan mellanhand, skall den slutliga säljaren ha rätt att rikta anspråk mot den eller de personer i avtalskedjan som är ansvarig. Frågan om mot vilken eller vilka ansvariga personer den slutliga säljaren kan rikta anspråk skall, liksom frågan om vilka åtgärder och villkor som därvid skall gälla, avgöras enligt nationell lag.

*Artikel 5***Tidsfrister**

1. Säljaren skall anses ansvarig enligt artikel 3 när den bristande avtalsenligheten visar sig inom två år efter leveransen av varan. Om de rättigheter som anges i artikel 3.2 enligt nationell lag är föremål för en preskriptionsfrist, skall den fristen inte löpa ut inom två år från tidpunkten för leveransen.

2. Medlemsstaterna får föreskriva att konsumenten, för att kunna utnyttja sina rättigheter, måste upplysa säljaren om den bristande avtalsenligheten inom två månader från den dag då han upptäckte den.

Medlemsstaterna skall informera kommissionen om hur de använder denna bestämmelse. Kommissionen skall övervaka vad effekten blir för konsumenterna och för den inre marknaden av att medlemsstaterna har denna möjlighet.

Kommissionen skall senast den 7 januari 2003 förbereda en rapport om hur medlemsstaterna använder denna punkt. Denna

rapport skall offentliggöras i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

3. Om inte motsatsen bevisas, skall en bristande avtalsenlighet som visar sig inom sex månader från leveransen av varan presumeras ha funnits vid tidpunkten för leveransen, utom när denna presumption är oförenlig med varans eller den bristande avtalsenlighetens art.

Artikel 6

Garantier

1. En garanti skall juridiskt binda den som ger den enligt de villkor som anges i garantibeviset och tillhörande reklam.

2. I garantin skall det

- anges att konsumenten har vissa rättigheter enligt lag, enligt tillämplig nationell lagstiftning om försäljning av konsumentvaror, och klargöras att dessa rättigheter inte påverkas av garantin,
- förklaras på vanligt begripligt språk vad garantin innehåller och vilka huvudsakliga uppgifter som är nödvändiga för att framställa anspråk enligt garantin, särskilt dennas varaktighet och territoriella omfattning samt garantigivarens namn och adress.

3. Om konsumenten begär det skall garantin hållas tillgänglig i skriftlig form eller i ett annat varaktigt medium som är tillgängligt och åtkomligt för honom.

4. Under förutsättning att detta överensstämmer med fördragets regler får den medlemsstat där varan marknadsförs med av-

seende på sitt territorium föreskriva att garantin skall avfattas på ett eller flera av de officiella gemenskapsspråk som medlemsstaten själv bestämmer.

5. Om en garanti inte uppfyller kraven enligt punkterna 2, 3 eller 4 skall detta inte på något sätt påverka garantins giltighet och konsumenten skall fortfarande kunna förlita sig på garantin och kräva att den infrias.

Artikel 7

Bestämmelsernas bindande karaktär

1. Avtalsvillkor eller överenskommelser som ingås med säljaren innan denna får kännedom om den bristande avtalsenligheten, och som direkt eller indirekt åsidosätter eller begränsar de rättigheter som följer av detta direktiv, skall enligt nationell lagstiftning inte vara bindande för konsumenten.

Medlemsstaterna får föreskriva att säljaren och konsumenten i fråga om begagnade varor får komma överens om vissa avtalsvillkor eller ingå överenskommelser med kortare ansvarstid för säljaren än den som föreskrivs i artikel 5.1. En sådan ansvarstid får inte understiga ett år.

2. Medlemsstaterna skall, för fall då avtalet har nära anknytning till medlemsstaternas territorium, vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att konsumenterna inte berövas det skydd som ges i detta direktiv till följd av att lagen i en icke-medlemsstat väljs som tillämplig rätt med avseende på avtalet.

*Artikel 8***Nationell lag och minimiskydd**

1. De rättigheter som följer av detta direktiv skall utövas utan att det påverkar andra rättigheter som konsumenten kan åberopa i enlighet med nationella bestämmelser om avtalsrättsligt eller icke-avtalsrättsligt ansvar.
2. Medlemsstaterna får, inom det område som regleras av detta direktiv, anta eller behålla sådana strängare bestämmelser som är förenliga med fördraget, för att säkerställa en högre konsument-skyddsnivå.

Artikel 9

Medlemsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder för att informera konsumenterna om den nationella lagstiftning som överför detta direktiv samt, när det är lämpligt, uppmuntra branschorganisationer att informera konsumenterna om deras rättigheter.

Artikel 10

Bilagan till direktiv 98/27/EG skall kompletteras enligt följande:
"10. Europaparlamentets och rådets direktiv 99/44/EG av den 25 maj 1999 om vissa aspekter rörande försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier (EGT L 171, 7.7.1999, s. 12).".

*Artikel 11***Överföring**

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 1 januari 2002. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

*Artikel 12***Översyn**

Kommissionen skall senast den 7 juni 2006 se över tillämpningen av detta direktiv och lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet. I rapporten skall bland annat möjligheten att införa direkt ansvar för tillverkaren granskas och den skall om så är lämpligt åtföljas av förslag.

*Artikel 13***Ikraftträdande**

Detta direktiv träder i kraft samma dag som det offentliggörs i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Artikel 14

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 25 maj 1999.

På Europaparlamentets vägnar

På rådets vägnar

J. M. GIL-ROBLES
Ordförande

H. EICHEL
Ordförande

(1) EGT C 307, 16.10.1996, s. 8 och EGT C 148, 14.5.1998, s. 12.

(2) EGT C 66, 3.3.1997, s. 5.

(3) Europaparlamentets yttrande av den 10 mars 1998 (EGT C 104, 6.4.1998, s. 30), rådets gemensamma ståndpunkt av den 24 september 1998 (EGT C 333, 30.10.1998, s. 46) och Europaparlamentets beslut av den 17 december 1998 (EGT C 98, 9.4.1999, s. 226). Europaparlamentets beslut av den 5 maj 1999. Rådets beslut av den 17 maj 1999.

- (4) EGT L 115, 17.4.1998, s. 31.
(5) EGT L 166, 11.6.1998, s. 51.

Jämförelsetabell

Jämförelsetabell – sammanställning av bestämmelserna i konsumentköpsdirektivet och motsvarande eller närmast motsvarande bestämmelser i nuvarande eller föreslagen lydelse av konsumentköplagen eller annan svensk lag

<i>Direktivet</i>	<i>Konsumentköplagen (eller annan lag)</i>
Artikel 1.1	ingen motsvarighet ¹
Artikel 1.2 a	1 § andra stycket
Artikel 1.2 b	ingen motsvarighet
Artikel 1.2 c	1 § andra stycket
Artikel 1.2 d	ingen motsvarighet
Artikel 1.2 e	ingen motsvarighet
Artikel 1.2 f	ingen motsvarighet
Artikel 1.3	ingen motsvarighet

¹ I de fall det antecknats "ingen motsvarighet" i högerspalten är bedömningen att ingen genomförandeåtgärd i form av lagstiftning behövs.

Artikel 1.4	2 § första stycket
Artikel 2.1	16 § första stycket
Artikel 2.2 a	16 § andra stycket 3
Artikel 2.2 b	16 § andra stycket 2
Artikel 2.2 c	16 § andra stycket 1
Artikel 2.2 d , - ”vanligen har” - ”rimligen kan förvänta sig”	ingen motsvarighet 16 § tredje stycket 3, 19 §
Artikel 2.3 led 1	16 § första stycket, 16 § tredje stycket 3
Artikel 2.3 led 2	ingen motsvarighet
Artikel 2.4	19 §
Artikel 2.5 led 1	16 a §
Artikel 2.5 led 2	16 § första stycket, 16 § tredje stycket 1
Artikel 3.1	20 § första stycket
Artikel 3.2	22 §
Artikel 3.3 första stycket	26 § första stycket
Artikel 3.3 andra stycket	26 § andra stycket
Artikel 3.3 tredje stycket	26 § tredje stycket

Artikel 3.4	ingen motsvarighet
Artikel 3.5	28 §
Artikel 3.6	29 §
Artikel 4	ingen motsvarighet
Artikel 5.1	23 § tredje stycket
Artikel 5.2 första stycket	23 § första stycket
Artikel 5.2 andra stycket	ingen motsvarighet
Artikel 5.2 tredje stycket	ingen motsvarighet
Artikel 5.3	20 a §
Artikel 6.1	ingen motsvarighet
Artikel 6.2	13 a § marknadsföringslagen
Artikel 6.3	13 a § marknadsföringslagen
Artikel 6.4	ingen motsvarighet
Artikel 6.5	ingen motsvarighet
Artikel 7.1 första stycket	3 § första stycket
Artikel 7.1 andra stycket	ingen motsvarighet
Artikel 7.2	48 §
Artikel 8.1	ingen motsvarighet

Artikel 8.2	ingen motsvarighet
Artikel 9	ingen motsvarighet
Artikel 10	ingen motsvarighet
Artikel 11.1 första stycket	ikraftträdandebestämmelsen
Artikel 11.1 andra stycket	ingen motsvarighet
Artikel 11.2	ingen motsvarighet
Artikel 12	ingen motsvarighet
Artikel 13	ingen motsvarighet
Artikel 14	ingen motsvarighet